

Hekkefugltakseringer på Bygdøy

Sluttrappport 2007–2008

Av
Geir Sverre Andersen
Per Gylseth
Johnny Roger Pedersen

Norsk Ornitologisk Forening,
avd. Oslo og Akershus

(Rapporten kan lastes ned fra www.nofoa.no/PDF/2008/Hekkefugltaksering_Bygdoy_07-08.pdf)

Innledning

Norsk Ornitologisk Forening, avdeling Oslo og Akershus, fikk 29. mars 2007 i oppdrag av Statsbygg og Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernavdelingen å gjennomføre en kvantitativ hekkefugltaksering av utvalgte skogshabitater på Bygdøy. Feltarbeidet ble gjennomført vår og forsommer 2007 og 2008, og presenteres her samlet.

Feltarbeidet i 2007 er tidligere presentert i en foreløpig rapport, i hhv. en lang og en kort versjon. For denne sluttrapporten er avgrensingen av Kongeskogen endret noe og nye deler av Hengsåsen er taksert. Antallet territorier i de respektive områdene avviker således noe fra tallene i den foreløpige rapporten.

For to arter er det gjort tolkingsendringer av observasjonsmaterialet fra 2007. Ett skogdueterritorium er kommet til på Hengsenga og alle spurvehaukobservasjoner regnes nå å gjelde ett og samme territorium.

Til denne rapporten finnes "kmz-filer" med territorier for 46 arter, samt en fil med kystlinjer om områdeinndeling. Disse filene ligger til nedlasting fra Internett: www.nofoa.no/PDF/2008/Hekkefugltaksering_Bygdoy_07-08_kmz.zip og kan vises i gratisprogrammet "Google Earth".

Undersøkellesområde

Ortofoto av Bygdøy er vist i figur 1. Figur 2 viser plasseringen og avgrensingen av delområdene Kongeskogen, Hengsåsen, Reinsdyrlia, Dronningberget og Rodeløkken. Merk at plassen "Hengsenga" er inkludert i "Hengsåsen". Det totale undersøkelsesområdet er på 1,63 km². Arealet fordeler seg på ca. 1,12 km² skog, 0,07 km² bebyggelse, 0,19 km² beitemark og 0,25 km² kornåker.

Områdebeskrivelsene under baserer seg på NINA rapport 77: Naturverdier på Bygdøy (2005). Se den rapporten for ytterligere detaljer omkring klima, geologi, landskapsformer, karplante- og soppflora m.m.

Kongeskogen grenser mot Lysakerfjorden. Det er det største delområdet og utgjør 0,53 km². Særlig den søndre delen av strandsonen og mye av stinettet generelt, er sterkt påvirket av friluftsliv i form av joggere, solbadere og turgåere. Kongeskogen er en mosaikk av ulike vegetasjonstyper og er tydelig hogstpåvirket. I hovedtrekk kan den karakteriseres som kalkfurskog og lavurtfurskog, med et mindre innslag av lavurtgranskog. Det er stedvis markert oppslag av gran og godt innslag av ulike løvtrær.

Hengsåsen inkludere plassen Hengsenga, er på 0,25 km² og er mindre påvirket. Den består for det meste av større sammenhengende områder av hhv. kalkfurskog (sør) og edelløvsog (nord). Det tilstøtende åkerarealet, selve Hengsenga, er på 0,25 km².

Reinsdyrlia er en smal og langstrakt skogteig mellom Hengsenga og Kongsgården på 0,06 km². Den består for det meste av løvsog og løvkraut, stedvis med store trær.

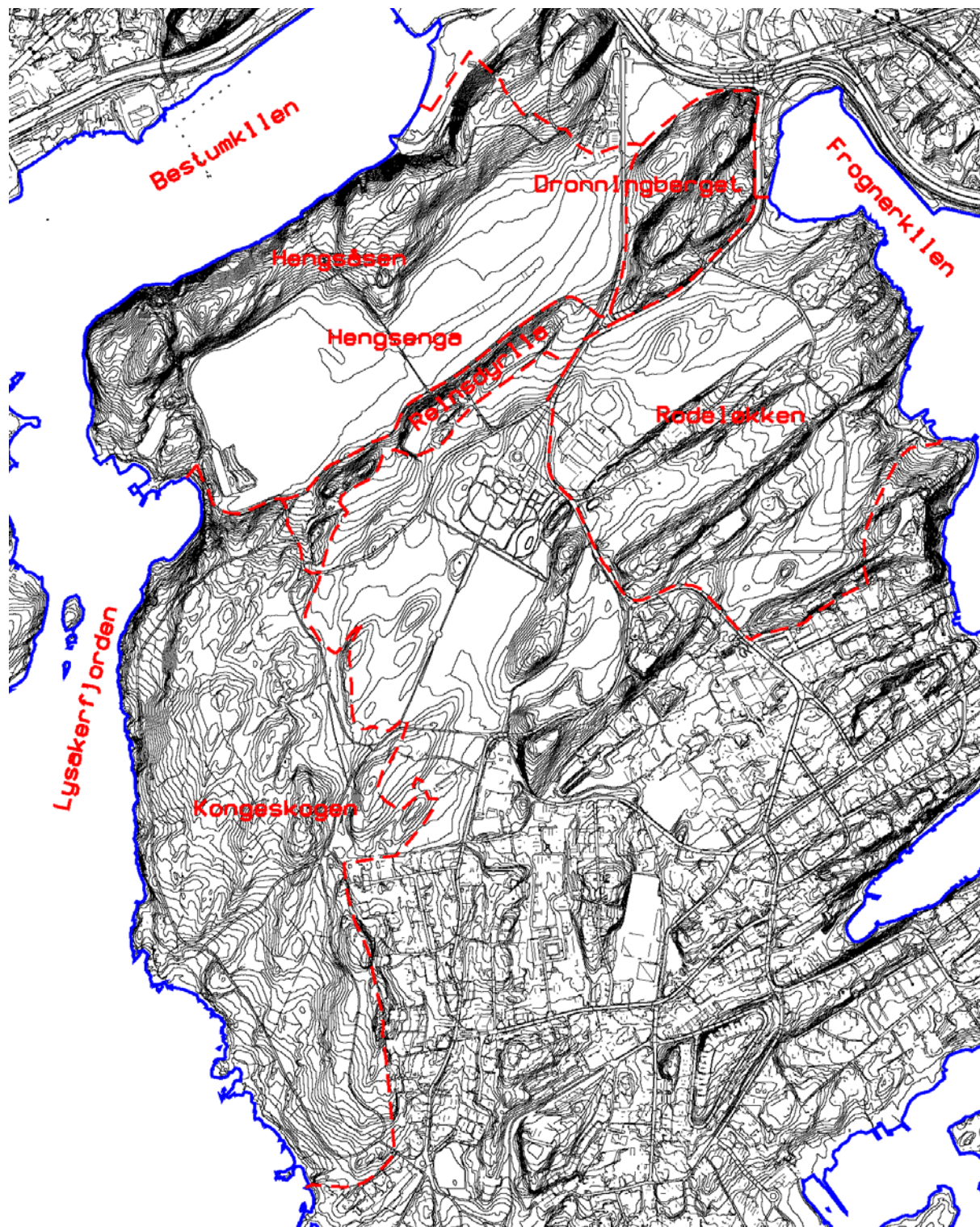
Dronningberget på 0,09 km² er minst påvirket, men ligger nær ved en av Norges sterkest trafikkerte veier. Dronningberget består for det meste av alm-lindeskog, men med innslag av en rekke andre treslag. Mange av trærne er gamle og store.

Rodeløkken er her brukt som samlebetegnelse på en mosaikk av løvskog og beitemark grensende til Frognerkilen. Den dekker områdene 22-35 (unntatt 26) i ovennevnte rapport og er på 0,45 km². Her er det til dels stor trafikk av mennesker. Skogteigene på Rodeløkka består mest av blandet løvskog. Særlig i områdets nordre del er det innslag av større og gamle trær.

Alle delområdene har et godt utviklet stinett, som gjør det etter måten enkelt å finne gode takseringsruter.

Figur 1. Ortofoto Bygdøy

Figur 2. Kartutsnitt Bygdøy med områdenavn og –avgrensinger brukt i rapporten.

Metode

Vi har brukt en standard metode for linjetaksering av hekkende fugler, en metode som bl.a. er i bruk ved britiske hekkefuglundørsøkelser (Bibby et al. 2000, Bird Census Techniques). Selv om metoden ikke kan sies å gi en nøyaktig fordeling av alle territorier, så er den god nok til å gi kunnskap om den relative forekomsten av ulike arter, deres omtrentlige antall og hvordan de fordeler seg i terrenget.

Det ble lagt opp faste takseringsruter gjennom undersøkelsesområdet, slik at ingen punkter i terrenget var mer enn 50m fra rutene. Takseringsrutene ble tegnet inn på feltkart i målestokken 1:2000.

Takseringsrutene ble gått 10 ganger i løpet av sesongen, i hovedsak fra soloppgang og fremover. Rutene ble gått på ulik måte fra registrering til registrering, slik at det ble variasjon i hvilke deler av ruta som ble gått tidlig og sent på morgenen.

Feltarbeiderne beveget seg sakte gjennom terrenget og bestemte til art og ev. kjønn og alder alle fugler som ble sett og/eller hørt. Observasjonene ble plottet på feltkartene, og hver observasjon ble kodet mht et sett av definerte aktiviteter, slik som sang, fluktspill, forflytning, samtidighet, mating av unger, parring, varslende fugler etc.

Etter endt sesong ble kartfestede observasjoner overført fra feltkart til egne artskart, også disse i 1:2000. Disse artskartene ble deretter tolket etter fastsatte retningslinjer, se figur 3.

Ideelt sett vil de enkelte territoriene fremstå på et artskart som grupper av observasjoner atskilt fra andre grupper av observasjoner av samme art, og hver gruppe vil kunne regnes som ett territorium. I praksis vil grupperingene ikke alltid være klare og entydige, og avgrensning av territorier blir da gjort på grunnlag av observasjoner av samtidig syngende hanner, markerte territorialkonflikter, funn av reir og ungekull etc. I mer uklare situasjoner blir territoriene avgrenset på grunnlag av kjente territoriørrelser i undersøkelsesområdet ellers.

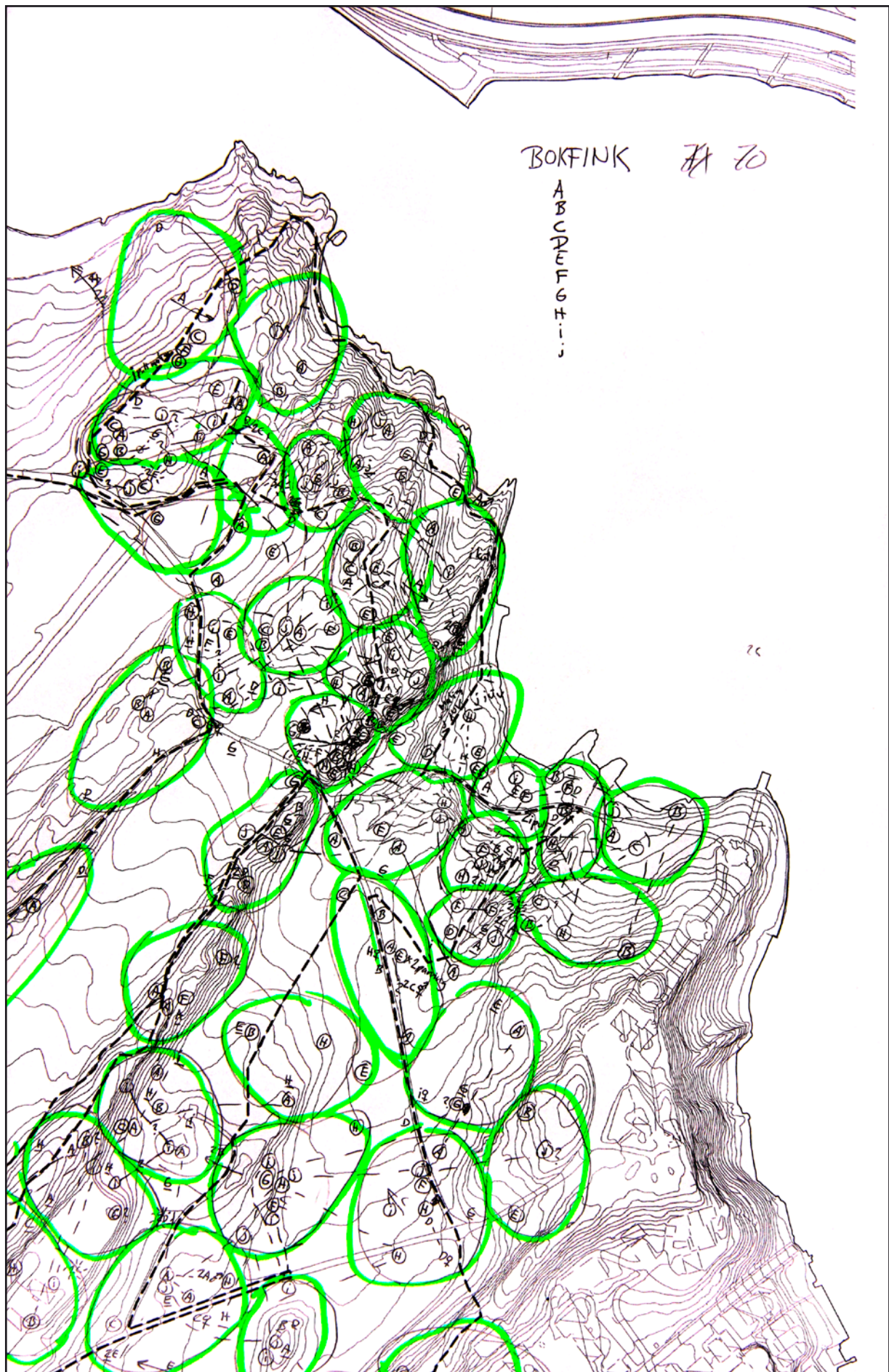
Den første avgrensingen av territorier gir ”potensielle” territorier. For at et potensielt territorium skal bli talt som et virkelig territorium, må det være observert fugler på minst to besøk med minst 10 dagers mellomrom. For arter med ankomst innenfor de to første takseringsrundene, er kravet at minst 3 observasjoner med minst 10 dagers mellomrom. Denne ”filtreringen” gjøres for å sile ut observasjoner som mest sannsynlig raster tilfeldig under trekk.

Territorier som dels ligger innenfor, dels ligger utenfor undersøkelsesområdet, regnes som halve territorier.

Materiale

Kongeskogen, hoveddelen av Hengsåsen og Dronningberget ble taksert i 2007. Rodeløkken, norddelen av Hengsåsen og det meste av Reinsdyrlia ble taksert i 2008 – se tabell 1a og 1b.

Takseringene ble i hovedsak gjort på helgedager. I 2007 ble hvert delområde normalt taksert av samme person gjennom hele sesongen. I 2008 vekslet feltarbeiderne mellom ulike deler av takseringsrutene fra gang til gang.

Figur 3. Tolket artskart for bokfink på delområdet Rodeløkken 2008.

2007			
	Hengsåsen + Dronningberget	Kongeskogen nord	Kongeskogen sør
	JRP	PGY	GSA
A	5.april	5.april	5.april*
B	8.april	8.april	8.april
C	15.april	15.april	15.april
D	21.april	21.april	21.april
E	28.april	28.april	28.april
F	15.mai	12.mai	15.mai
G	24.mai	25.mai	21.mai
H	31.mai	27.mai	27.mai
I	2.juni	2.juni	6.juni
J	15.juni	9.juni	9.juni**

Tabell 1a. Takseringsskjema for 2007, forfatterens initialer. Ved enkelte takseringsrunder ble Hengsenga taksert av GSA/PGY og en mindre deler av Kongeskogen nord taksert av GSA.

*Et mindre område utelatt 5. april, ble taksert 10.mai

**PGY

2008		
	Rodeløkka	Hengsenga
A	5.april/PGY	5.april/GSA
B	13.april/GSA	13.april/PGY
C	19.april/PGY	19.april/GSA
D	26.april/GSA	26.april/PGY
E	3.mai/PGY	3.mai/GSA
F	16.mai/GSA	16.mai/PGY
G	24.mai/PGY	24.mai/GSA
H	31.mai/PGY	
I	12.juni/GSA	12.juni/PGY
J	21.juni/GSA	

Tabell 1b. Takseringsskjema for 2008, forfatterens initialer. Mindre deler av Rodeløkka ble normalt taksert av samme person som tok Hengsenga.

Hver av disse tre delområdene i 2007 krevde omkring 4 timer i felt, mens de to i 2008 krevde 3 timer hver. Den samlede takseringsruten var på omkring 22 km og det var i snitt omkring 20m mellom hver kartfestede observasjon, eller omkring 11.000 kartfestede observasjoner totalt.

Resultater

Tabell 2 viser antall territorier for hver art totalt og fordelt på hhv. Kongeskogen, Hengsåsen, Reinsdyrlia, Dronningberget og Rodeløkka, og inneholder også informasjon om territoriene på selve Hengsenga (åkrene). De 46 artskartene (revirkartene) i appendiks viser hvordan territoriene til de ulike artene fordelte seg i det totale undersøkelsesområdet.

Det ble registrert 1270 territorier av 46 arter i undersøkelsesområdet, hvorav 15 arter ble funnet i alle delområder. I tillegg ble det registrert drøyt 50 territorier utenfor selve undersøkelsesområdet, se kartbilag og kommentarene til de ulike artene.

Bokfink (13 %) og rødstrupe (10 %) var de to vanligste artene i alle områder, og gråtrost (9 %), blåmeis (7 %), kjøttmeis (7 %), ringdue (7 %), grønnfink (6 %) og svarttrost (6 %) var også gjennomgående vanlige. Til sammen utgjorde disse 8 artene 65 % av alle territorier. Ingen andre arter utgjorde mer enn 4 % av territoriene.

Utover de territorieholdende artene, ble det registrert tilfeldig 20-30 andre arter på trekk gjennom eller rastende i området.

Delområder

For undersøkelsesområdet sett under ett var tettheten av hekkende fugler på snaut 700 territorier per km², for skogarealene nærmere 1000. Dette er svært høyt. Den viktigste årsaken er nok at habitatene i undersøkelsesområdet er mosaikkpreget, med mye kantsoner, samt at vegetasjonen stedvis er rik. En annen årsak er at skogteigene i noe grad fungerer som hekkeplass for fugler som finner næring i bebyggelsen omkring, slik som duer, gråtrost, kaie og stær. Den høye tettheten gir dermed mer uttrykk for undersøkelsesområdets viktighet som hekkeplass, enn for eksempel næringstilgangen i området i seg selv.

Kongeskogen

Kongeskogen skilte seg fra de øvrige områdene i første rekke ved å ha en større andel 'barskogsarter', dvs. arter som man for eksempel finner vanlig i Nordmarka og andre skogsområder, men som er fraværende eller fåtallige i bebyggelsen. Dette gjelder arter som jernspurv, rødstjert, måltrost, fuglekonge, svartmeis og toppmeis, og grankorsnebb. Alle disse artene er for eksempel normalt ikke å finne på den mer bebygde Fornebohalvøya, på den andre siden av Lysakerfjorden, der skogshabitatet er svært fragmentert. Forekomsten av disse artene i Kongeskogen skyldes det store innslaget av barskog og barblandet skog.

Kongeskogen utmerket seg også ved å ha minst 12 hekkende par av skogdue. Vi tror estimatet er i underkant av den faktiske bestanden. Denne hekkeforekomsten er den største vi kjenner til for arten i Oslo og Akershus, og kan forklares med god tilgang til hekkeplasser i form av gamle svartspetthull og nærhet til kulturmarken på Kongsgården. På den nærliggende Fornebohalvøya er arten aldri funnet hekkende.

Svartspetten ble ikke funnet hekkende under våre undersøkelser, skjønt et individ ble sett både under synfaring 29. mars 2007 og på én av takseringsrundene i både 2007 og 2008.

Kongeskogen hadde også et hekkende spurvehaukpar, en art som vi bare kjenner få hekkende par av i de bebygde områdene i Oslo kommune.

Art	Kongesko- gen	Hengsa- sen	Dronning- berget	Reinsdyr- lia	Rode- løkken	Totalt
Stokkand		2,0*				2,0
Spurvehauk	1,0					1,0
Ringdue	37,5	17,0	5,0	7,0	21,5	88,0
Skogdue	12,0	1,5	4,0	2,0	11,0	30,5
Kattugle		1,0				1,0
Flaggspett	3,0	2,5	1,0		3,0	9,5
Sanglerke				4,0*		4,0
Låvesvale		1,0*			1,0	2,0
Linerle	4,5	1,0* + 4,0	1,0	1,0	5,0	16,5
Gjerdsmett	3,0			2,0	2,5	7,5
Jernspurv	3,0					3,0
Rødstrupe	55,5	27,0	12,0	8,0	31,0	133,5
Rødstjert	1,0					1,0
Svarttrost	30,5	15,5	5,0	3,5	22,0	76,5
Gråtrost	35,0	16,0	8,5	14,0	42,5	116,0
Måltrost	6,0	1,0	1,0			8,0
Rødvingetrost	5,0	4,0	2,0	2,5	12,5	26,0
Gulsanger				1,0		1,0
Munk	24,0	10,0	1,0	4,5	14,0	53,5
Tornsanger		2,0*			1,0	3,0
Hagesanger	1,0	1,0			3,0	5,0
Løvsanger	20,5	3,0	2,0		4,0	29,5
Fuglekonge	10,0	4,0	2,0			16,0
Grå fluesnapper		1,0	1,0		2,0	4,0
Svart-hvit fluesnapper	1,0	5,0			0,5	6,5
Kjøttmeis	35,5	17,0	9,0	7,0	27,0	95,5
Blåmeis	35,0	19,5	8,0	5,5	24,5	92,5
Svartmeis	9,0	1,0				10,0
Toppmeis	2,0					2,0
Spettmeis	7,5	4,0	2,0	1,5	5,5	20,5
Trekryper	5,0	3,0	1,0			9,0
Stær		6,0	11,0	2,0	26,5	45,5
Kråke	5,0	2,5	1,0	1,0	3,0	12,5
Kaie		1,0	3,0		3,0	7,0
Skjære	2,5	3,5		1,5	4,0	11,5
Gråspurv					12,0	12,0
Pilfink		1,0			5,0	5,0
Bokfink	71,0	33,0	14,0	11,0	38,5	167,5
Grønnfink	23,5	16,0	4,0	5,5	31,0	80,0
Stillits	2,5	4,5	2,0	0,5	18,0	27,0
Grønnsisik	1,0	2,0		1,0	2,0	6,0
Grankorsnebb	2,0					2,0
Furukorsnebb		1,0				1,0
Kjernebiter	1,0	1,0			10,0	12,0
Sivspurv		1,0 *			1,0	1,0
Gulspurv		2,0		2,0	2,0	6,0
TOTALT	475,5	219,0	101,5	82,5	389,5	1270,0
Antall arter	32	33	23	21	32	46

Tabell 2. Antall territorier per art og delområde, se diskusjonskapitlet for kommentarer. Områdesummene er eksklusive 11 territorier på Hengsenga, men disse er med i totalsummen.

*Alle Hengsenga

Hengsåsen

Hengsåsen er preget av kupert terreng og et større innslag av storstammet og åpen skog enn de andre områdene, med et etter måten stort innslag av furu. Dette delområdet inneholder både plassen Hengsenga og selve enga.

Det stedvis åpne terrenget og den lange grensen mot dyrket mark er nok årsaken til at det eneste paret med kattugle i undersøkelsesområdet ble funnet her. Gamle hultrær sør for Hengsenga var trolig hekkeplassen for denne arten. Mange av stærparene hekket også i disse trærne, likeså et kaiepar og et skogduepar.

For øvrig var Hengsåsen også hekkeplass for 5 av undersøkelsens 6,5 par med svart-hvit fluesnapper. Dette er trolig en effekt av den relativt åpne skogen. Det ene territoriet for furukorsnebb, en art det sjelden gjøres hekkefunn av nær fjorden, fantes også her. Selv om habitatet var godt, er det ikke sikkert at dette virkelig gjaldt hekkende fugler, se artsomtalen under.

Totalt hevdet omkring 4 par med sanglerke territorium ute på selve enga på vårparten. 2 stokkandkull ble sett i dammen og territorier av linerle, tornsanger og sivspurv fantes omkring dammen og parkeringsplassen ved siden av. Låvesvaler ble ofte sett på matleting omkring dammen, men noen reirplass ble ikke funnet.

Dronningberget

Dronningberget utmerket seg ved å ha det største andelen hullrugere av de tre delområdene. Over 35 % av territoriene gjaldt hullrugere, mot omkring 20% for de to andre delområdene. Denne store andelen skyldes i første rekke gode bestander av gamle løvtrær, med naturlige hulrom. Den skyldes også at habitat på Dronningberget utelukkende er løvskog, som er godt habitat for mange av hullrugerne generelt.

Blant hullrugerne var minst 4 territorier av skogdue det viktigste funnet, se omtalen av arten under Kongeskogen. Dronningberget hadde også god forekomst av hullrugerne stær og kaie, foruten de vanligere artene kjøttmeis, blåmeis og spettmeis..

Reinsdyrlia

Reinsdyrlia hadde et territorium av skogdue og det eneste gulsangerterritoriet, ellers var det ingen særskilte forekomster. Områdets form gjorde at det var en lang kantsone mot dyrket mark, noe som bidro til at gråtrosten var den vanligste arten.

Rodeløkken

Mosaikken av skog og beitemark gjør Rodeløkken rik på kantsoner, og også her var gråtrosten den vanligste arten. Området hadde også et stort innslag av gamle hultrær, med påfallende god forekomst av skogdue (11 territorier) og stær (26,5 territorier). Særlig fremtredende var ellers den sterke forekomsten av stillits og kjernebiter. Forekomsten av rødvingetrost var påfallende sterk sammenliknet med de andre delområdene.

Området inneholdt også en del bebyggelse og stallene til Kongsgården, og her var det god forekomst av pilfink og gråspurv, som ganske sikkert ellers er svært vanlige på Bygdøy utenfor undersøkelsesområdet.

Artsgjennomgang

Gjennomgangen følger et fast oppsett. Først er det gitt en generell beskrivelse av artens forekomst og habitatvalg i Norge, deretter er forekomsten i undersøkelsesområdet gitt og kommentert. Det ble gjort observasjoner av rastende fugler eller fugler på trekk av mange flere arter enn de som er omtalt under, de mest spesielle av disse var horndykker og turteldue. Arter i klammeparentes ble sett i egnet hekkehabitat i hekketiden, men uten at det var indikasjoner på hekking under vårt feltarbeid.

Stokkand

Stokkanda er en vanlig art i mange typer våtmark. Det ble sett to kull i "Halsentjernet" ved parkeringsplassen til Bygdøy sjøbad i 2007. Takseringsmetodikken er ikke egnet for en ikke-territoriell art som stokkand, og hekkefunnene får regnes som tilfeldige.

Spurvehauk

Spurvehauken er en relativt vanlig rovfugl som hekker i skog og skogsmosaikk, stundom nær bebyggelse. Det hekket med sikkerhet ett par i Kongeskogen (reirfunn) i 2007. Vi regner med at observasjoner på Hengsåsen, Dronningberget og Rodeløkken også gjelder dette paret.

[Hønehauk

Hekker i hovedsak i gammel skog, men også på enkelte av øyene i Indre Oslofjord. Det ble gjort én observasjon av hønehauk hvert år, i tillegg til at det ble funnet to ribb. En lokalkjent opplyste at et par hekket eller hadde hekket på Hengsåsen, men det var ingen hekkeindikasjoner de to årene.]

[Sivhøne

Hekker i næringsrike våtmarker med rik vegetasjon. Ett individ ble sett ved en anledning ved takrørskogen i Frognerkilen]

[Rugde

Rugda er vanlig i skogsterreng. Det ble skremt opp en rugde på dagtid begge år. Arten burde kunne hekke i undersøkelsesområdet. Ettersom den hevder territorium gjennom såkalt 'rugdetrekk' nattetid og våre registreringer foregikk utelukkende på dagtid, så må dette stå åpent. Fastboende vi har snakket med, har ikke registrert 'rugdetrekk'.]

Ringdue

Ringdua er vanlig i skogsterreng, parker og hager. I Norge spredde den seg inn i bebygde områder særlig i siste halvdel av 1900-tallet og er nå til dels svært vanlig i bebyggelsen. Det ble registrert 88 territorier. Skogen på Bygdøy er stedvis ganske tett, så det er vanskelig å se kurrrende fugler og vanskelig å se fluktspill. Samtidig slutter ringdua gjerne å kurre når observatøren nærmer seg, slik at mange kartplott av kurrrende fugler har stor usikkerhet. Dette fører igjen til at grupperingene av plott flyter ut, og artskartet blir vanskelig å tolke. Tettheten vi fant var høyere enn det som er vanlig i skog, men lavere enn det som er kjent fra enkelte parkområder i Nord- og Mellom-Europa. På det meste talte vi imidlertid opp over 200 voksne fugler på tilgrensende åkre midt i hekkeperioden, det indikerer at hekkebestanden i området virkelig er stor.

Skogdue

Skogduen hekker i hovedsak på Sør-Østlandet, helst i områder med skog og kulturlandskap der det samtidig er tilgang til reirhull. Skogdua var oppført i den norske rødlista som sårbar frem til revisjonen i 2006, da den ble tatt ut fordi bestandsutviklingen ikke lenger er negativt. Arten er imidlertid fåtallig i Norge, og bestanden er anslått til 1000 par.

Det ble registrert 30,5 territorier, foruten nok 1,5 territorier utenfor undersøkelsesområdet. Registrerings- og tolkingsproblemene er de samme her som for ringdue. Lite er kjent om skogdua i Oslo og Akershus, men dette er den største hekkebestanden vi kjenner til og hekkeforekomsten må regnes som regionalt viktig. Hekkeforekomsten var i hovedsak delt mellom Dronningberget, søndre halvdel av Kongeskogen og Rodeløkka. I Kongeskogen hekket den i svartspettthull, i de andre områdene i naturlige hulrom i gamle trær.

Kattugle

Kattugla hekker i hovedsak i løvskog og løvblandet skog, gjerne nær kulturmark. 1 utfløyet unge ble sett på to datoer på Hengsenga i 2007, og reirplassen var trolig også et hultre der.

[Svartspett

Hekker i gammel skog som er rik på stokkaur. Det var flere reirhull av svartspett, særlig i Kongeskogen, og fugler ble sett/hørt en gang begge år pluss en gang utenom feltarbeidet, men det var ingen indikasjoner på hekking. Hekking av arten forutsetter at skogarealet ikke blir ytterligere redusert, da vanlig territoriørrelse er på omkring en kvadratkilometer.]

[Dvergspett

Hekker i løvskog, ofte med mindre/ynge løvtrær. Én observasjon ble gjort.]

Flaggspett

Flaggspetten hekker vanlig i løvskog og løvblandet granskog. Vi registrerte 10 territorier.

Sanglerke

Sanglerka hekker i hovedsak på kulturmark. Det ble registrert 4 territorier på Hengsenga.

Låvesvale

Låvesvalen hekker i åpne, insektrike områder, helst nær bebyggelse. Ett territorium ble registrert nær Bygdøy sjøbad i 2007, men det er usikkert om det virkelig hekket et par her eller om det bare var dammen ved parkeringsplassen som hadde en viss tiltrekning på trekkende fugler. I 2008 ble fugler sett regelmessig på Rodeløkken, og hekket trolig i området.

Linerle

Linerlen hekkervanlig i åpne områder med lite urtevegatsjon. Det ble registrert 15,5 territorier. De fleste territoriene var knyttet til strendene eller til åpne områder rundt bygninger/bebyggelse.

Gjerdsmett

Gjerdsmetten hekker gjerne i skogkanter med rik tredimensjonal struktur, slik som busker, nedfalne trær, store steiner etc. Totalt 7,5 territorier ble registrert. Nær 40 observasjoner av syngende hanner ble tolket som tilhørende 3 ulike territorier i 2007. Ingen hanner ble hørt syngende samtidig, men det totale arealet for observasjonene er langt større enn det som er normalt for ett gjerdsmetterterritorium. Også i 2008 var det tallrike observasjoner av syngende hanner over et stort område, også denne gang uten samtidighet, tolket som 4,5 territorier.

Jernspurv

Jernspurven er en vanlig hekkefugl i granskog og granblandet skog. Det ble gjort få og spredte observasjonene i Kongeskogen, som totalt er tolket som tre territorier.

Rødstrupe

Rødstrupen er en vanlig hekkefugl i de fleste typer skog. Med 133,5 territorier var dette den nest vanligste arten i undersøkelsesområdet. Tettheten er etter måten høy, noe som kan tilskrives kanteffekter, dvs den relativt lange strekningen med overgang mellom kulturmark og skog. Svært mange av territoriene er fastsatt på grunnlag av observasjoner av samtidig syngende hanner, og usikkerheten er dermed liten.

Rødstjert

Rødstjerten er for det meste fåtallig, men er vanligst i åpen skog, gjerne furuskog. Den er en sjelden hekkefugl i bebyggelsen. Ett territorium ble registrert i området omkring Villa Gjøl i Kongeskogen.

Svarttrost

Svarttrosten er en vanlig hekkefugl i skog og hager. 76,5 territorier. Tolking av svarttrostterritorier er ofte vanskelig, i og med at fuglene kan lete etter mat langt utenfor eget territorium, slik at grupperingen av observasjoner blir uklare.

Gråtrost

Gråtrosten hekker vanlig i skog og hager over hele landet. Den hekker både enkeltvis og i små kolonier, i siste tilfelle uten klare territorier (unntatt et lite område omkring reiret). Metoden som er brukt er således ikke særlig egnet for arten. Vi endte opp med 117 territorier, for det meste i randsonen mot bebyggelse/dyrket mark, der det er gressplener, hager og jorder der den kan finne mat. Estimater er til en viss grad basert på kvalifisert gjetning.

Måltrost

Måltrosten er en vanlig hekkefugl i skog, særlig i granskog og granblandet skog. Vi fant 8 territorier, mest i nordre deler av Kongeskogen.

Rødvingetrost

Rødvingetrosten er en vanlig hekkefugl i litt åpnere skogstyper og skogkanter. Vi fant 26 territorier, de fleste på Rodeløkken.

Munk

Munken er en vanlig fugl og er knyttet til moden løvskog og blandingsskog, men trives ikke i ren barskog. Vi registrerte 53,5 territorier totalt og munken var dermed den mest tallrike sangeren.

Hagesanger

Hagesangeren er en vanlig hekkefugl, særlig i ung løvskog og høyt løvkratt. Vi fant kun 5 territorier.

Tornsanger

Tornsangeren foretrekker åpne, solrike områder med buskvegetasjon. Vi fant i 3,5 territorier, alle utenfor selve skogsområdene.

[Møller

Hekker i åpen skog og skogkanter. Syngende hanner ble sett i passende habitat ved flere anledninger, men svært spredt i området.]

[Bøksanger

Hekker gjerne i rik, høystammet løvskog og blandingsskog. Er tidligere rapportert fra Bygdøy i noe antall, men vi gjorde kun to observasjoner av syngende fugler de to årene. Bør kunne hekke i området.]

Løvsanger

Løvsangeren er en svært vanlig fugl i mange typer løvskog og løvkratt, men trives ikke i tett eller høystammet skog. Vi fant 29,5 territorier, for det meste i åpen løvskog og bjørkedominert skog.

Fuglekonge

Fuglekongen er en vanlig hekkefugl knyttet til barskog. Vi fant 16 territorier. Observasjonene var dårlig gruppert og tolkingen er i stor grad basert på litteraturopplysninger om normal territoriestedelse.

Grå fluesnapper

Arten trives best i høystammet, åpen og insektrik skog. Vi fant 4 territorier.

Svart-hvit fluesnapper

Den svart-hvite fluesnapperen foretrekker løvskog og løvblandet skog med tilgang til reirplasser: hulrom i trær. Vi registrerte 6,5 territorier. Uventet fåtallig, men trolig er skogen for det meste for tett for arten.

Kjøttmeis

Kjøttmeisen er knyttet til løvskog, gjerne i og nær bebyggelse. Vi fant 93,5 territorier. Kjøttmeisen hadde liten sangaktivitet, med få samtidige observasjoner av syngende hanner, noe som skaper litt usikkerhet om antallet territorier.

Blåmeis

Blåmeisen er knyttet til løvskog, gjerne i og nær bebyggelse. Vi fant 93,5 territorier. Se kommentarer under kjøttmeis.

Svartmeis

Svartmeisen er en typisk barskogsart, med forkjærlighet for granskog og granblandet skog. Vi fant 10 territorier i barblandet skog, i all hovedsak i Kongeskogen.

Toppmeis

Barskogsmeis med spesiell forkjærlighet for furuskog. Vi fant 2 territorier i Kongeskogen. Toppmeiser var til stede gjennom hele inventeringsperioden, men det var langt mellom observasjonene og dårlig gruppering. Vi har tolket det til 2 territorier, mest i furudominert skog, men antallet kan være større.

Spettmeis

Fåtallig til vanlig i løvskog, i hovedsak i Sør-Norge. Vi fant 20,5 territorier i løvdominert skog.

Trekryper

Fåtallig til vanlig i høystammet skog. Vi fant 9 territorier. Trekryperterritoriene synes å være store, med spredte observasjoner over store områder. Det er mulig at det virkelige antallet par er høyere enn vi har tolket observasjonene til.

Stær

Stæren foretrekker skogteiger og bebyggelse nær eng, dyrket mark og gressplener der hultrær gir gode hekkeplasser. Vi fant 45,5 territorier en etter måten tett og stor bestand sammenliknet med andre steder i Oslo-området. 26,5 av parene hekket på Rodeløkken, de øvrige på Dronningberget og omkring Hengsenga.

Kråke

Kråka er en vanlig fugl som finnes i mange ulike habitater. Vi fant totalt 13 territorier spredd omkring i området. Territorieavgrensingen er i stor grad foretatt på grunnlag av varslende voksne fugler etter at ungene har forlatt redet.

Kaie

Kaien er lokalt vanlig, helst der det er god tilgang til reirplasser i hule trær nær dyrket mark. Vi fant 7 territorier, fordelt på Dronningberget og Rodeløkken.

Skjære

Skjæra er svært knyttet til mennesker og bebyggelse. Vi fant 14 territorier, der flere var deler av territorier som strakk seg inn i tilgrensende bebyggelse.

Gråspurv

Gråspurven er hos oss knyttet til bebyggelse. Vi fant 12 territorier omkring gårdsanlegget på Rodeløkka.

Pilfink

Pilfinken er knyttet til skogteiger og åpen skog nær bebyggelse og gjerne nær dyket mark. Vi fant 6 territorier hvorav 5 omkring gårdsanlegget på Rodeløkka og ett ved Hengsenga.

Bokfink

Bokfinken er den tallrikeste fuglearten i løv- og blandingsskog i Norge. Den var også den tallrikeste arten i undersøkelsesområdet. Vi fant 170 territorier. Mange observasjoner av samtidig syngende hanner gjør at sikkerheten i anslaget er stor.

Grønnfink

Grønnfinken er en vanlig hekkefugl i Sør-Norge i åpen skog og skogteiger med tilgang til kantsoner og eng med frørike urter, gjerne nær bebyggelse. Vi fant 81 territorier totalt, men arten er ikke spesielt territoriell og plottene var vanskelig å tolke.

Stillits

Stillitsen holder til i moden skog med nærhet til åpne områder med frørike urter, særlig tistel. Den er fåtallig i Norge, med har størst tetthet nettopp i lavlandet rundt Indre Oslofjord, der den stedvis er en karakterart. Vi fant 27,5 territorie. Det var relativt få observasjoner bak hvert territorium. Ettersom arten, i likeht med mange andre finkefugler, er lite territoriell, så er observasjonene vanskelig å tolke. 18 av territoriene ble registrert på Rodeløkka.

Grønnsisik

Grønnsisikn er en karakterart i granskog. Vi fant 6 territorier på Bygdøy, men det er få registreringer bak hvert territorium og følgelig noe usikkerhet mht. hvor mange par som egentlig hekket.

Grankorsnebb

Sterkt knyttet til barskog, særlig granskog. Vi fant 2 territorier i Kongeskogen. Korsnebbene hekker vinterstid eller tidlig på vårparten. Vi registrerte familiegrupper allerede fra første takseringsdag. Det er uklart om våre grankorsnebb hadde hekket på Bygdøy eller om de hadde kommet fra en annen hekkeplass; korsnebb er som mange andre finkefugler svært mobile etter hekkingen.

Furukorsnebb

Sterkt knyttet til barskog, særlig furuskog. 1 territorium, se kommentarer for grankorsnebb.

Kjernebiter

Kjernebiteren holder til i moden løv- eller blandingsskog. Den holder gjerne til høyt i trærne og kan være vanskelig å registrere. Kjernebiteren har spredd seg sørfra de siste tiårene, og Bygdøy er nå ett av mange steder der man kan finne den. Vi fant 12 territorier totalt, hele 10 av dem i den åpne skogen omkring Rodeløkken.

Gulspurv

Gulspurven hekker i åpne habitater, gjerne i kantsoner mellom skog og dyrket mark. Vi registrerte 6 territorier, alle nær dyrket mark.

Sivspurv

Sivspurven er knyttet til rike og middels rike våtmarker fra lavlandet og opp til vierbeltet. Det er få aktuelle biotoper på Bygdøy. Ett par hekket ved dammen ved parkeringsplassen til Bygdøy sjøbad og et annet par i takrørskog mot Frognerkilen.

Konklusjon

Undersøkellesområdet hadde stor tetthet av hekkende fugler. De dominerende artene var arter som er blant de tallrikeste hekkeartene i Norge, slik som bokfink, rødstrupe, grå- og svarttrost, kjøtt- og blåmeis, grønnfink og ringdue.

Skogdua var den forvaltningsmessige viktigste arten, med minst 30 territorier totalt. Arten har en liten og geografisk begrenset hekkebestand i Norge. Forekomsten av skogdua er knyttet til samspillet mellom tilgang til reirhull og arealer med kulturmark. Reirhullene i undersøkellesområdet var dels naturlige hulrom i gamle løvtrær på Dronningberget og Rodeløkken, dels gamle svartspetthull i Kongeskogen.

Reirhullene i området vil nok vare som hekkeplasser i mange år ennå, men på lang sikt forutsetter en god hekkebestand av skogdue at det kommer til nye hull. For å opprettholde undersøkellesområdet som en god hekkeplass for arten bør derfor bestander av gamle løvtrær tas vare på, og området bør skjøttes slik at svartspetten kan hekke her. I praksis vil det si at det totale skogsarealet ikke må reduseres ytterligere og at skogen bør få lov til å eldes naturlig og ikke opparbeides parkmessig.

Det er videre sannsynlig at kornarealene på Kongsgården spiller en viktig rolle som næringsressurs for skogdua, i alle fall i deler av året.

Forekomst av stær var også god. Dette er en art som har avtatt i antall i mange ormåder de siste tiårene, men som synes å klare seg bra på Bygdøy i mosaikken av kulturmark og store hager, samt rik tilgang på reirhull i gamle trær.

Andre interessante funn var forekomsten av mange typiske barskogsarter i Kongeskogen, og relativt sterk forekomst av stillits og kjernebiter.

Desember 2008

Geir Sverre Andersen, Per Gylseth, Johnny Roger Pedersen

Appendiks

Områdeinndeling (1 side) og revirkart (side 2–47).

Rød skravering viser revir taksert i 2007.

Grønn skravering er taksert i 2008.

Dette gjelder både for revirkartene og kmz-filene til Google Earth (se side 2).

**Norsk Ornitologisk Forening,
avd. Oslo og Akershus**

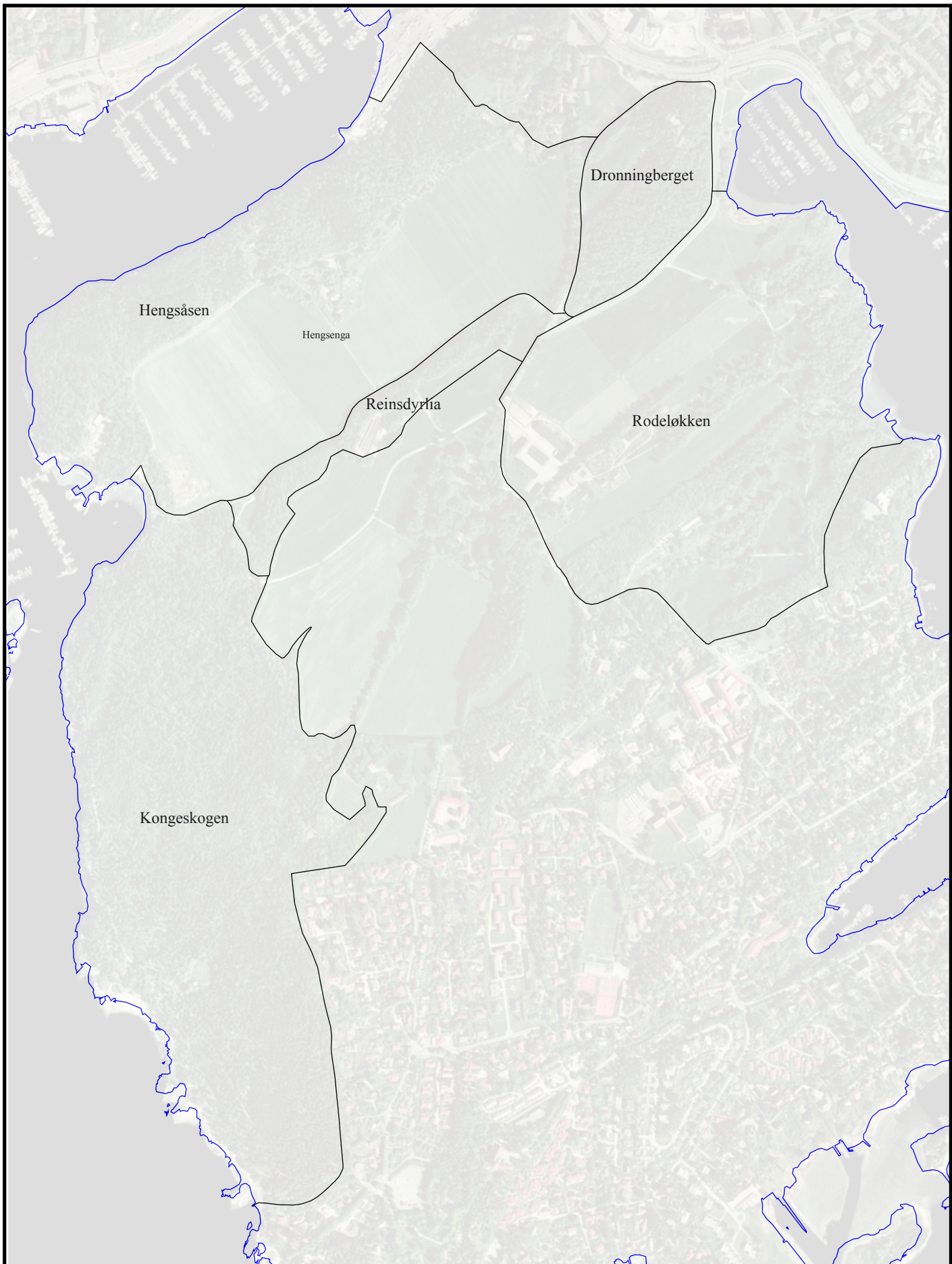
NOF OA
Postboks 1041 Sentrum
0104 OSLO

Org.nr. 975 615 308

Bank 7058.05.99611

leder@nofoa.no

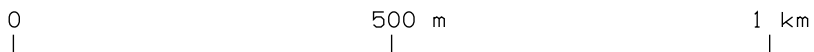
www.nofoa.no

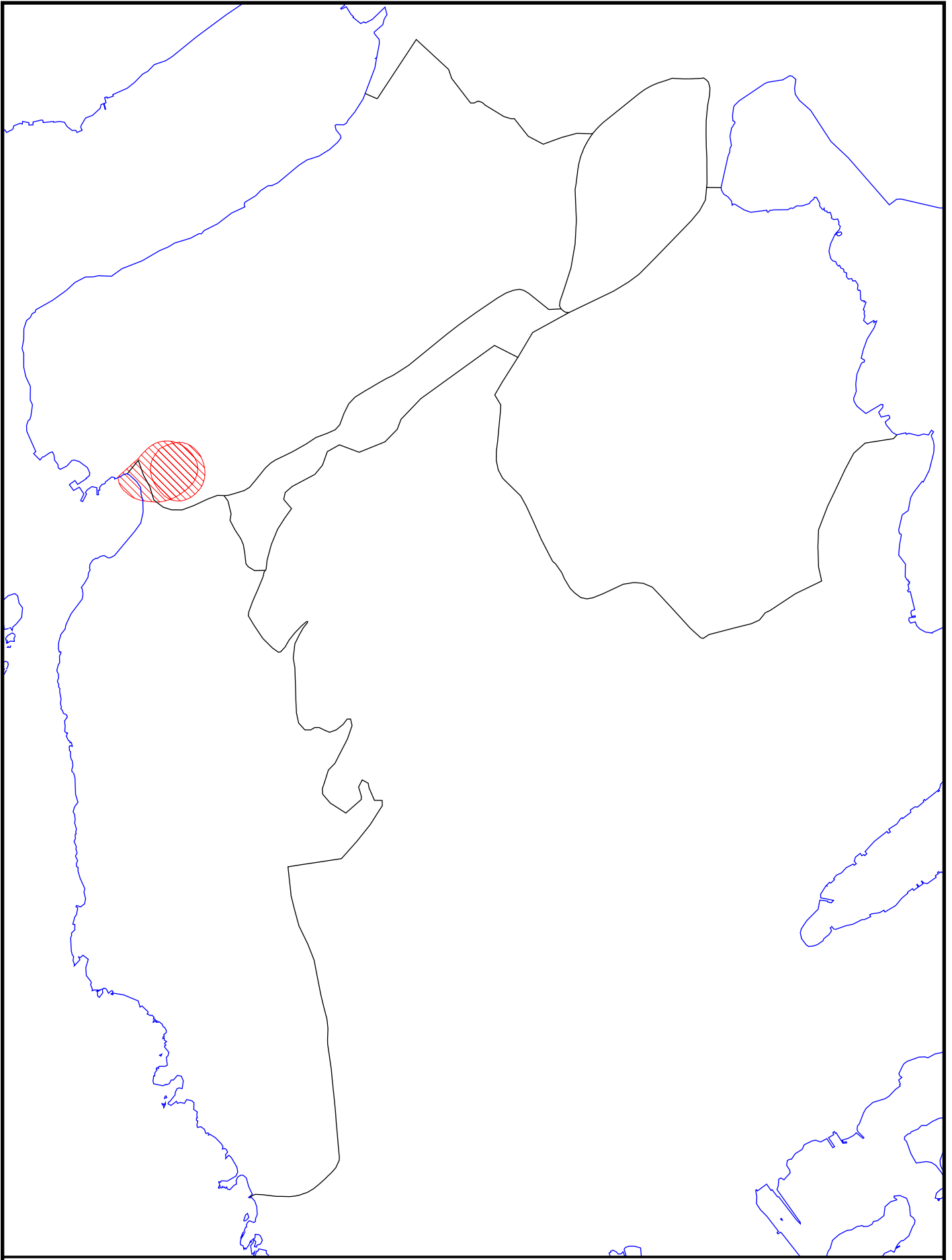

Områdeinndeling

Målestokk 1:10 000

Bygdøy

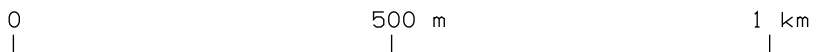

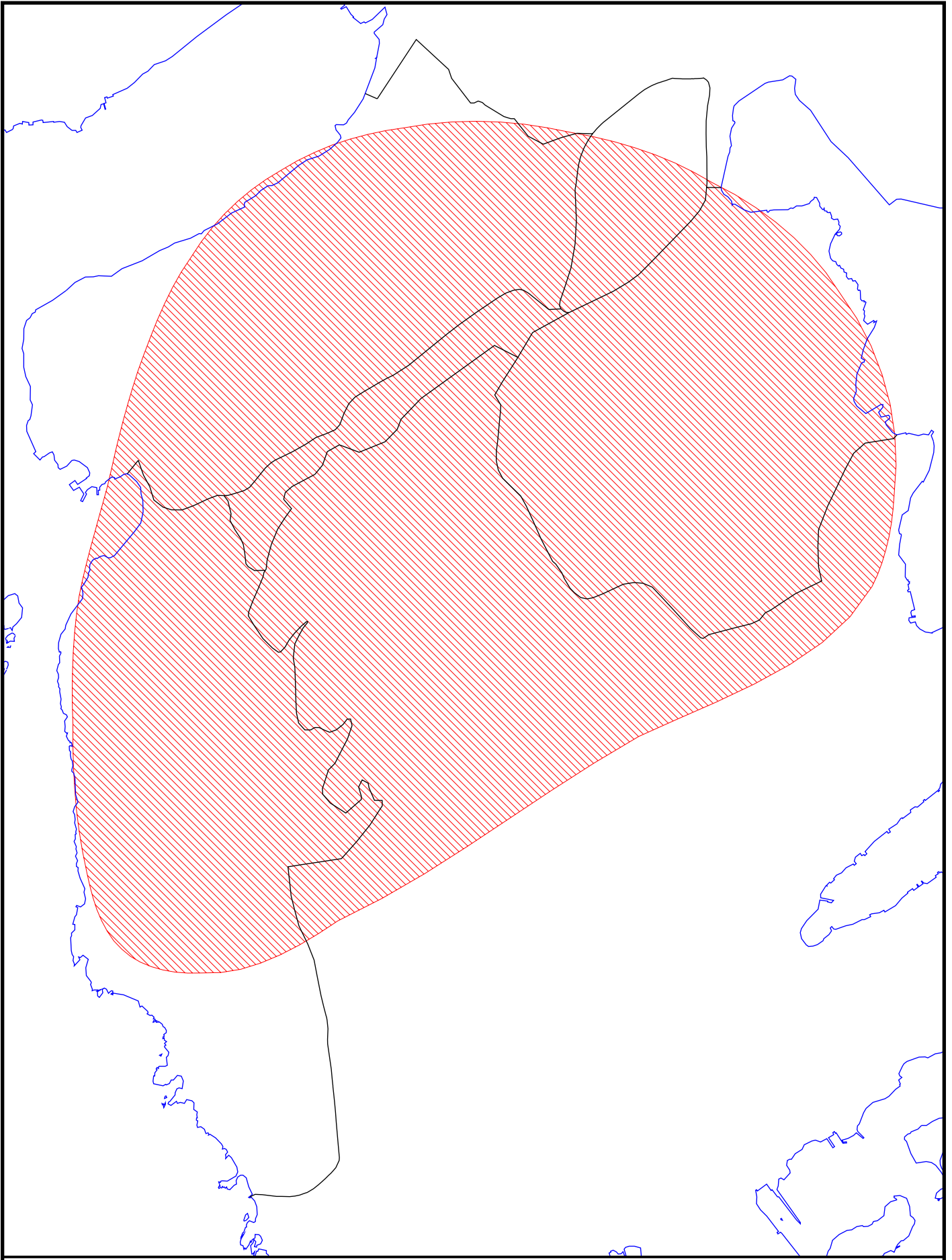

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

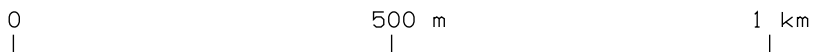
Stokkand

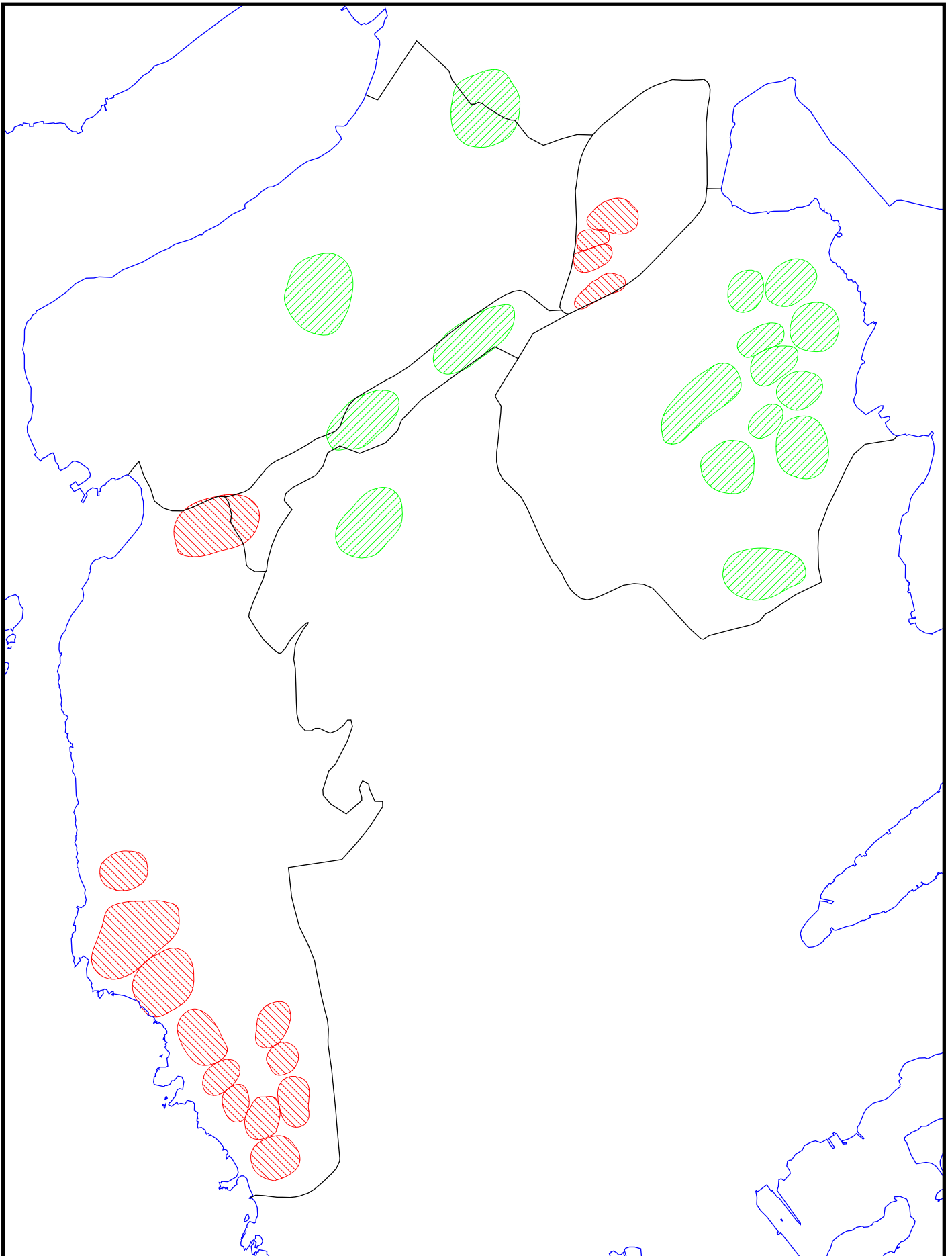

Revirkart Bygdøy
Spurvehauk

Målestokk 1:10 000

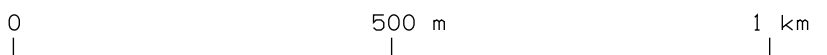

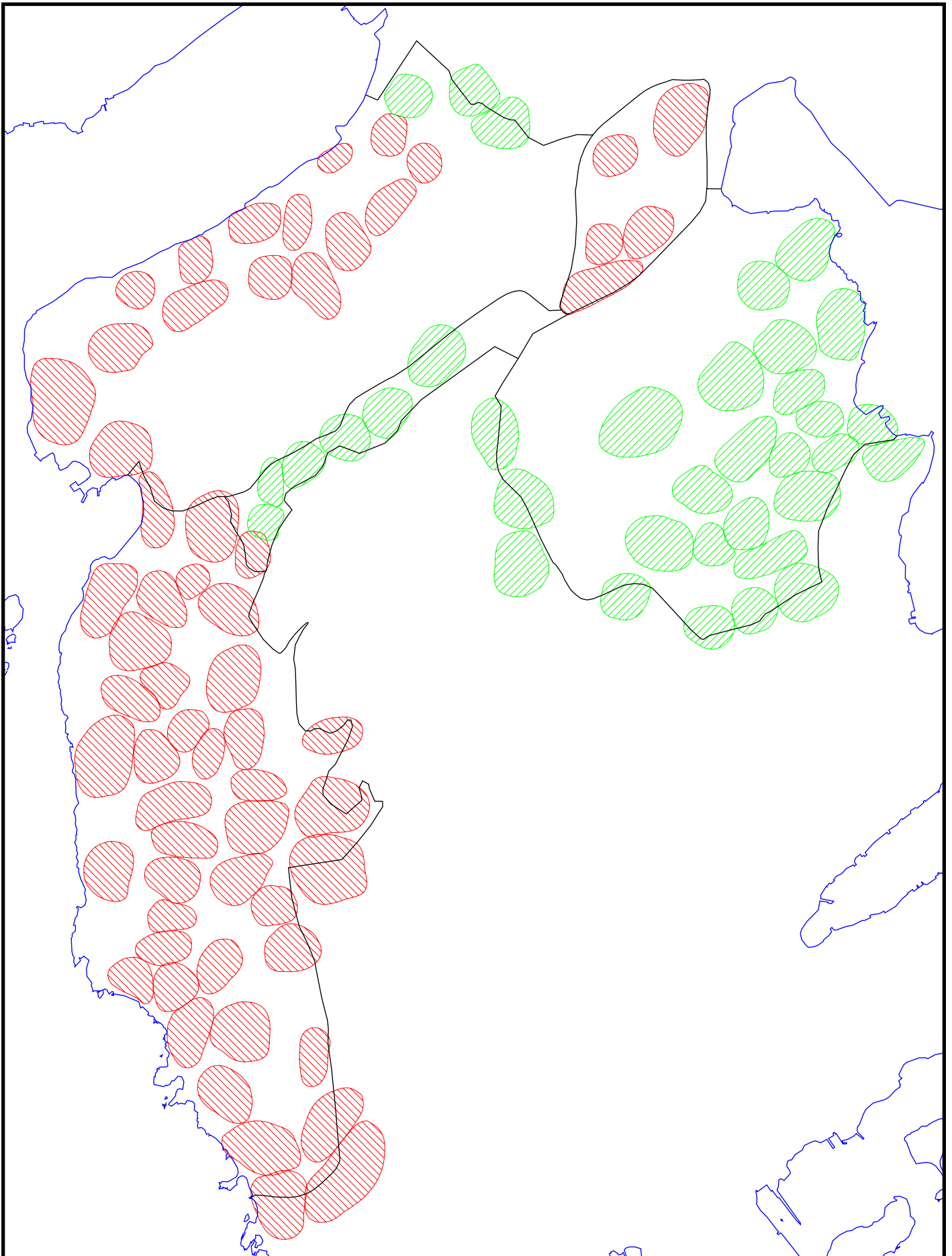

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Skogdøe

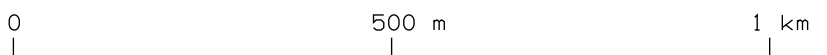

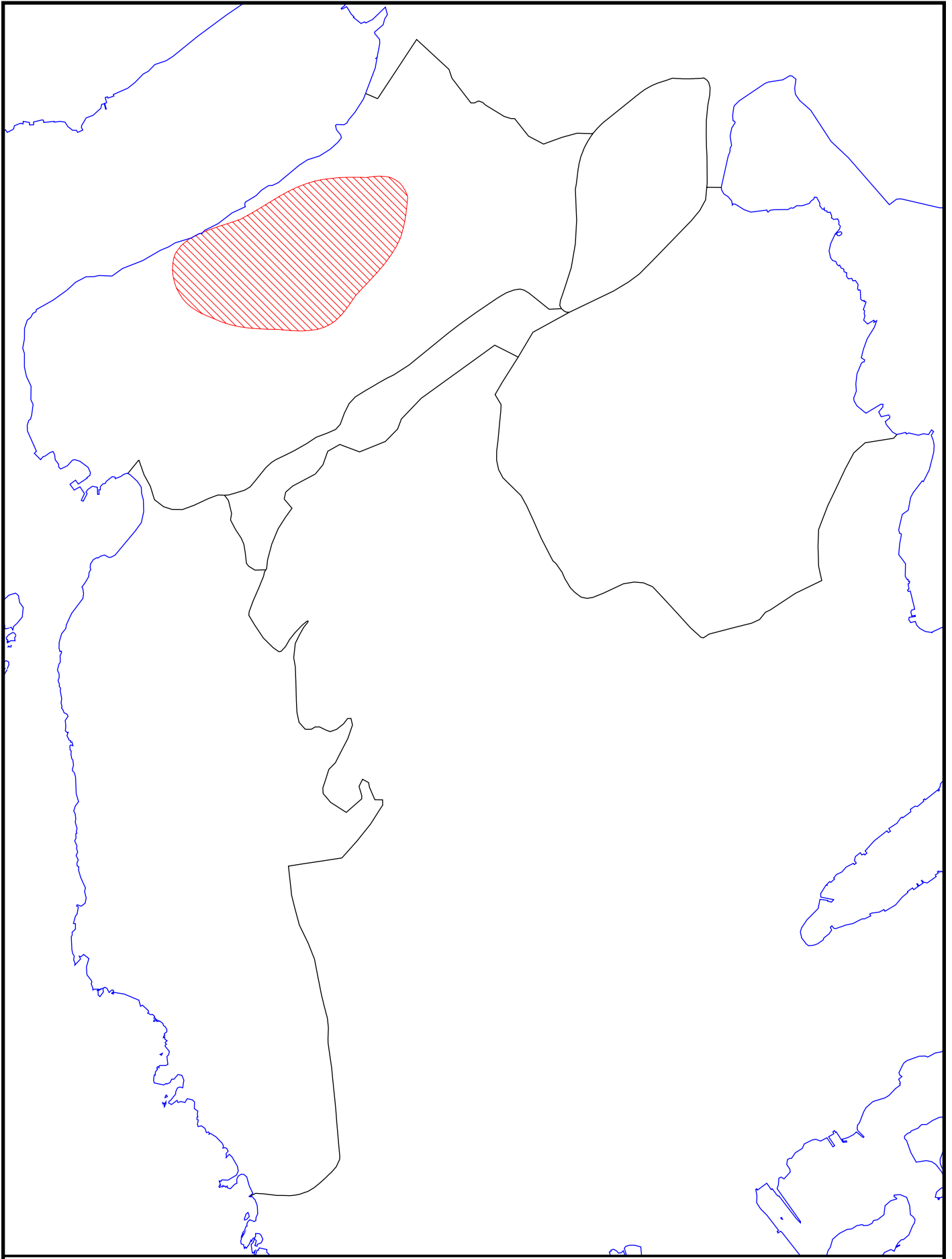

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Ringdøe

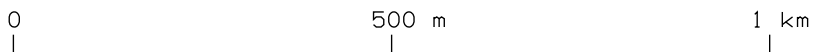

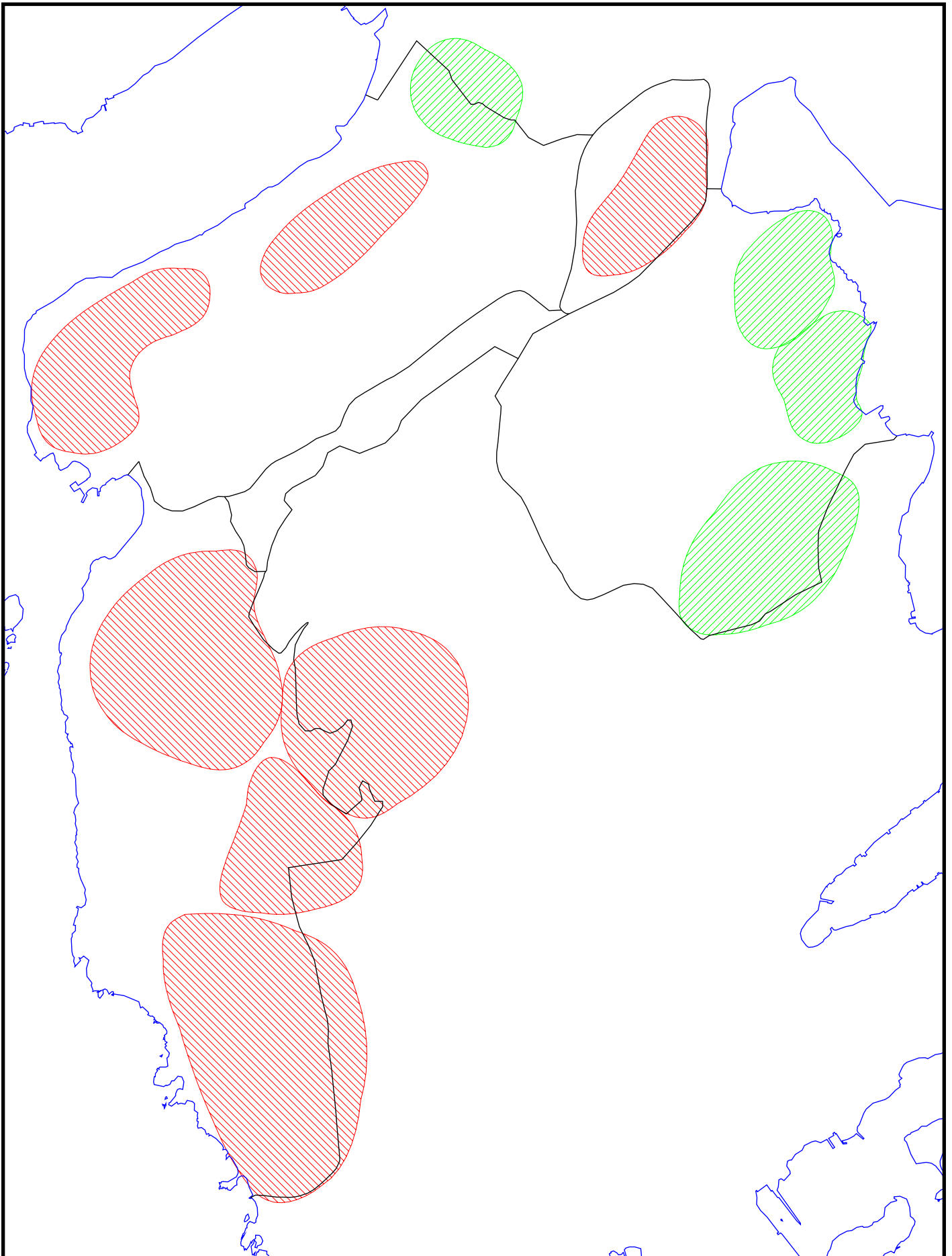

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

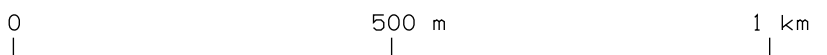
Kattugle

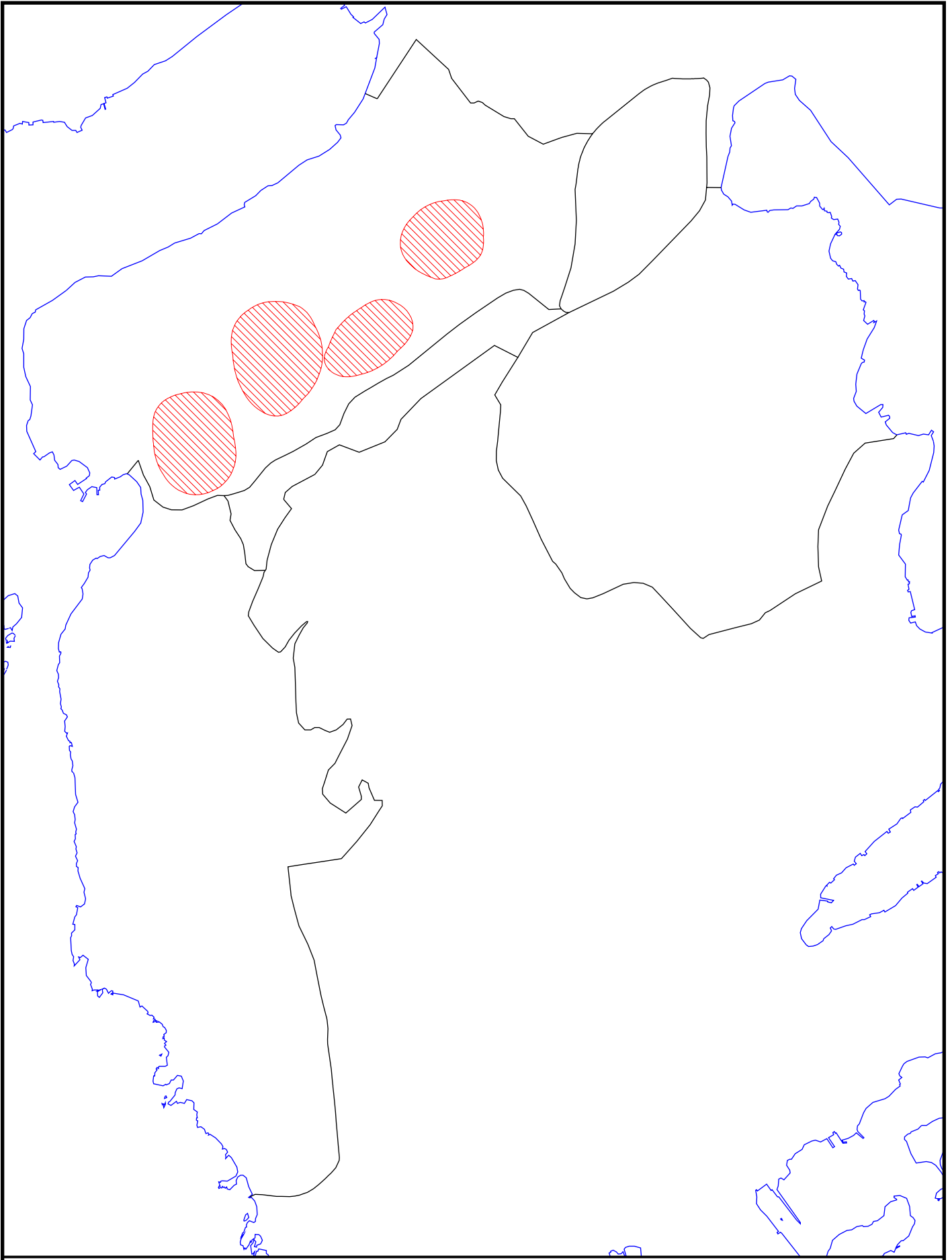

Revirkart Bygdøy
Flaggspett

Målestokk 1:10 000

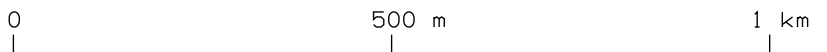

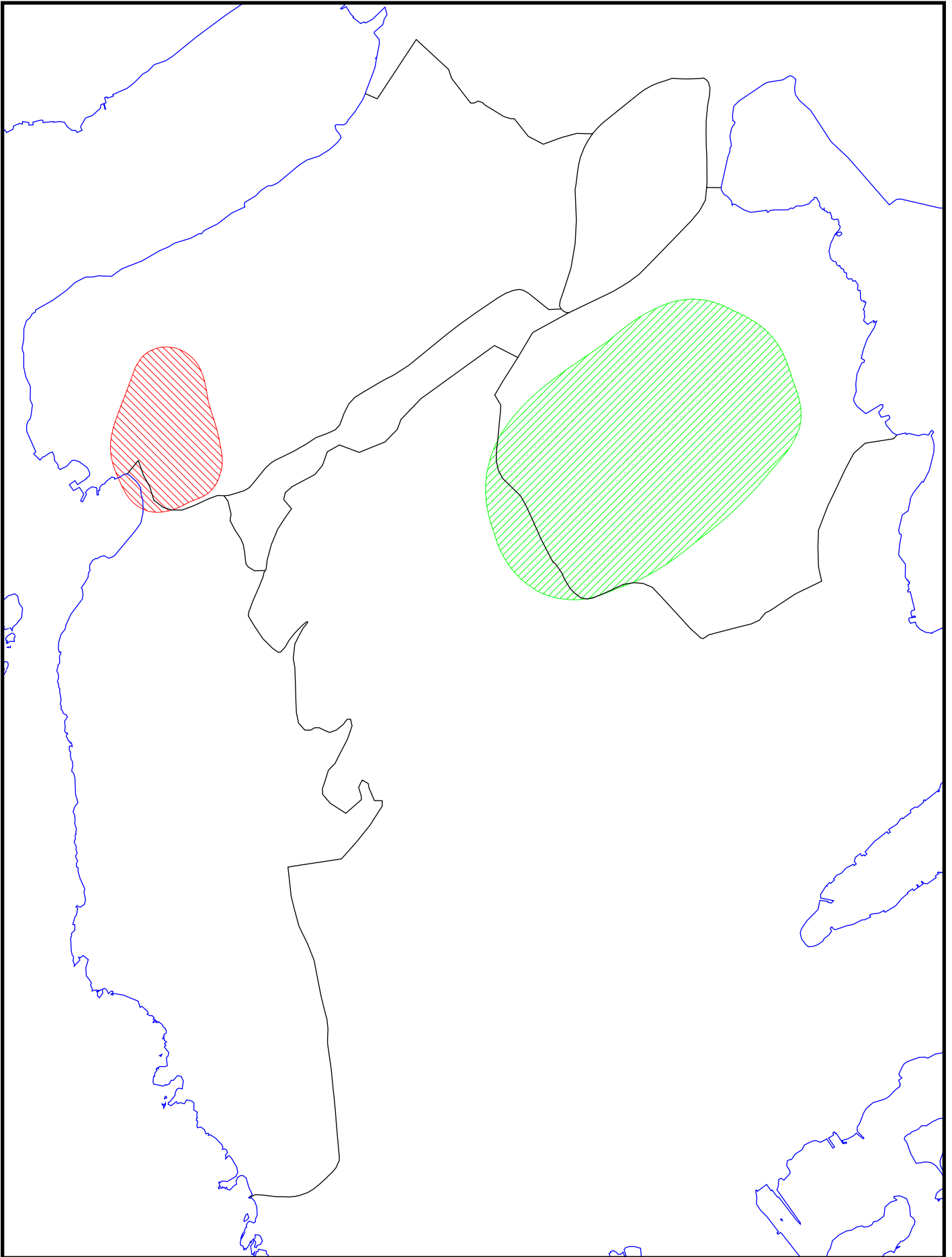

Revirkart Bygdøy

Sanglerke

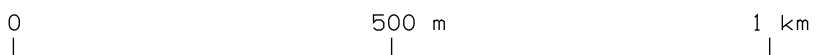
Målestokk 1:10 000

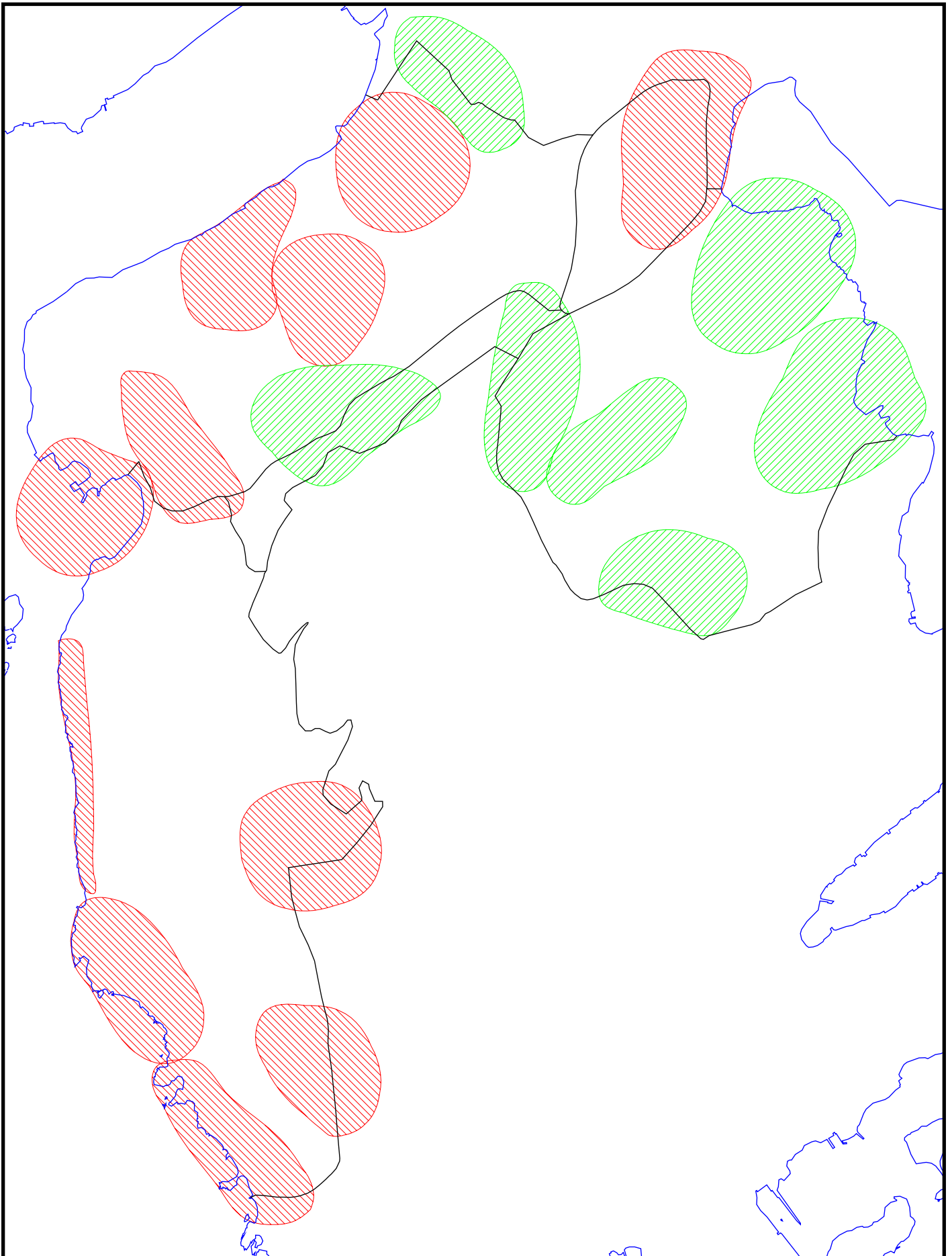

Revirkart Bygdøy
Låvesvåle

Målestokk 1:10 000

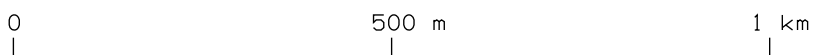

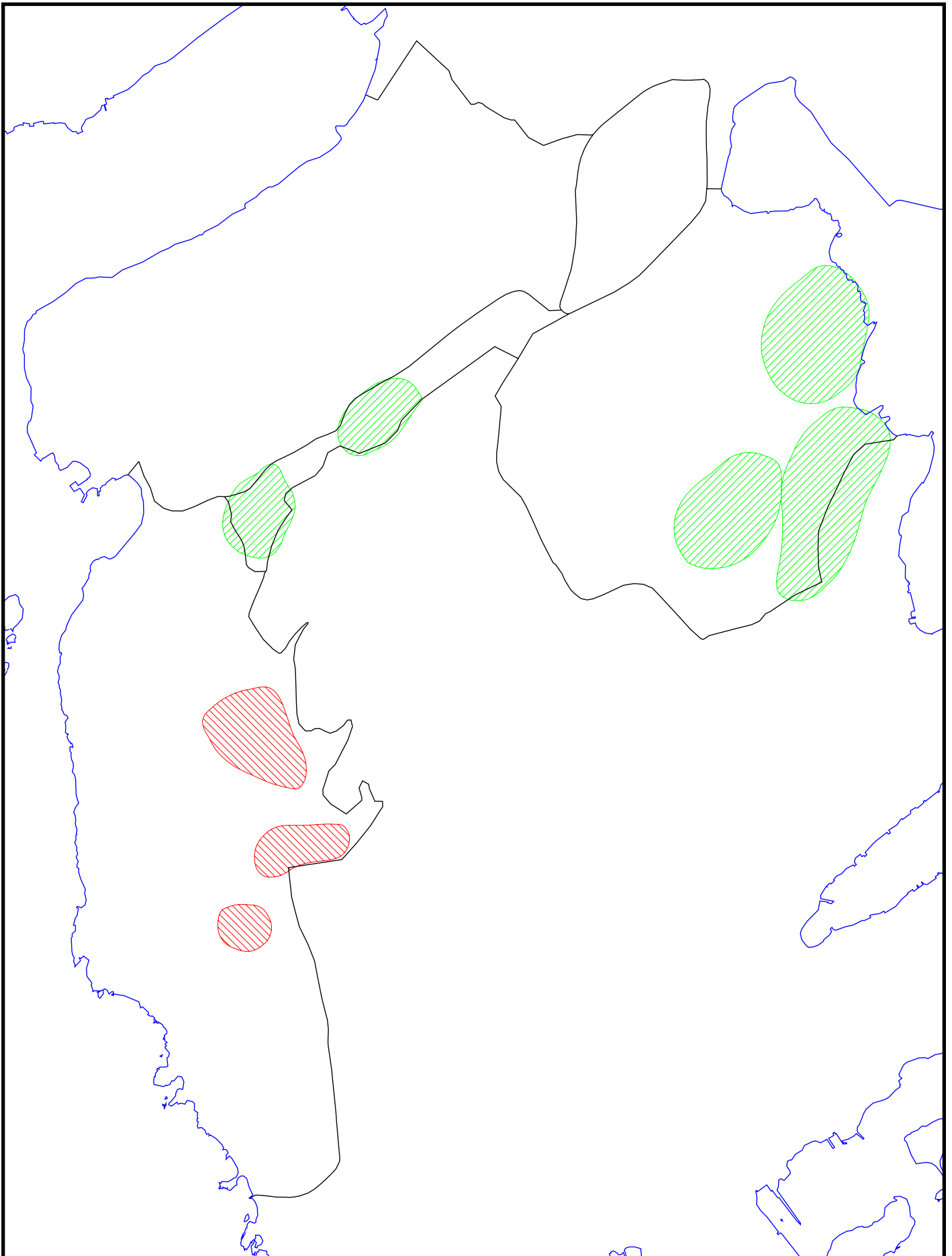

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Linerle

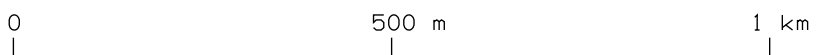

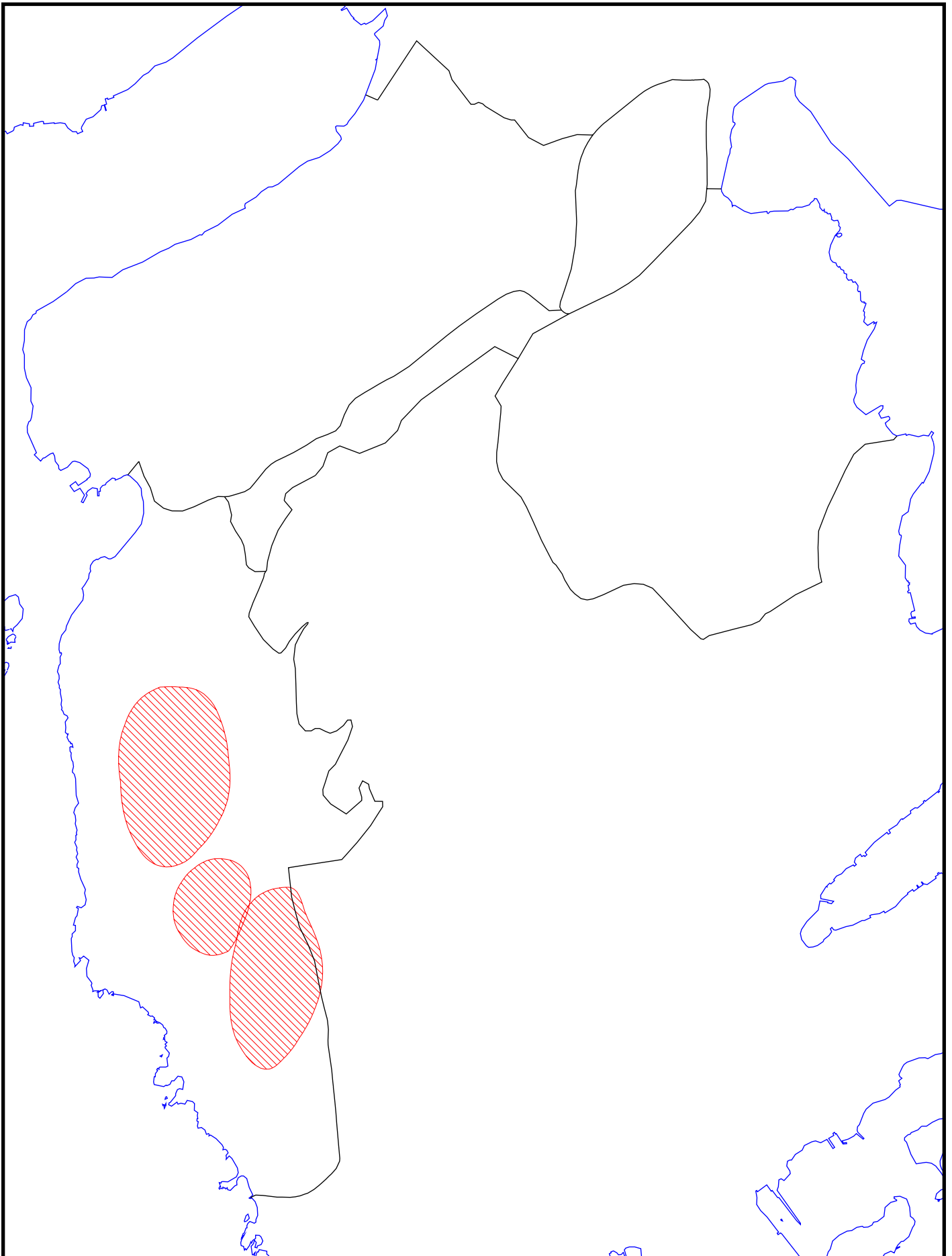

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Gjerdsmett

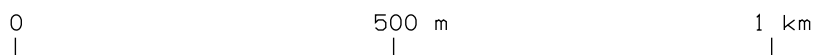

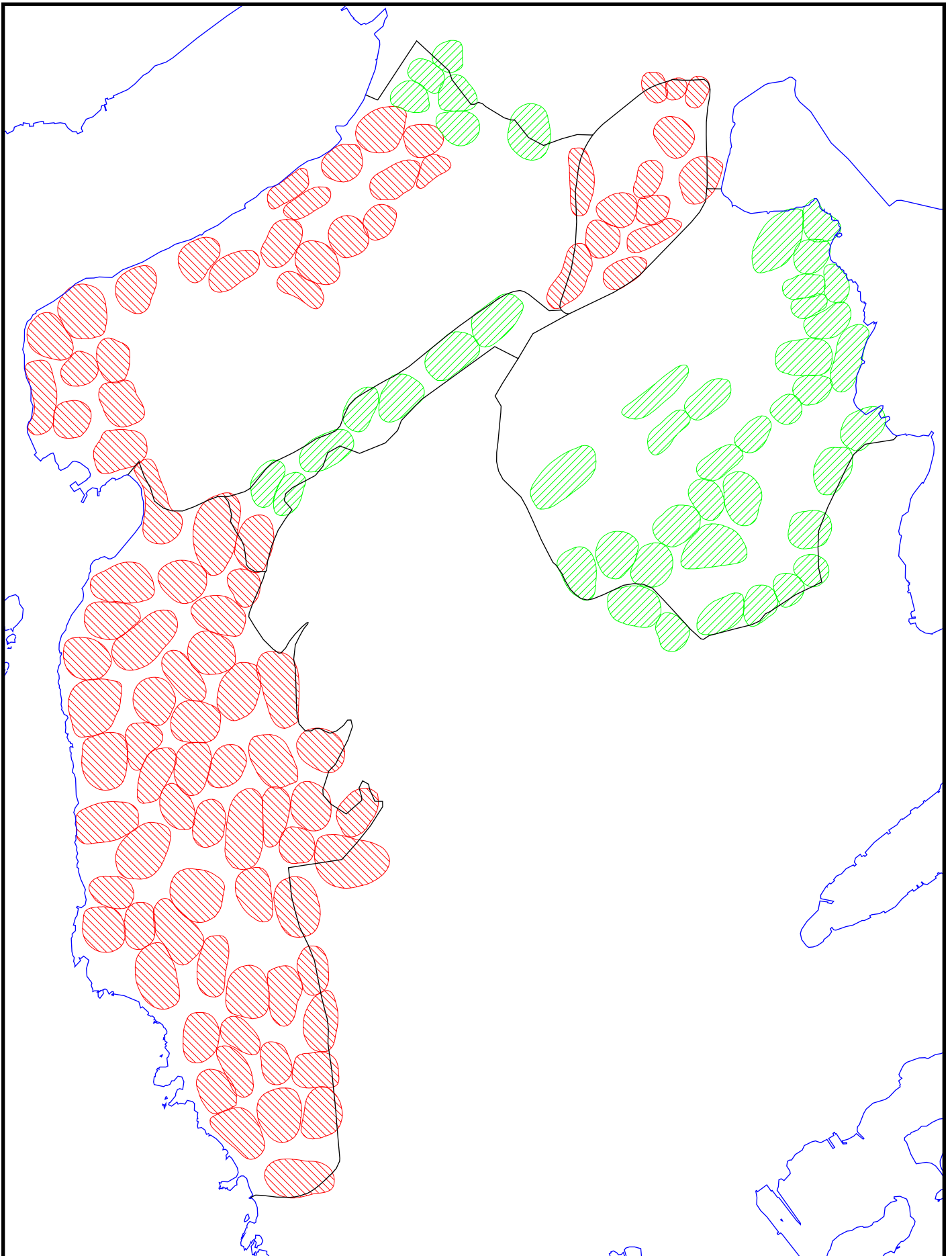

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

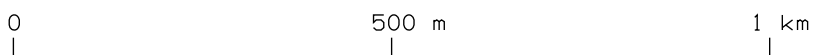
Jernspurv

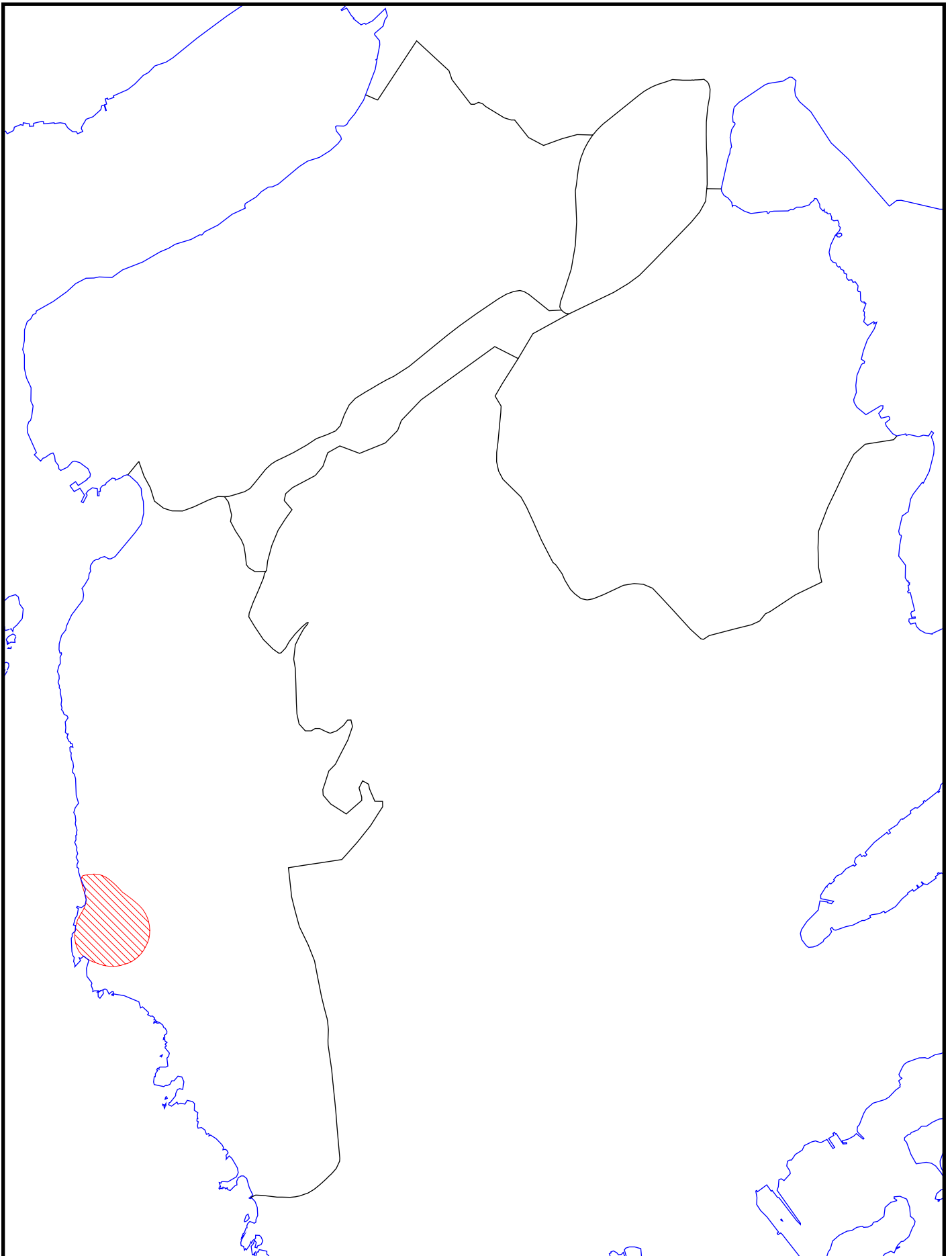

Revirkart Bygdøy
Rødstrupe

Målestokk 1:10 000

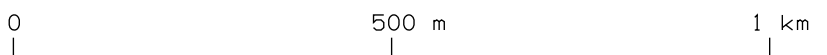

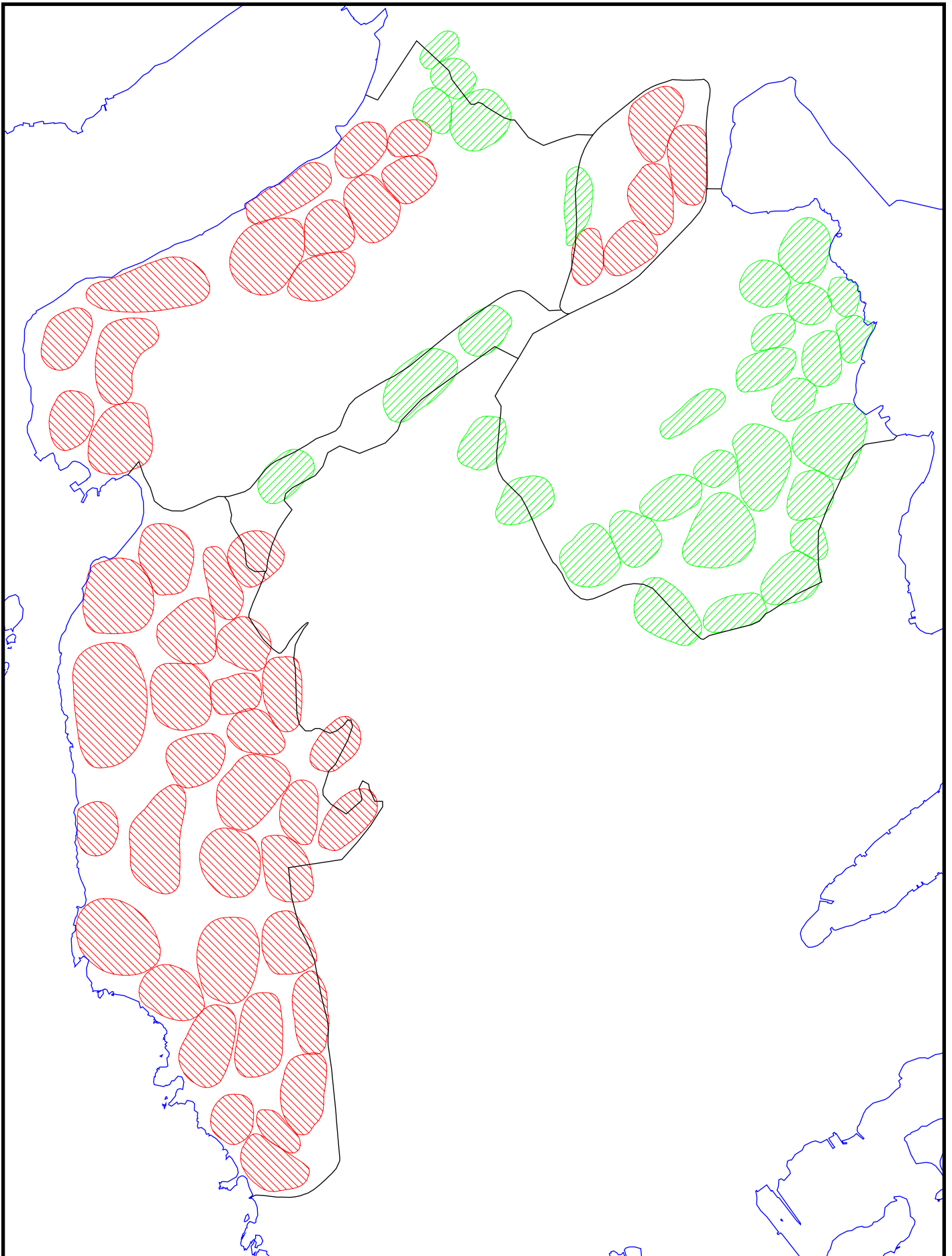

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

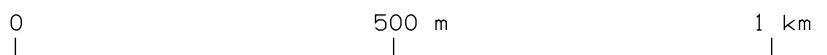
Rødstjert

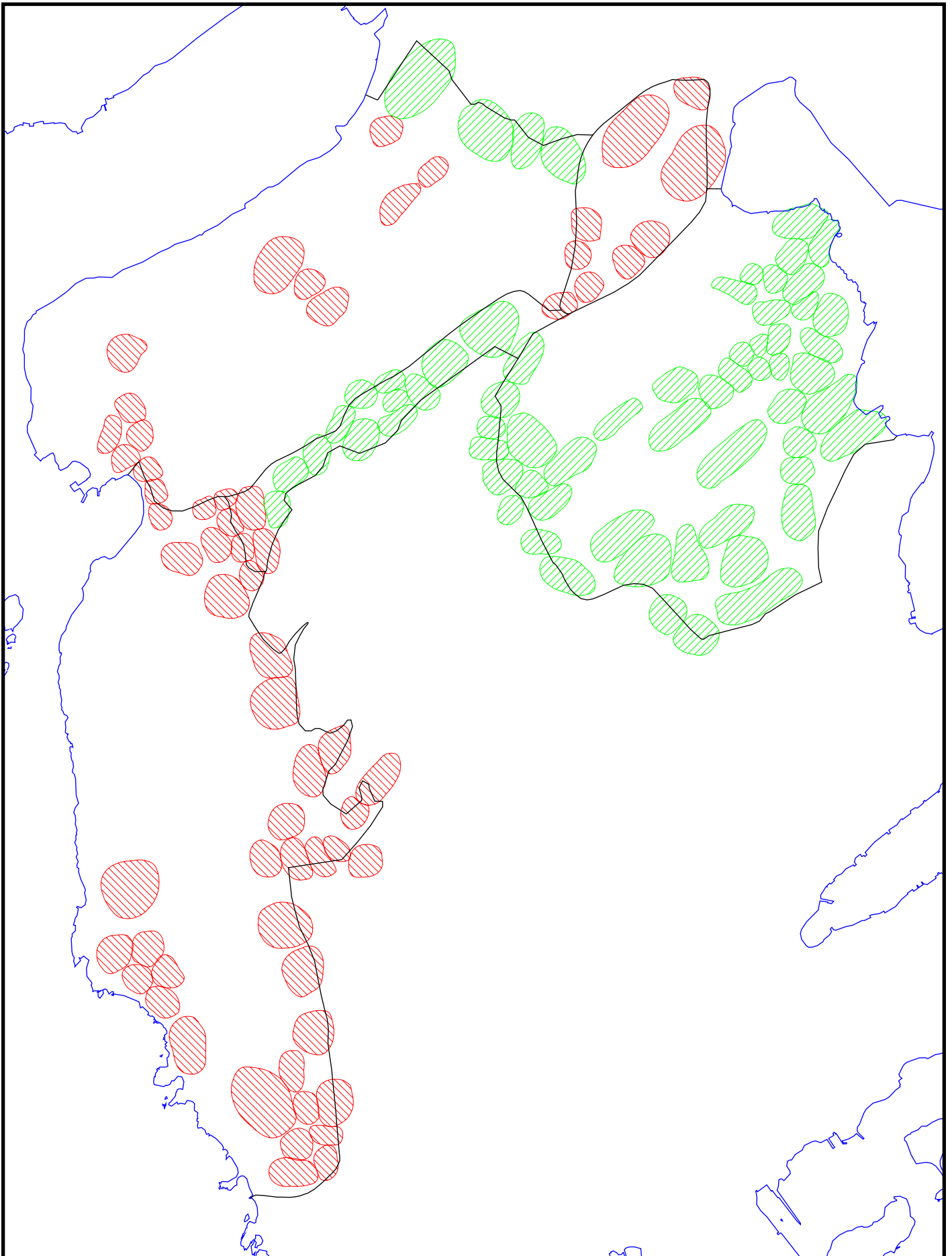

Revirkart Bygdøy
Svarttrost

Målestokk 1:10 000

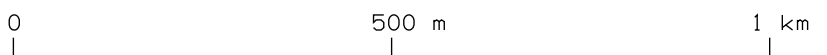

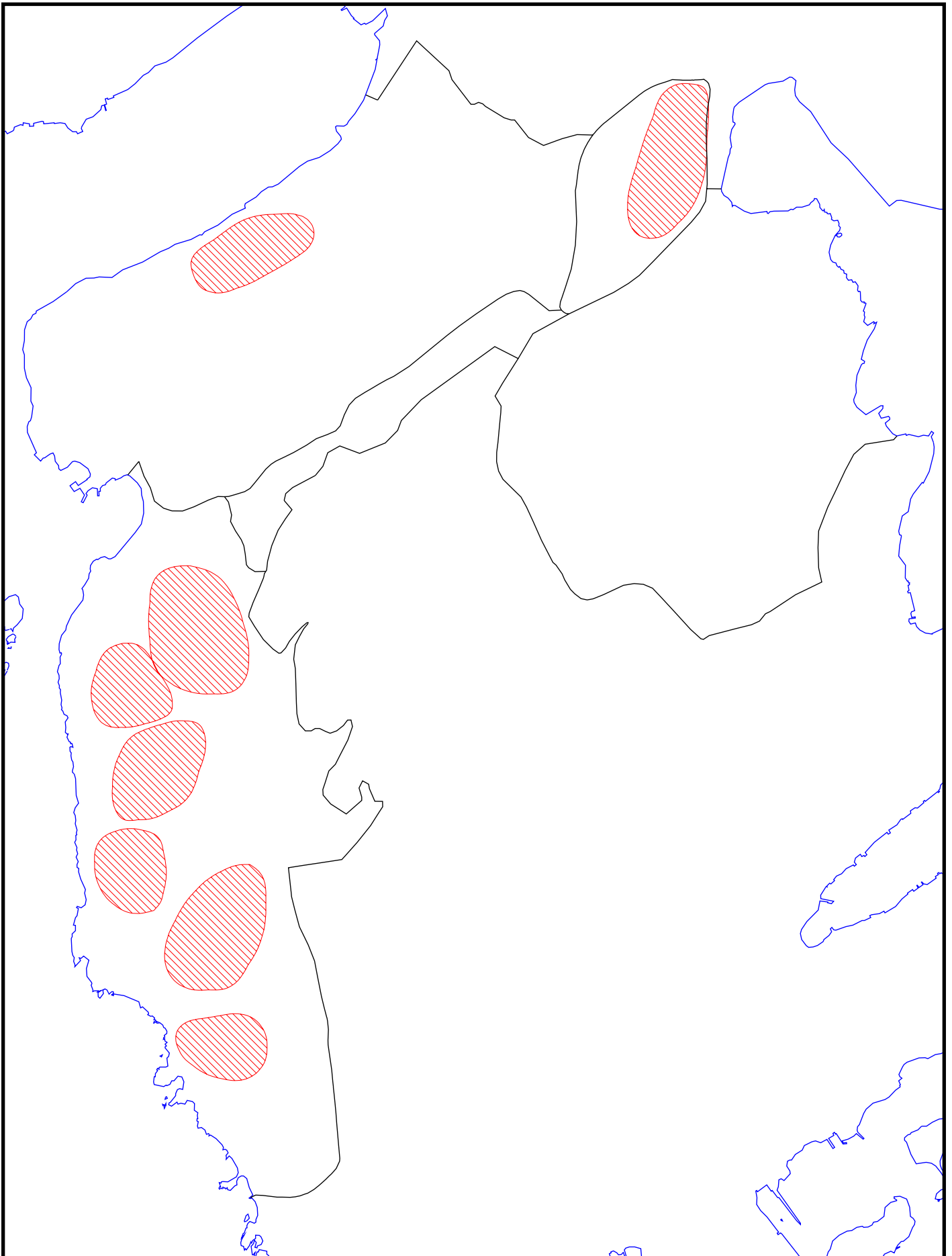

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Gråtrost

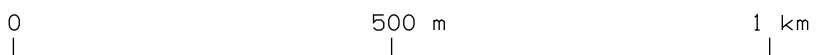

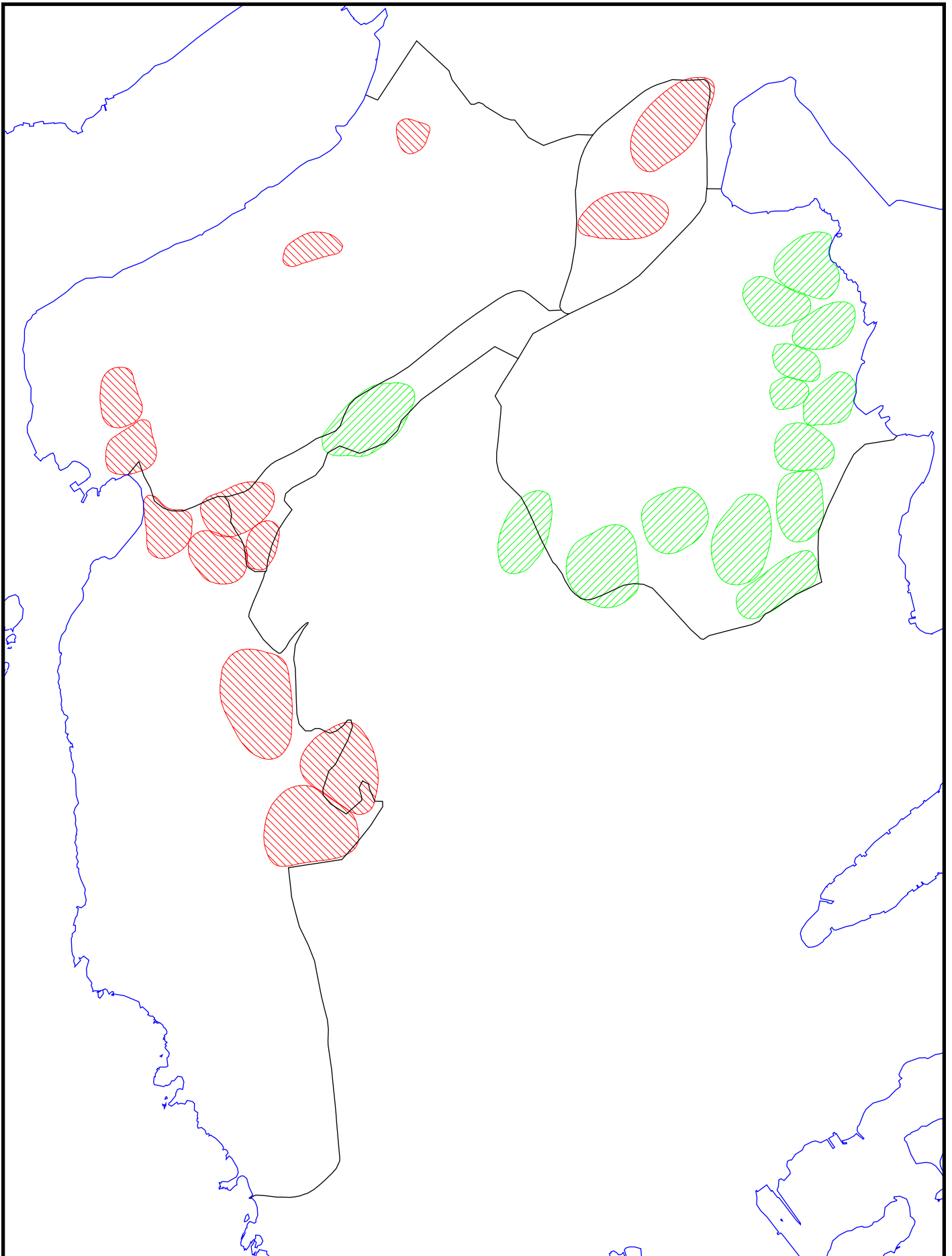

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Måltrost

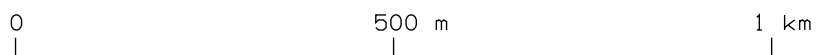

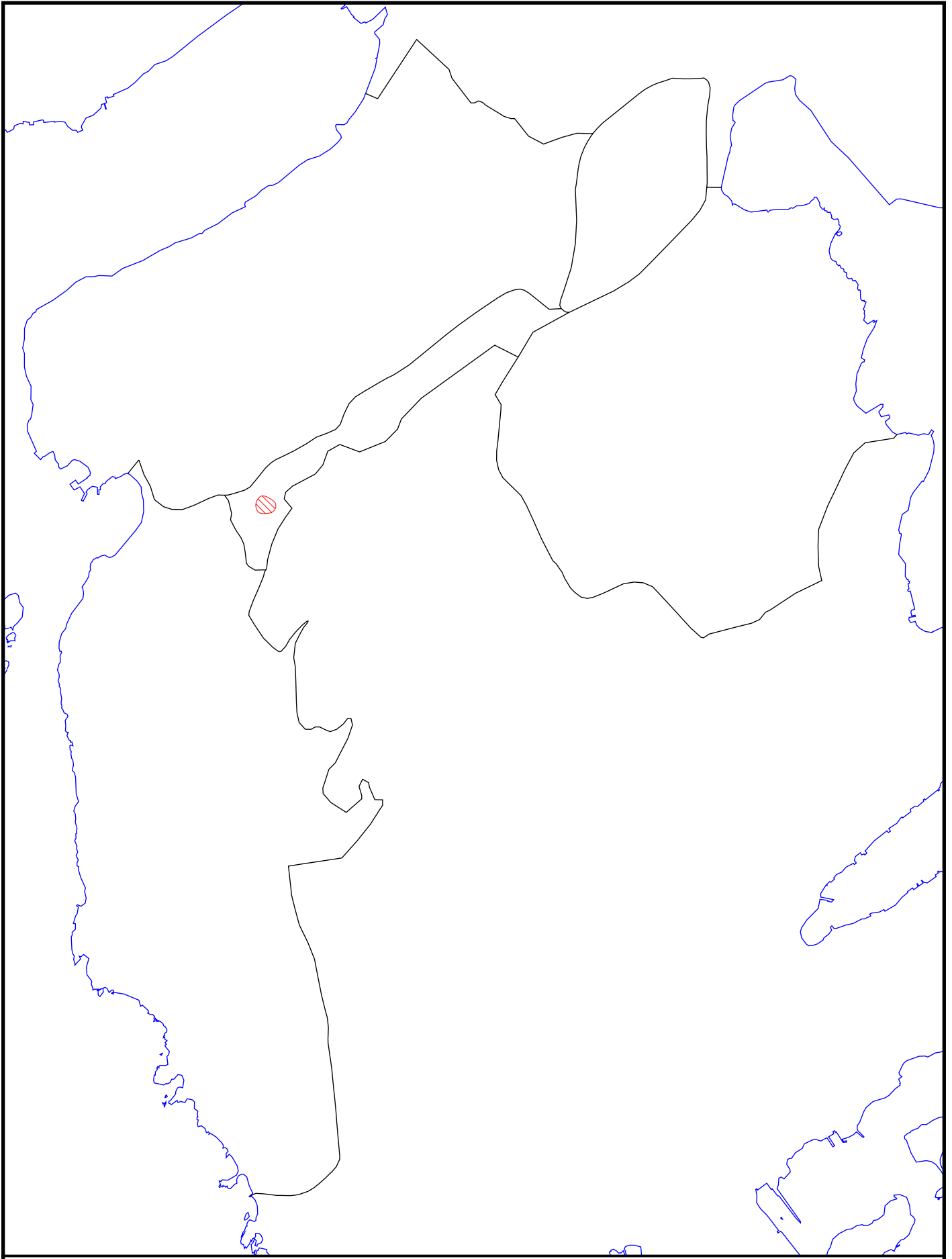

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Rødvingetrost

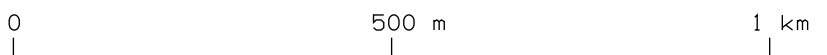

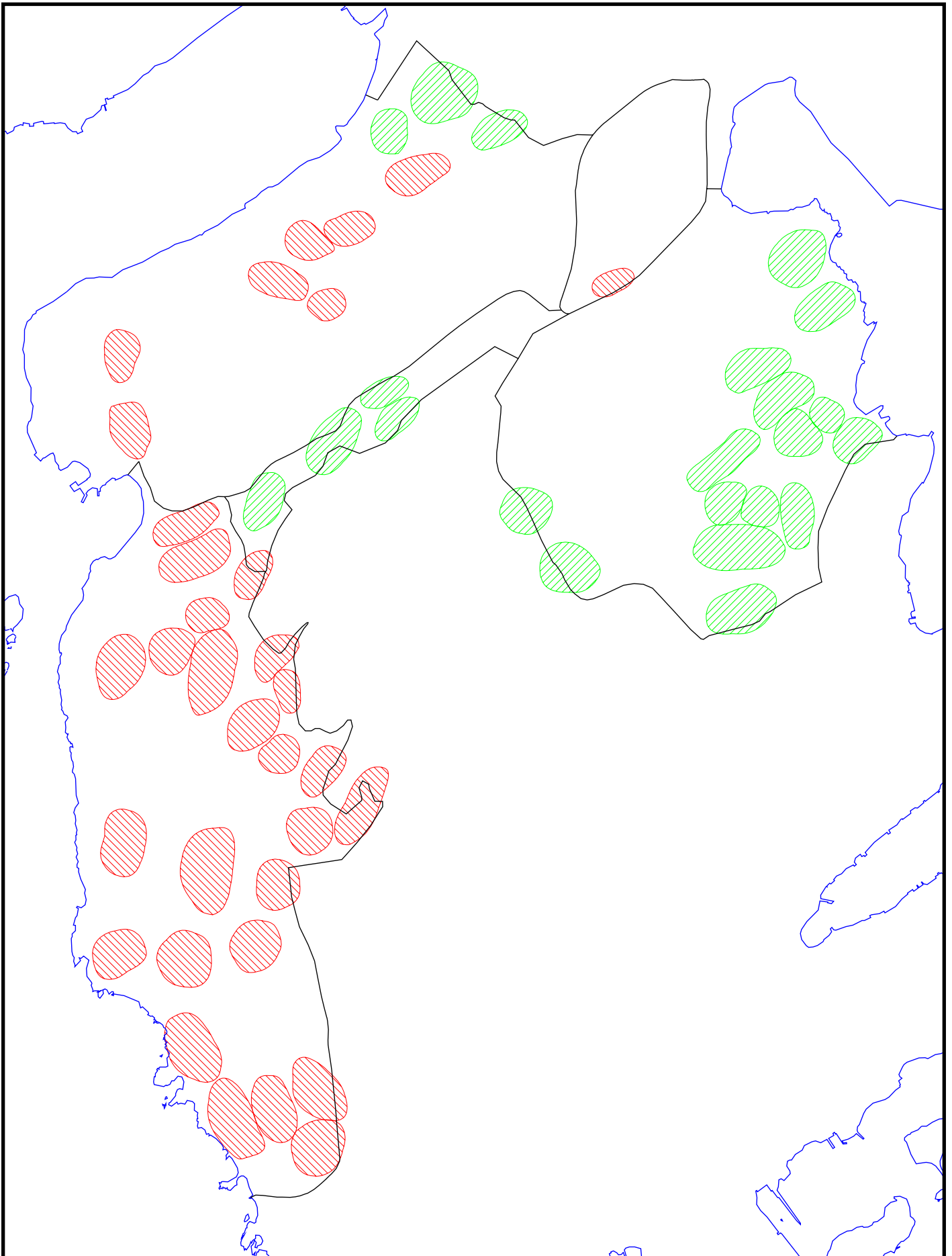

Revirkart Bygdøy

Gul sanger

Målestokk 1:10 000

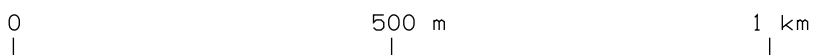

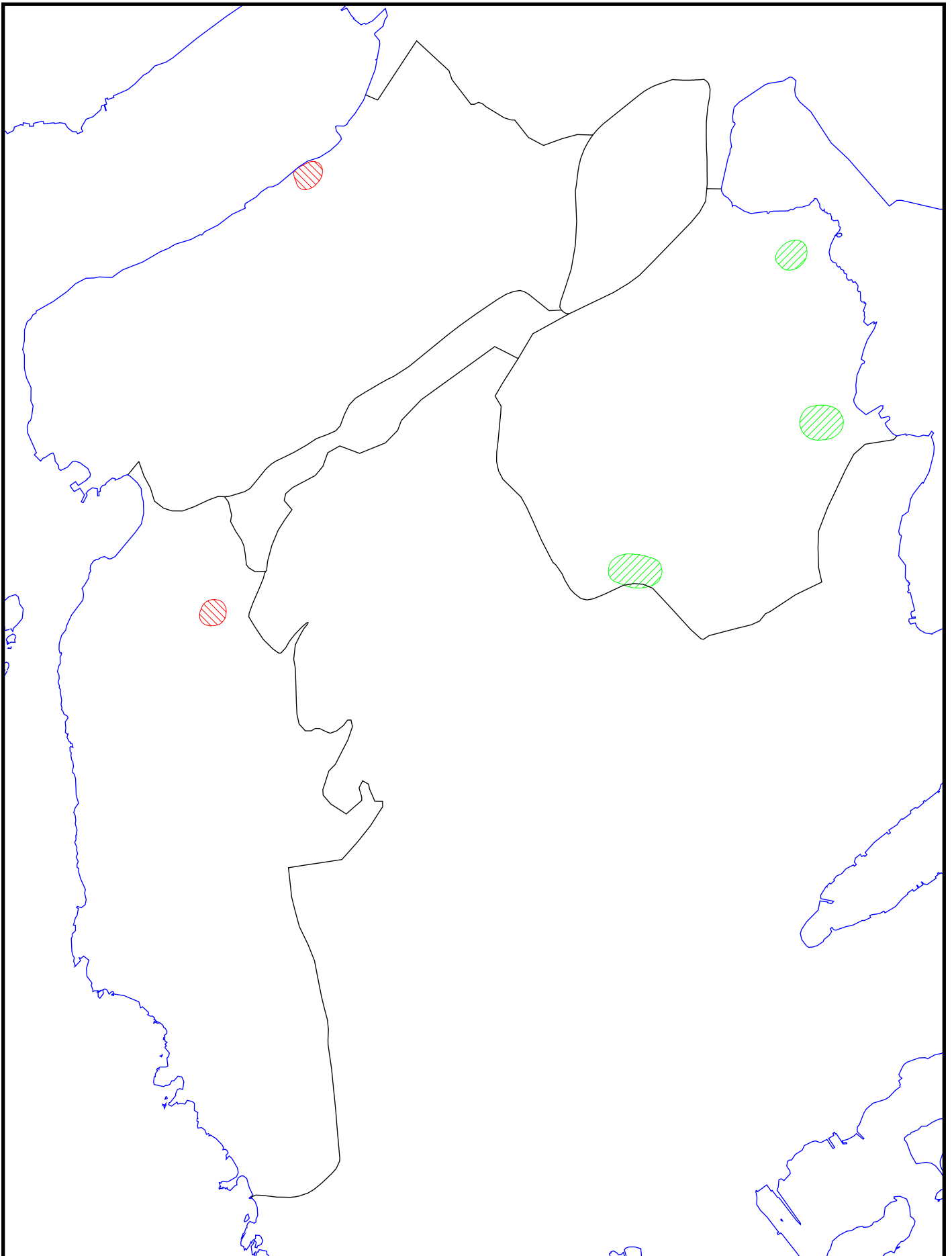

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

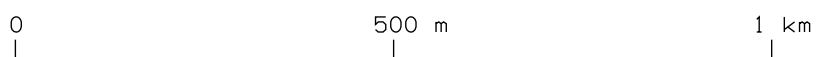
Munk

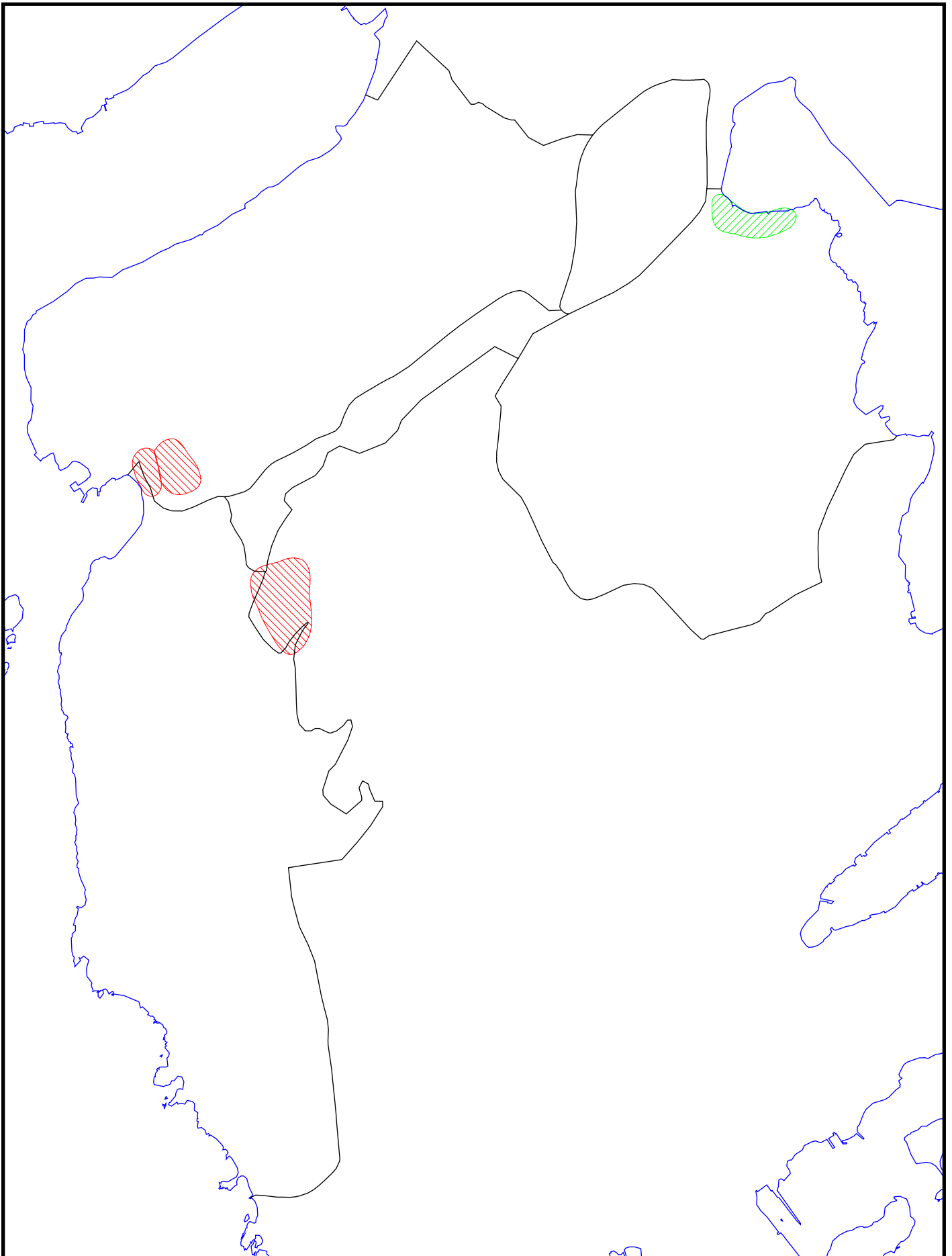

Revirkart Bygdøy
Hagesanger

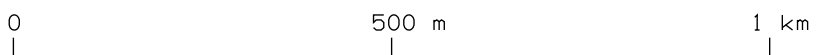
Målestokk 1:10 000

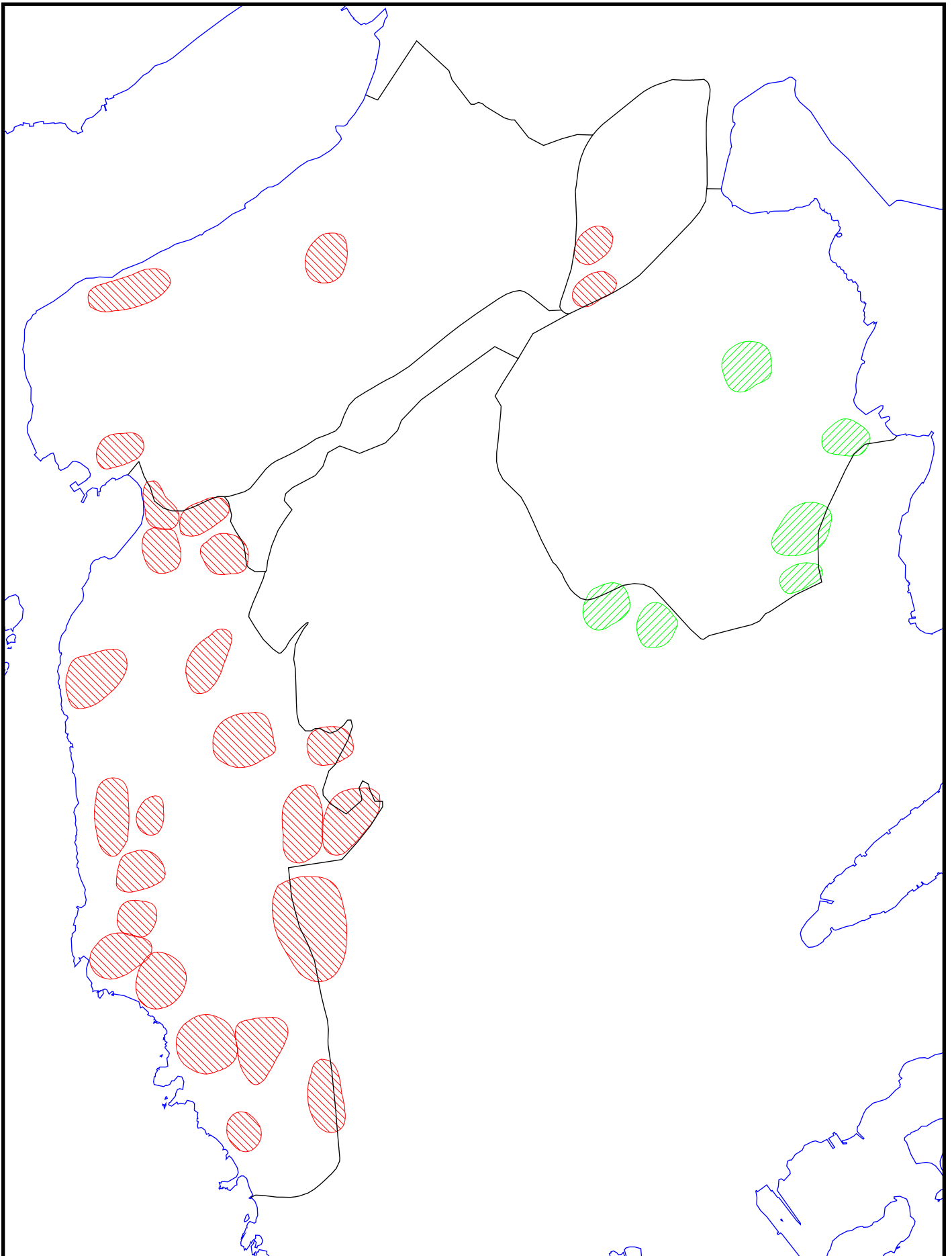

Revirkart Bygdøy
Tornsanger

Målestokk 1:10 000

Revirkart Bygdøy

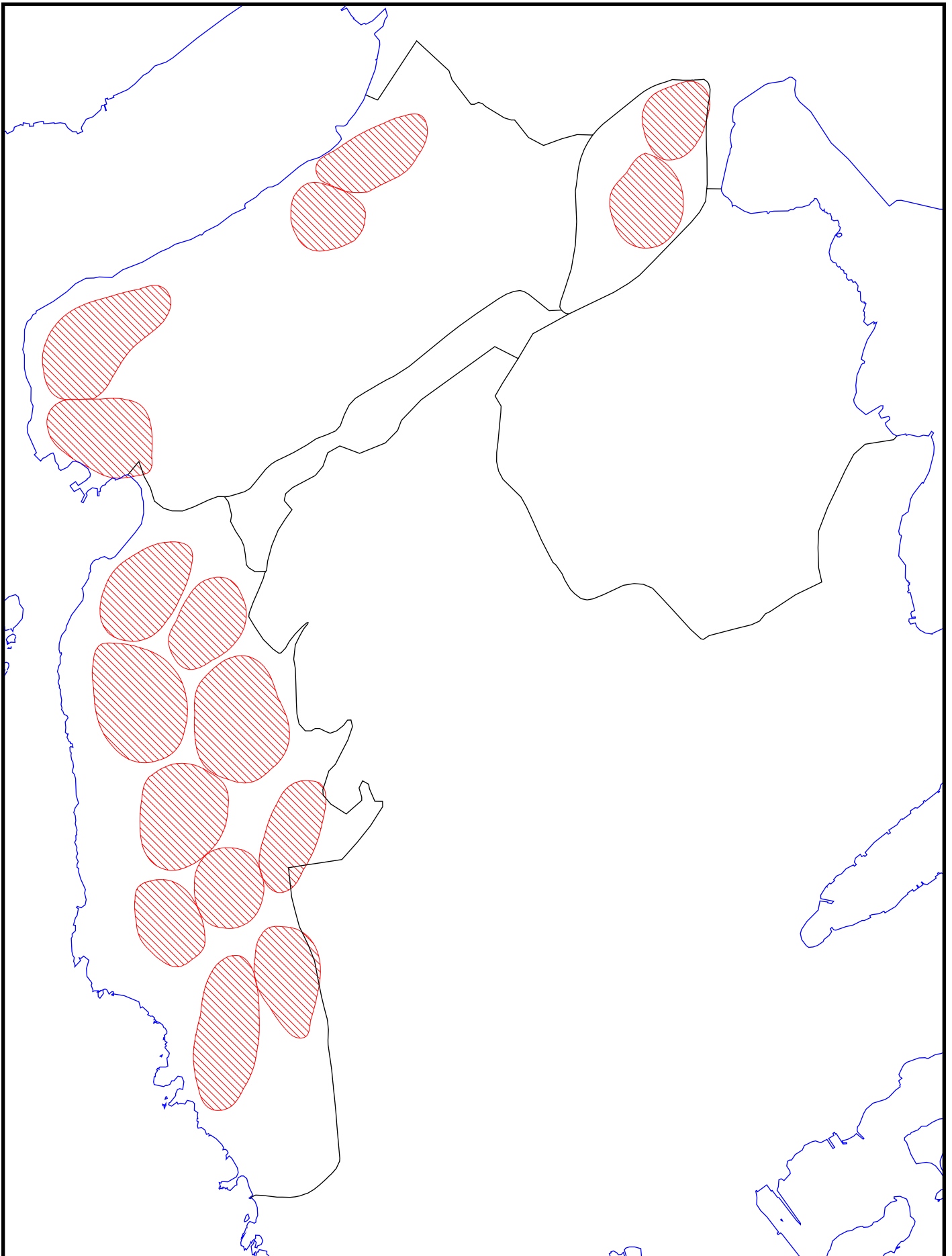
Målestokk 1:10 000

Løvsanger

0

500 m

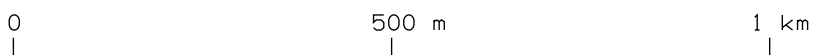
1 km

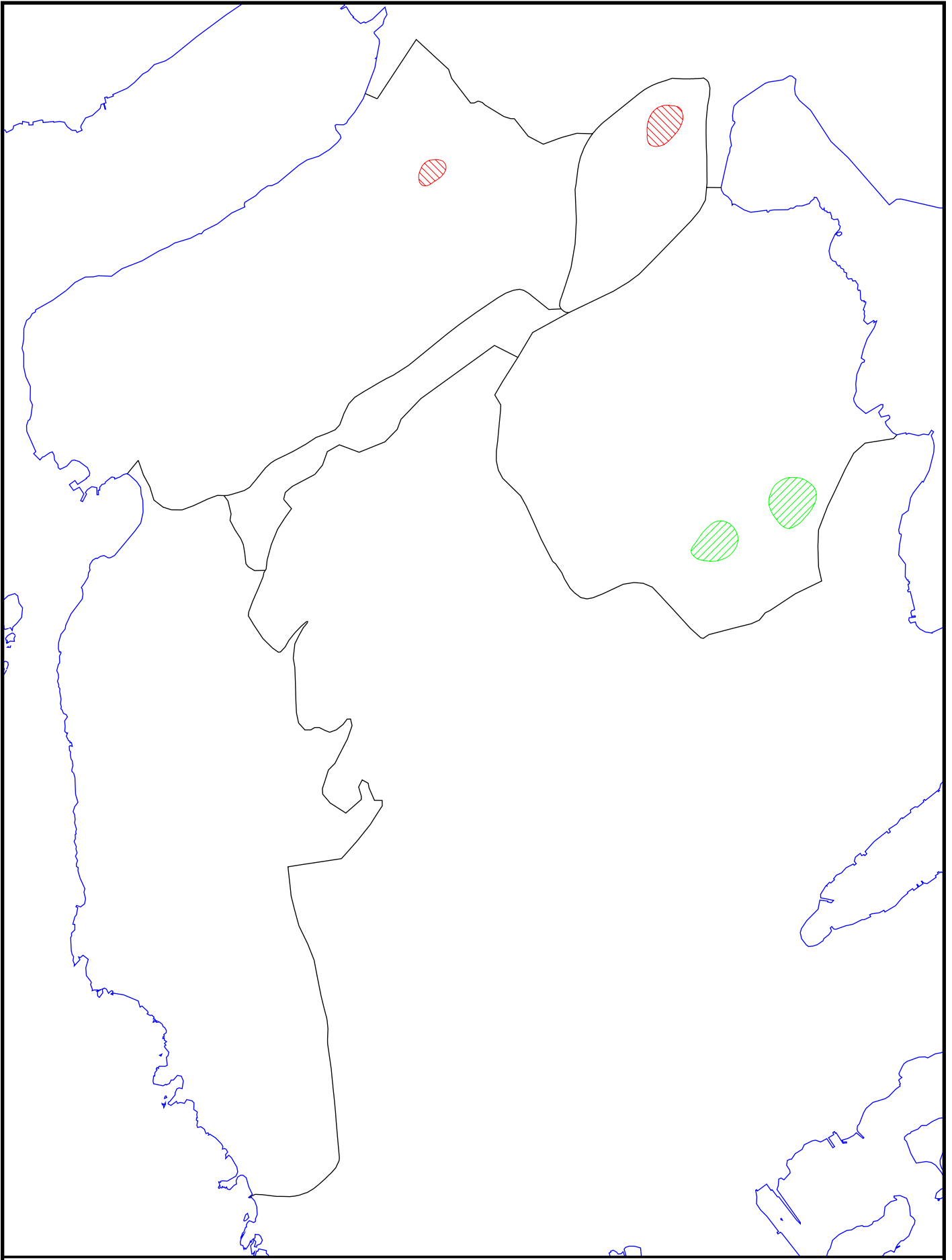

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Fuglekonge

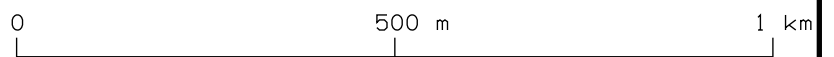

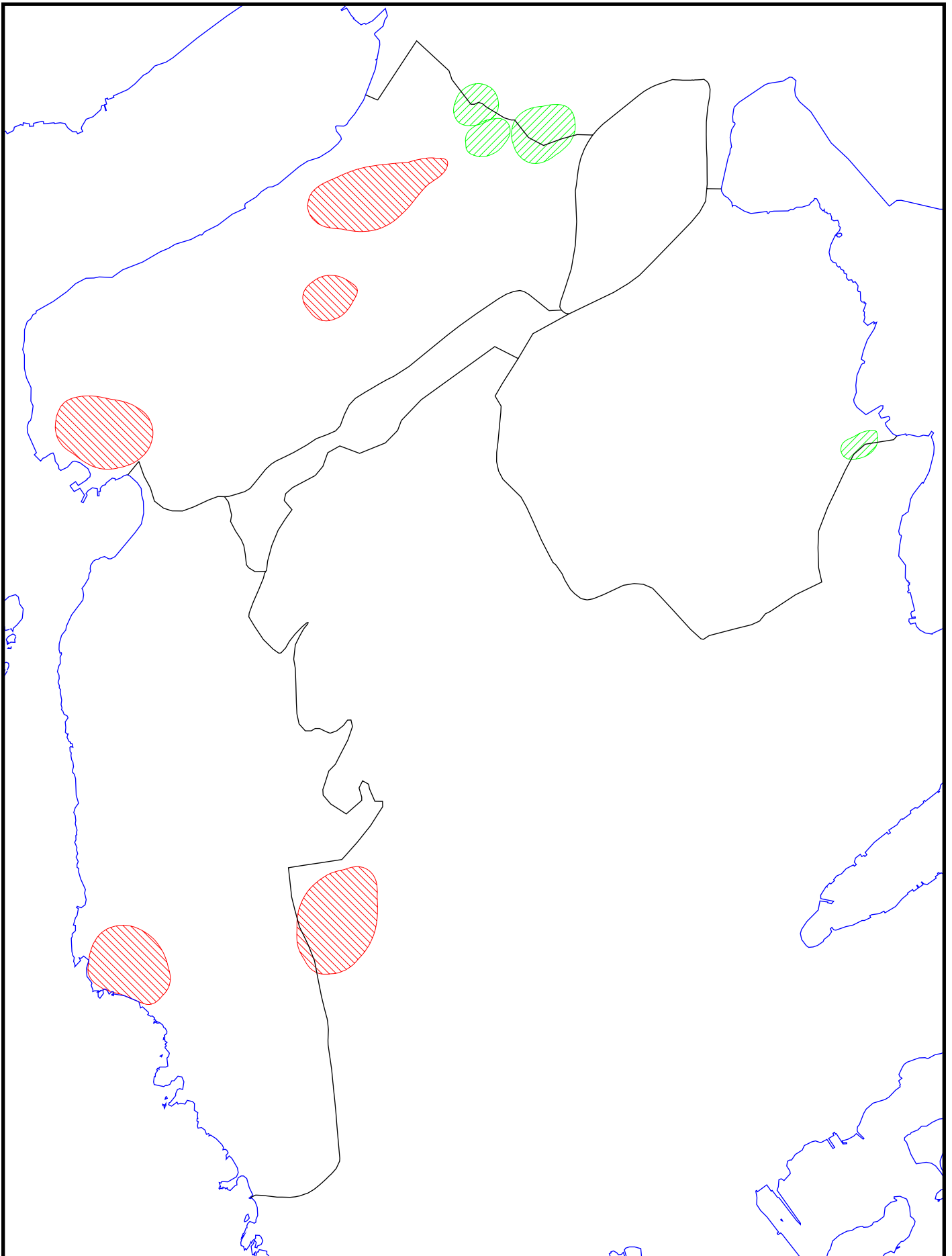

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Gråfluesnapper

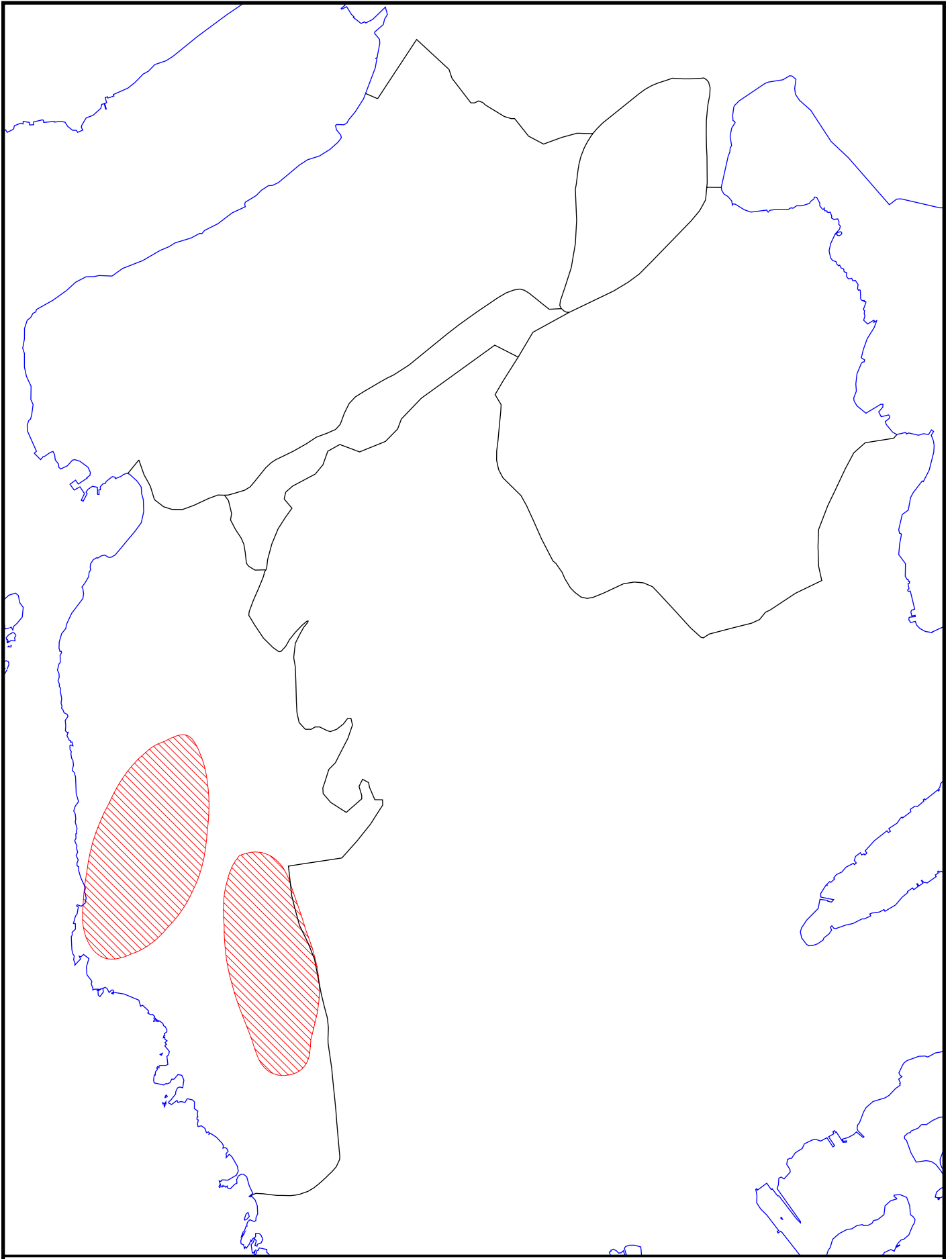

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Svarthvit fluesnapper

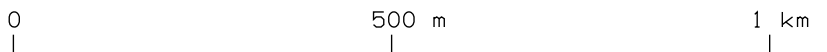

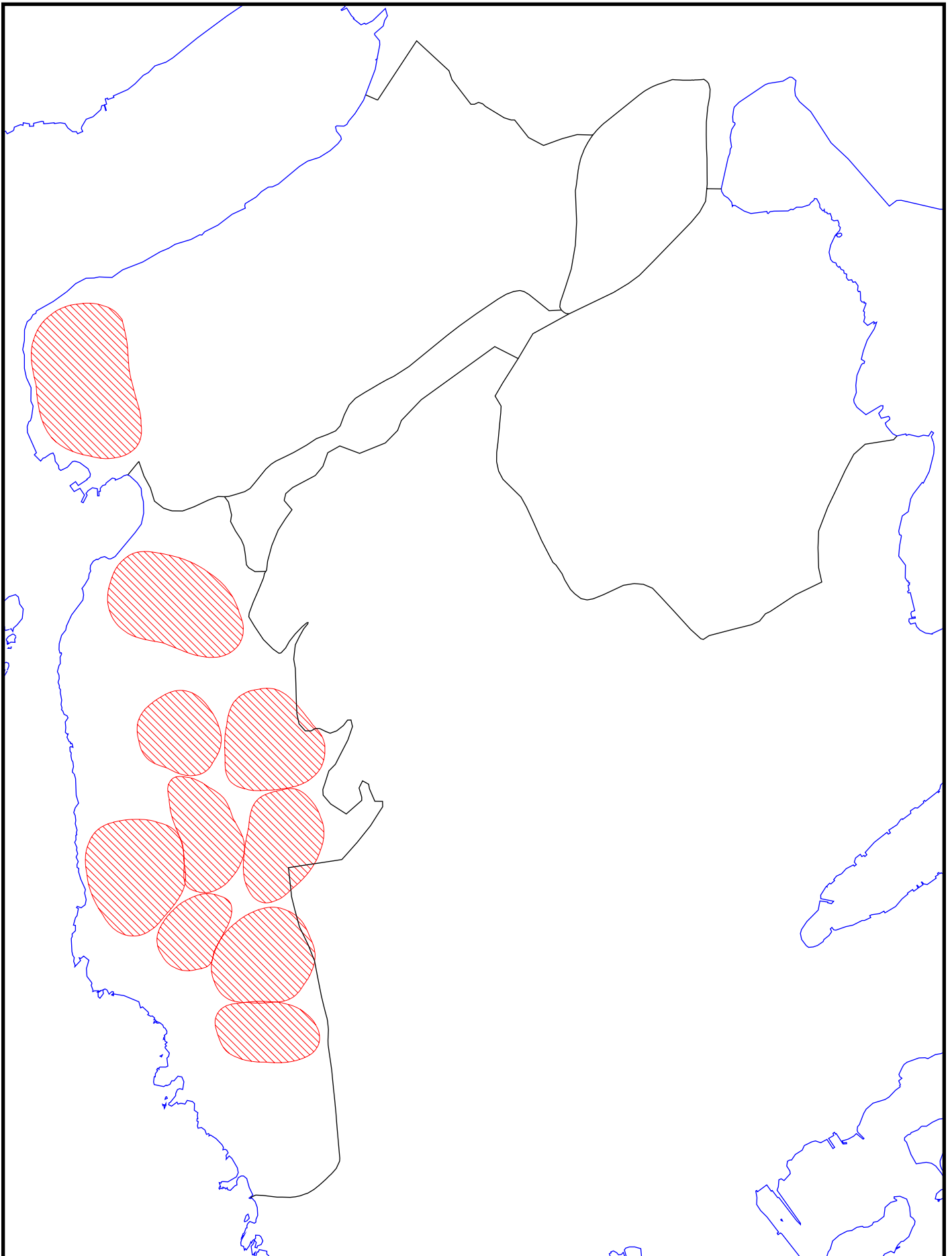

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

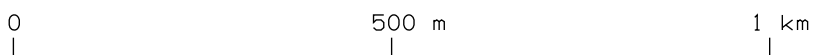
Toppmeis

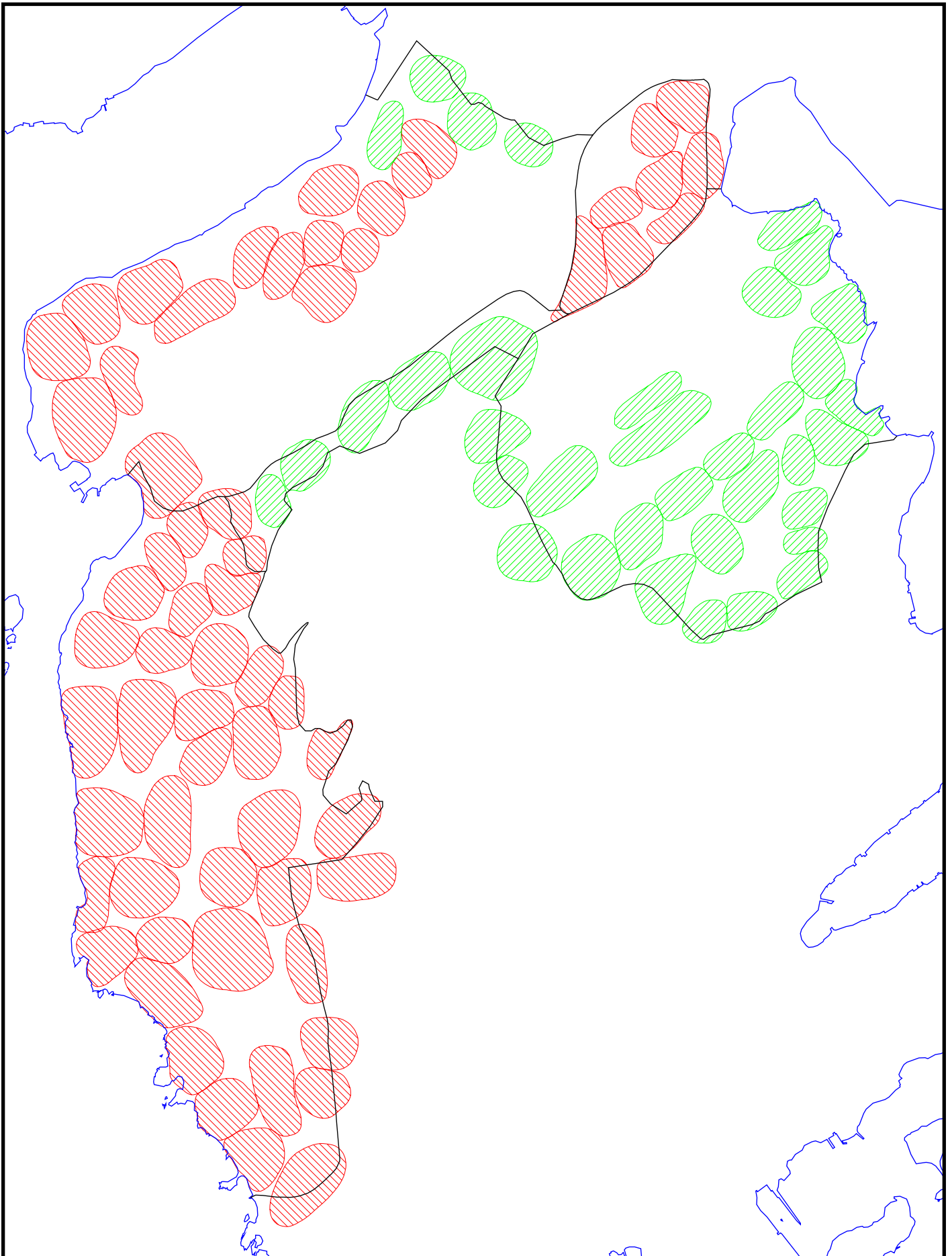

Revirkart Bygdøy
Svartmeis

Målestokk 1:10 000

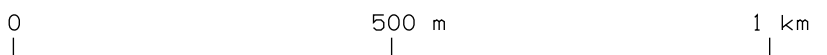

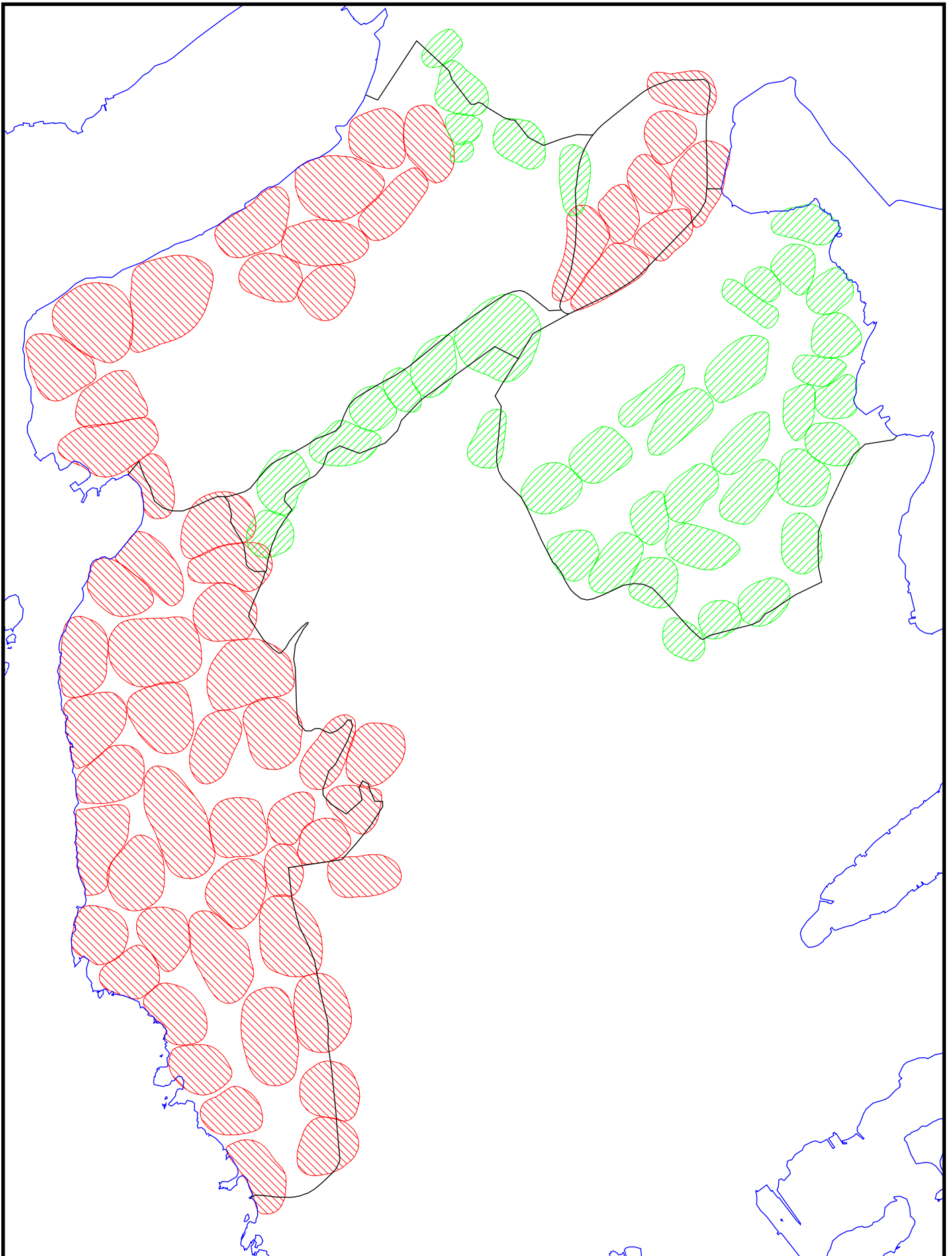

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

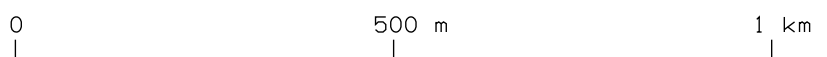
Blåmeis

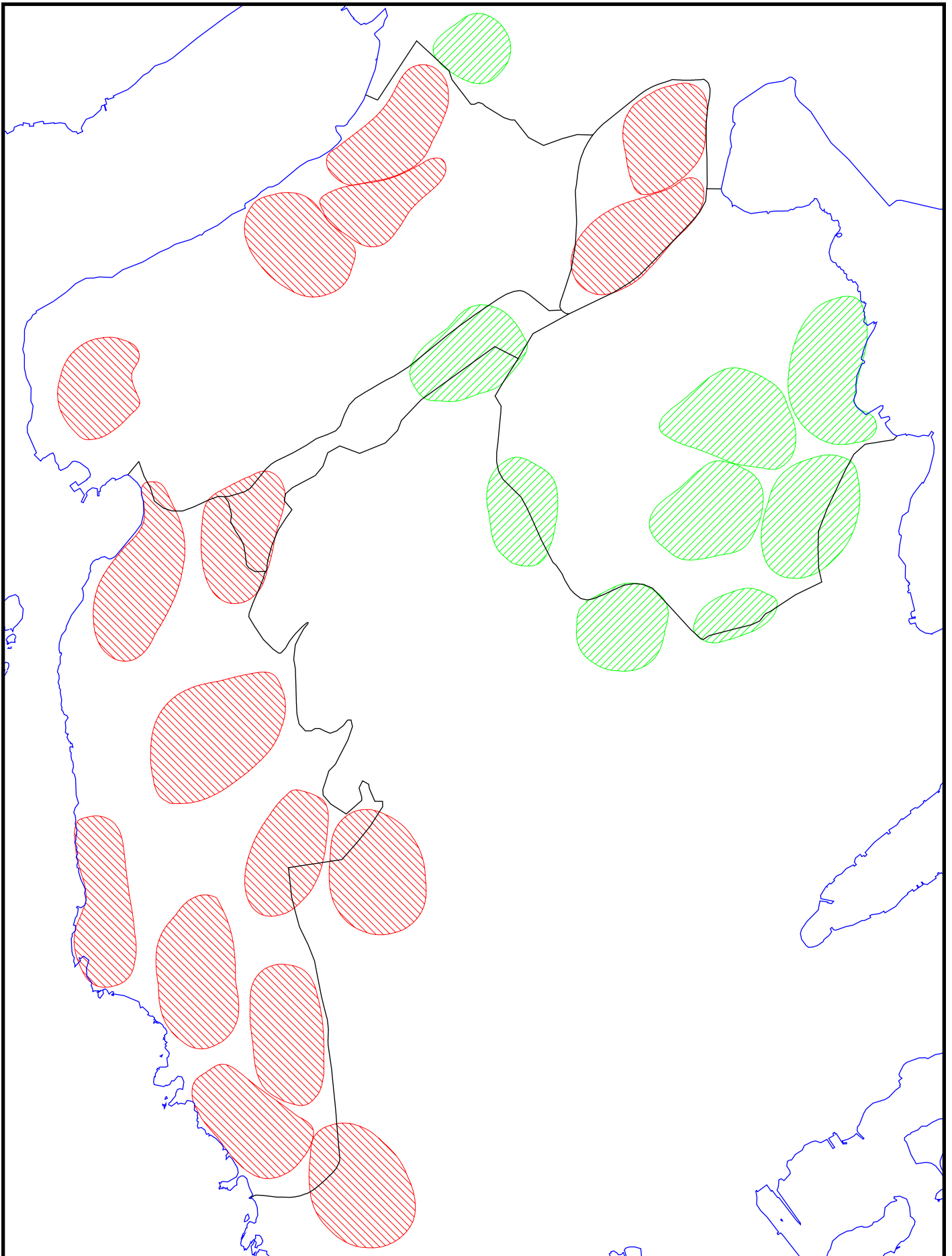

Revirkart Bygdøy
Kjøttmeis

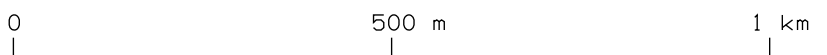
Målestokk 1:10 000

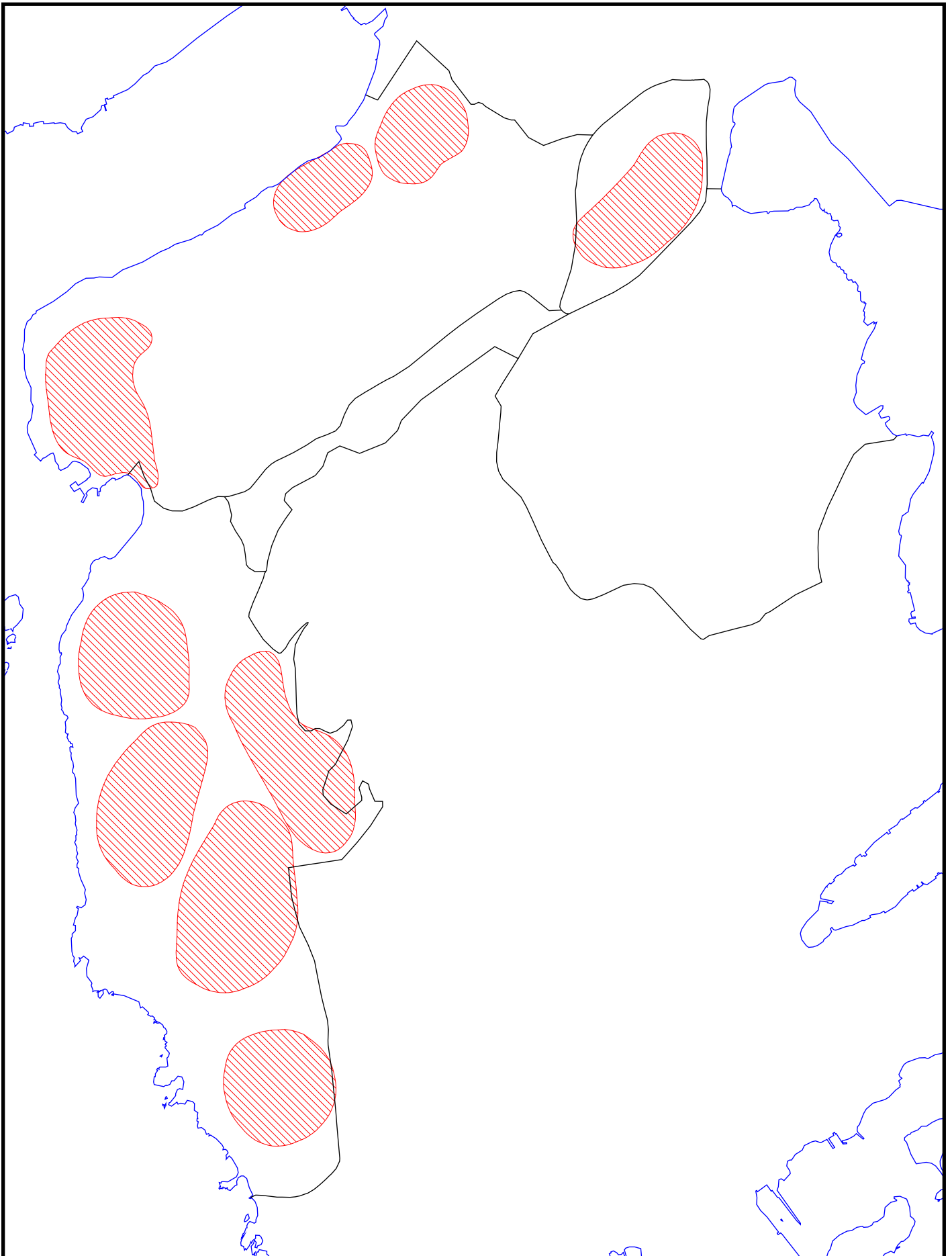

Revirkart Bygdøy
Spettmeis

Målestokk 1:10 000

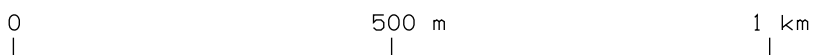

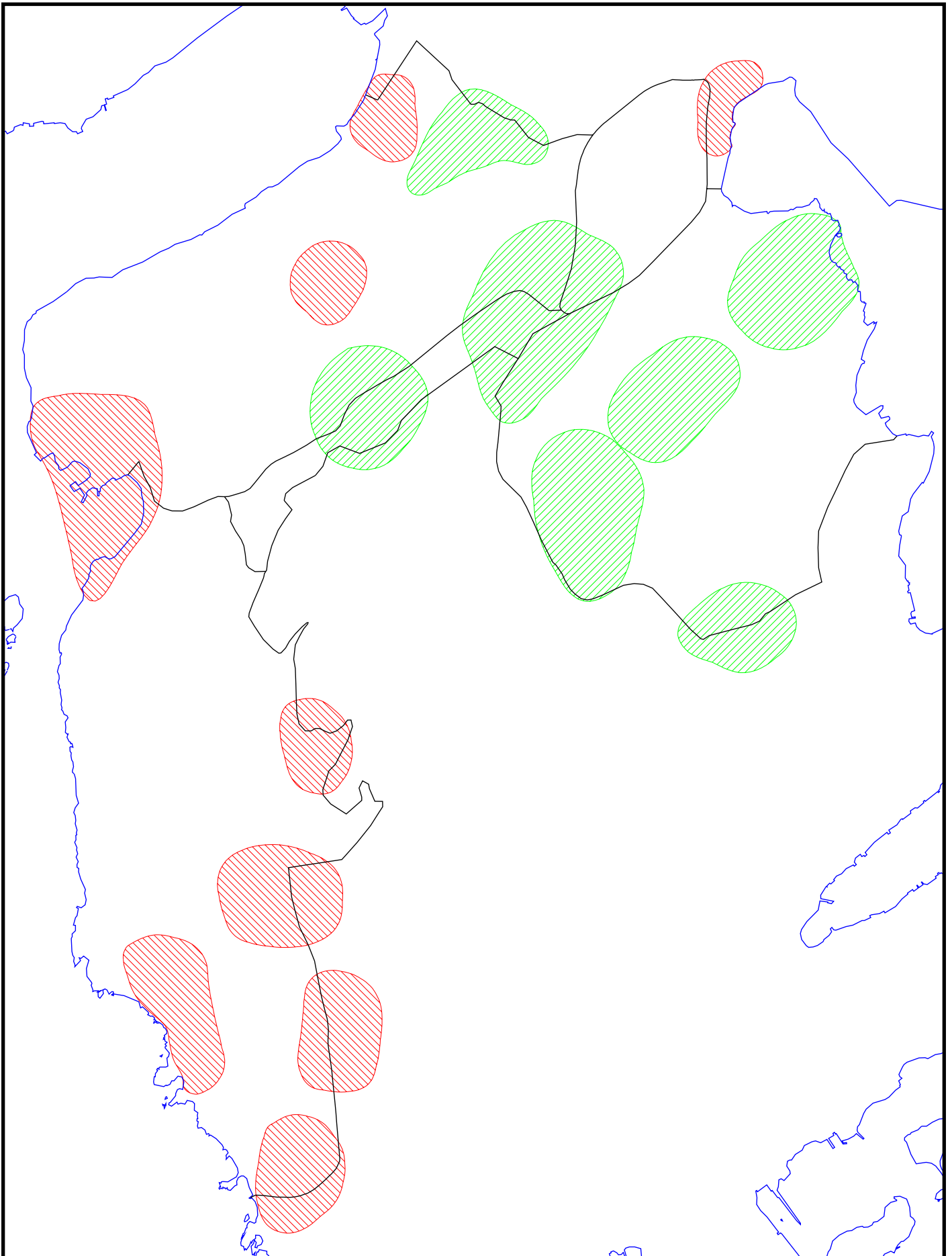

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Trekrøper

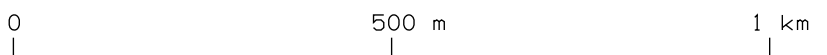

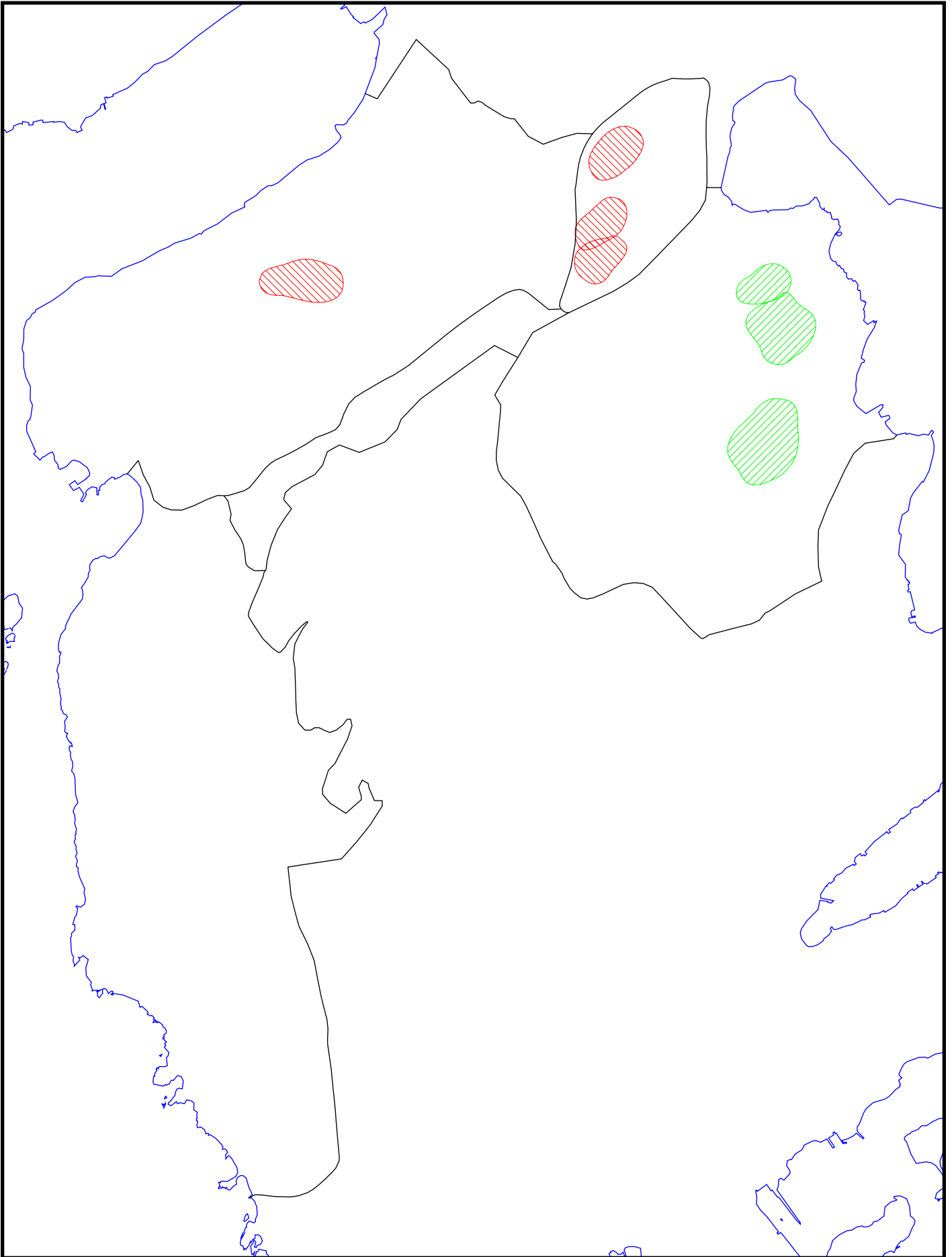

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Skjære

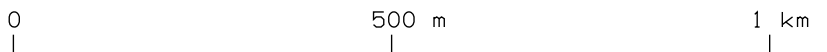

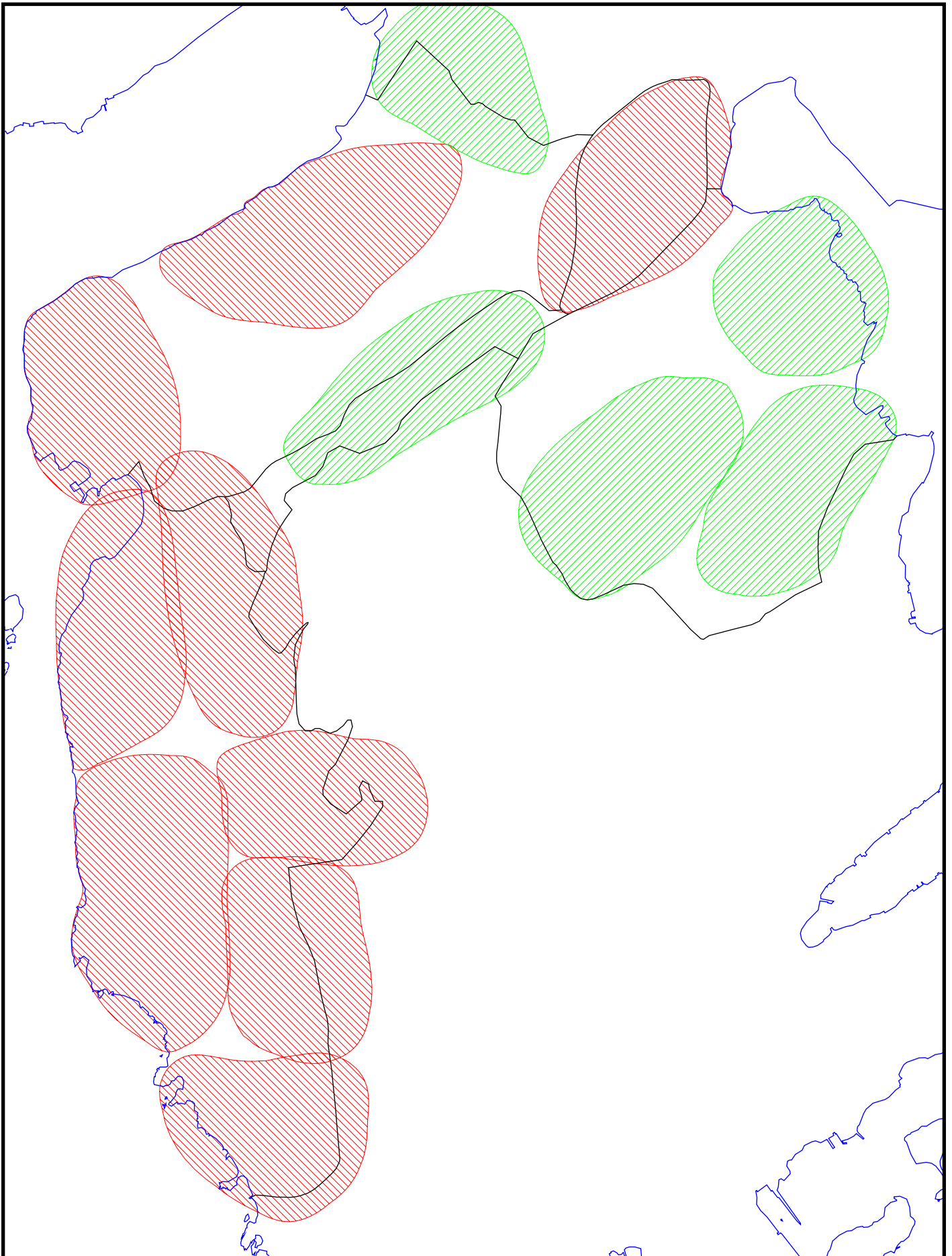

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Kaie

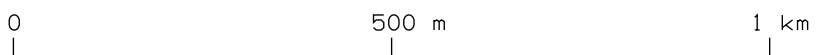

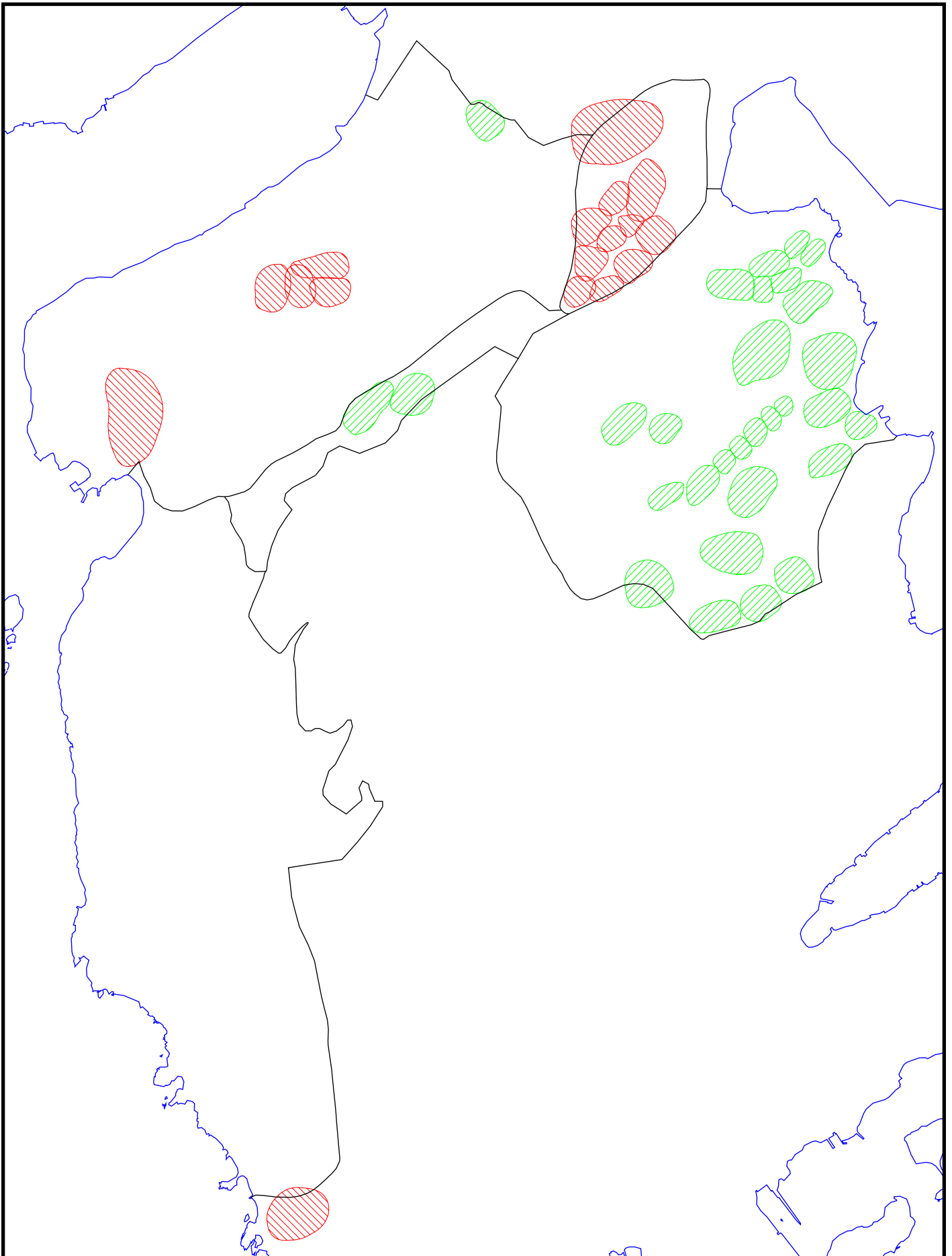

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Kråke

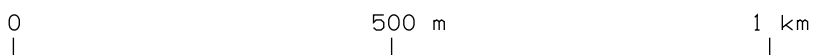

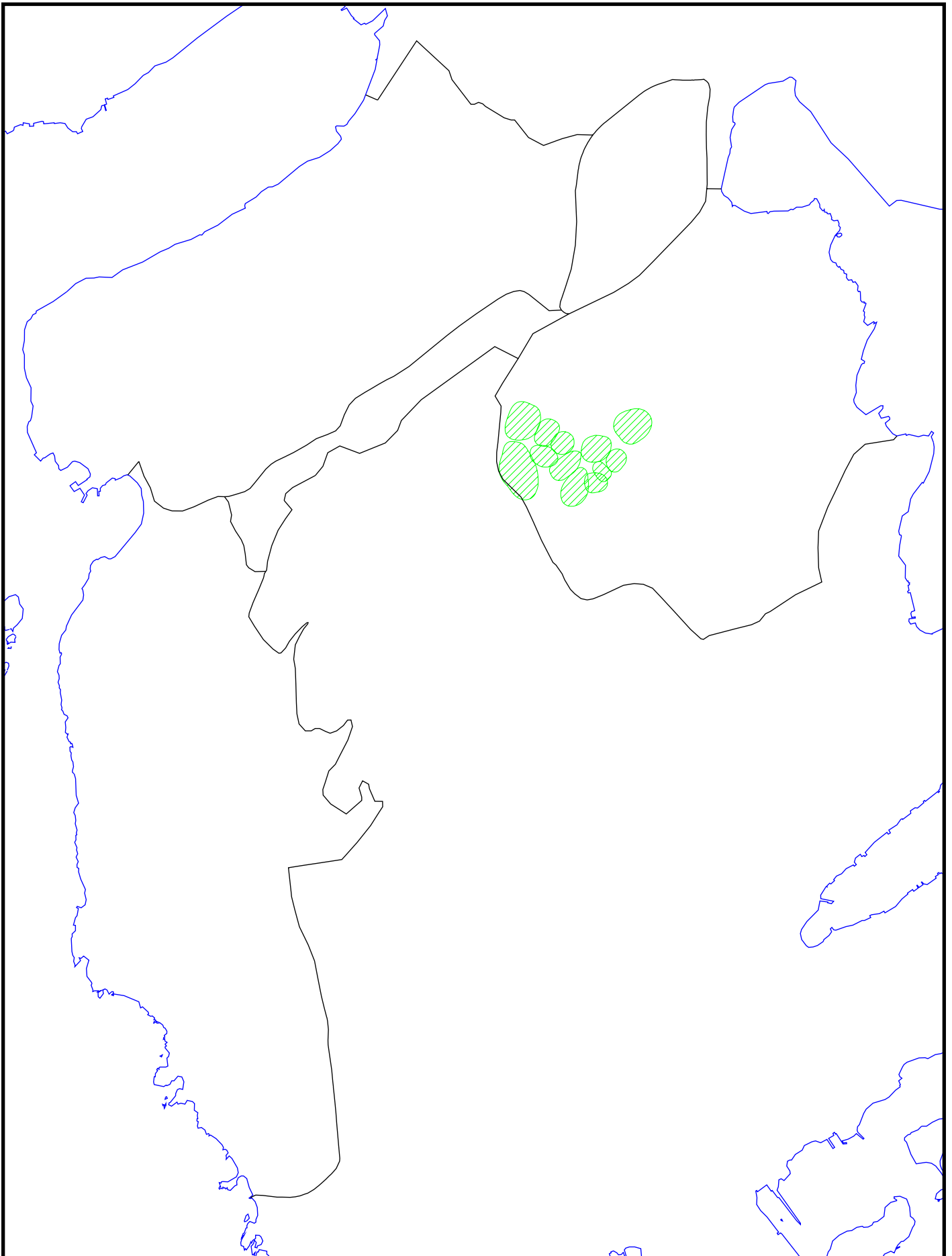

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Stær

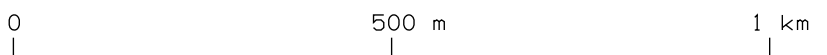

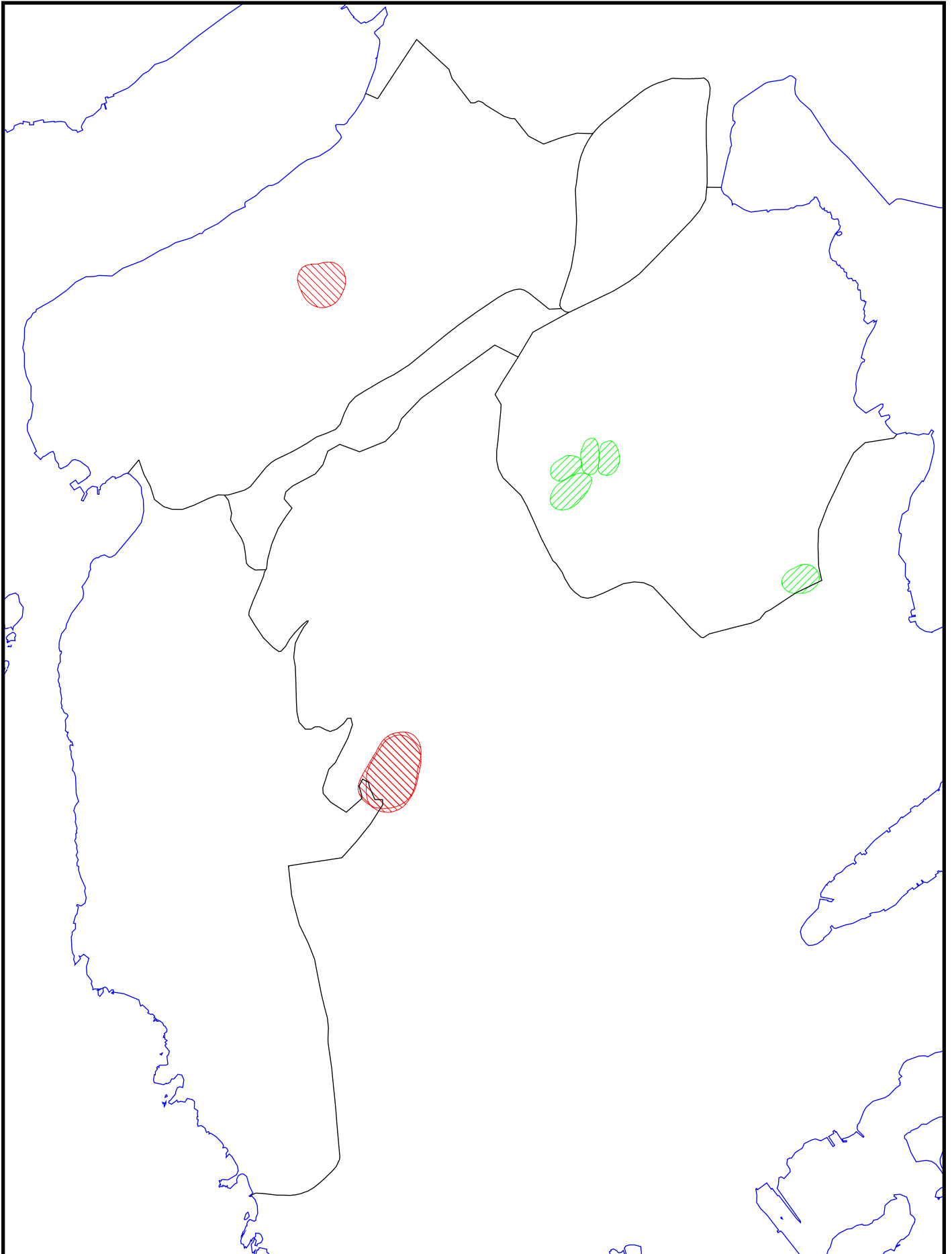

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Gråspurv

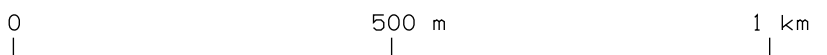

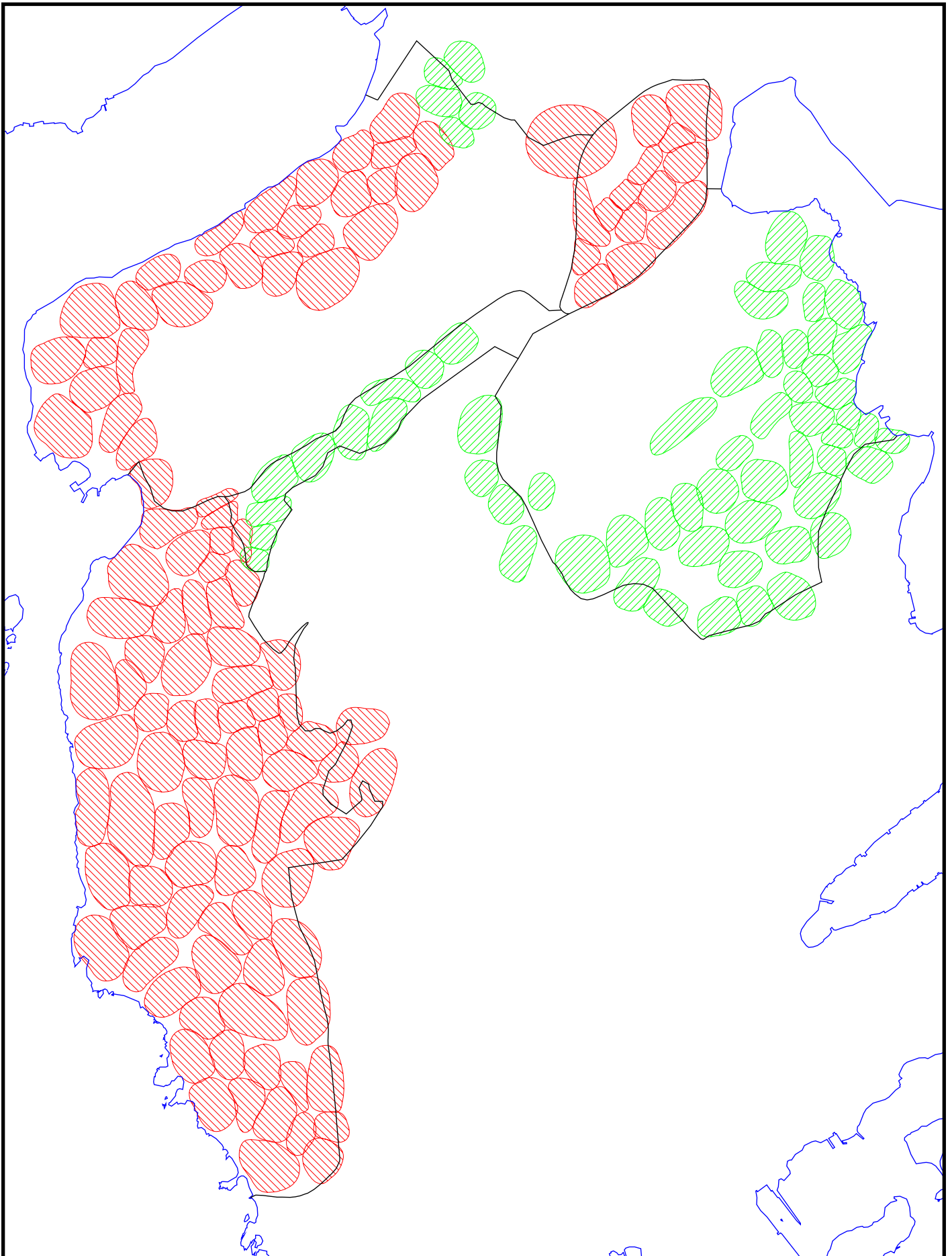

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Pilfink

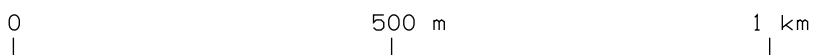

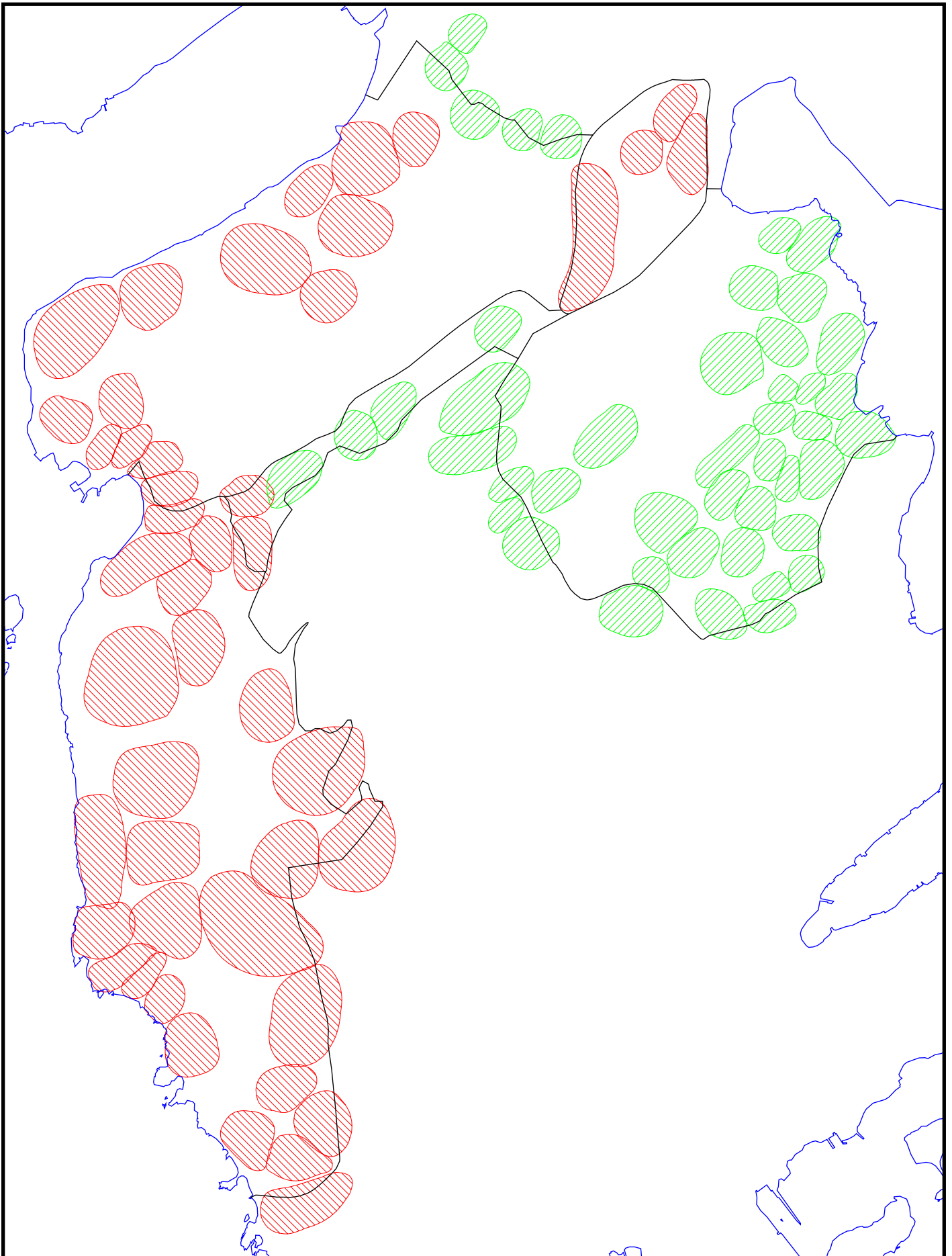

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

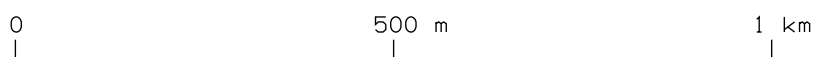
Bokfink

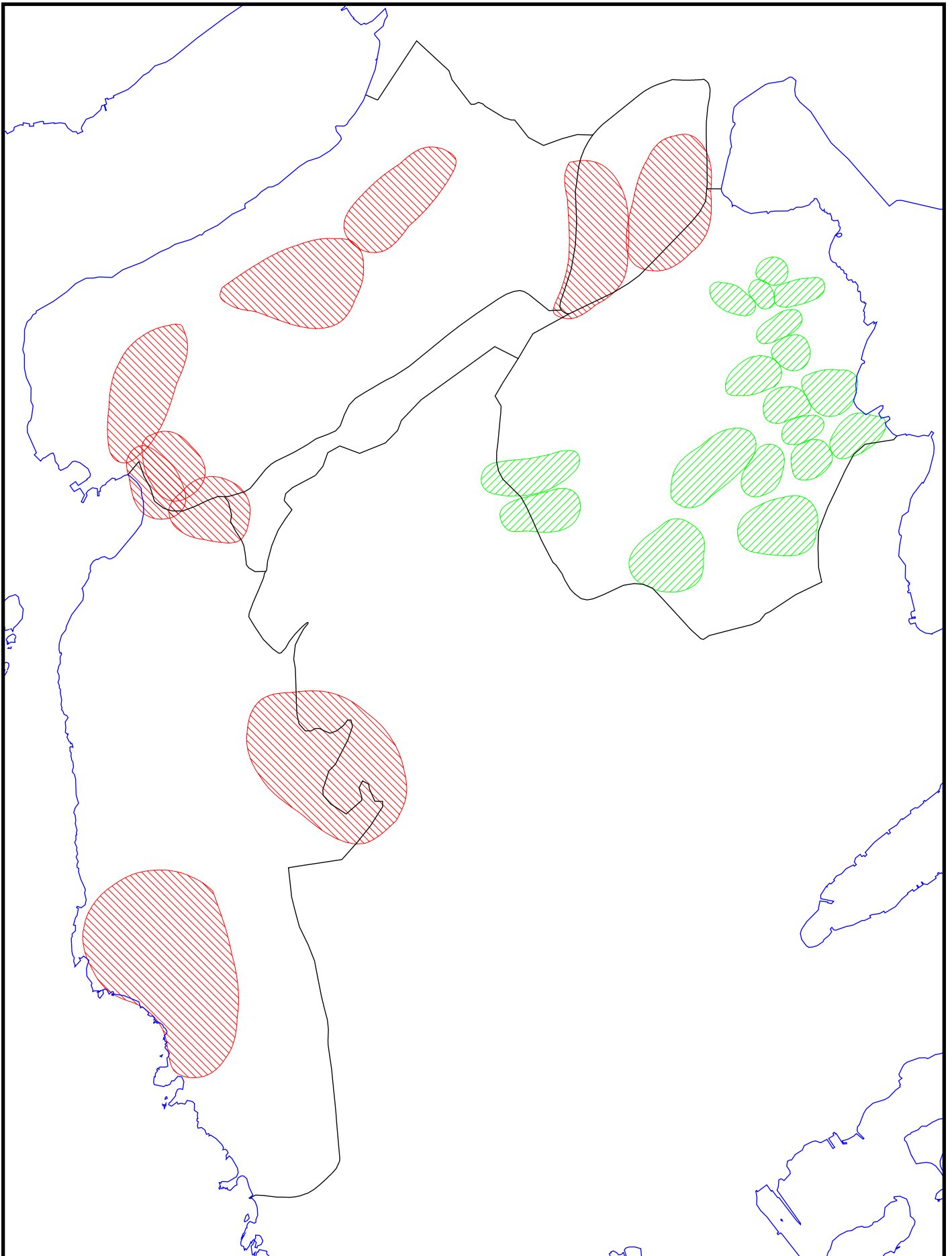

Revirkart Bygdøy
Grønnefink

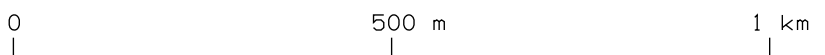
Målestokk 1:10 000

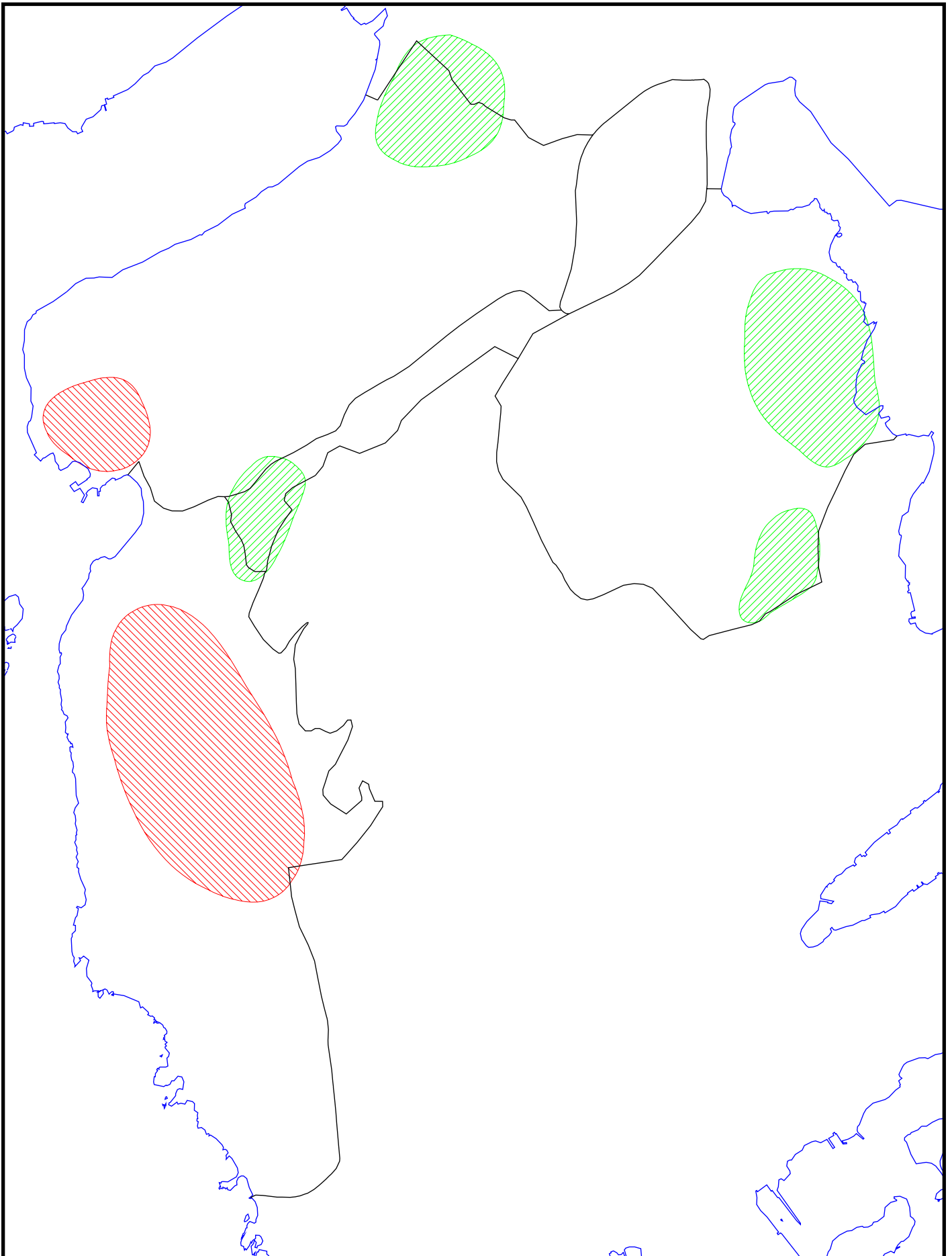

Revirkart Bygdøy
Stillits

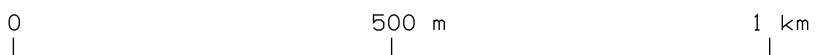
Målestokk 1:10 000

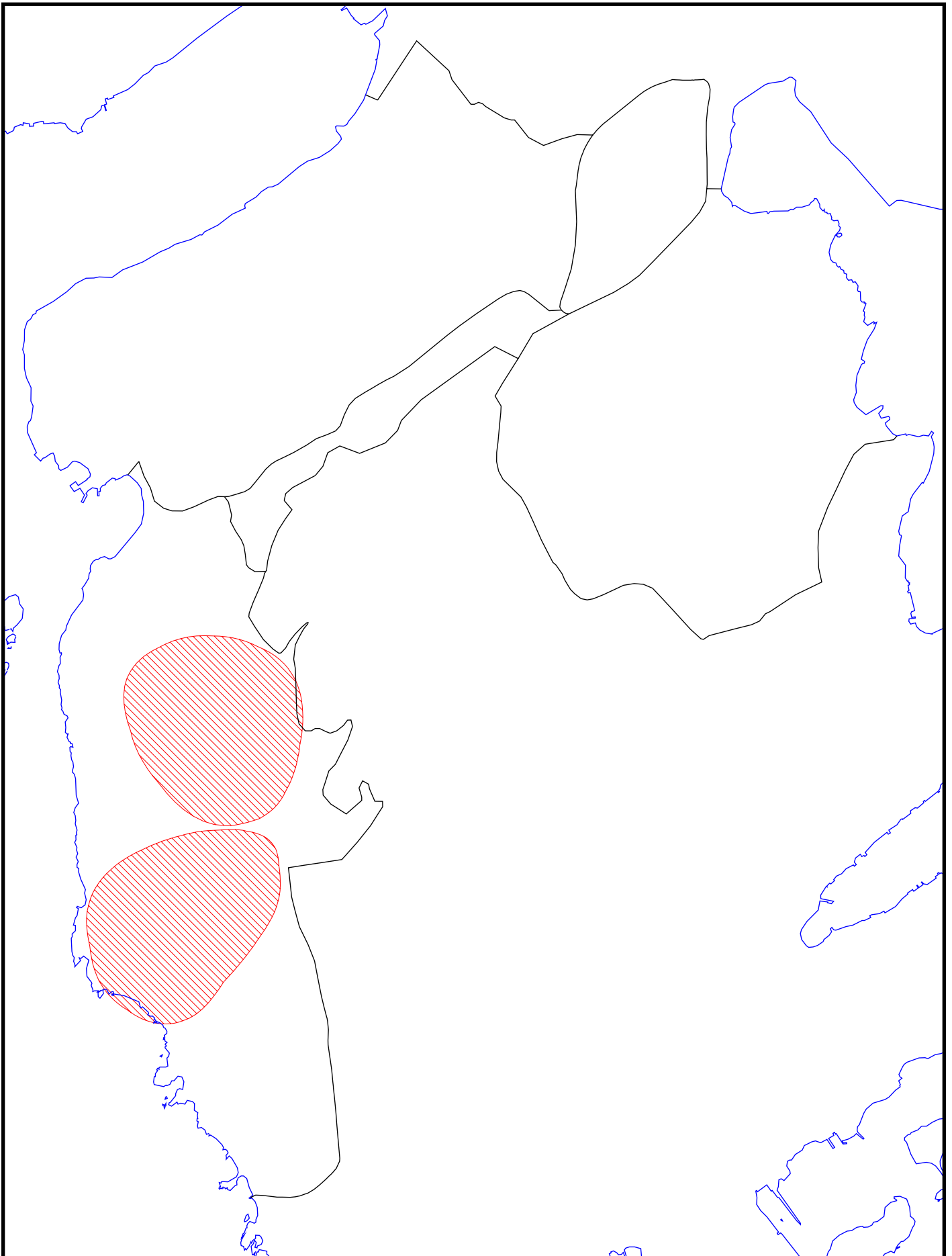

Revirkart Bygdøy
Grønnsisik

Målestokk 1:10 000

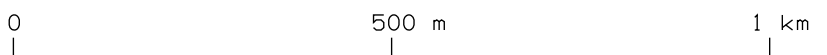

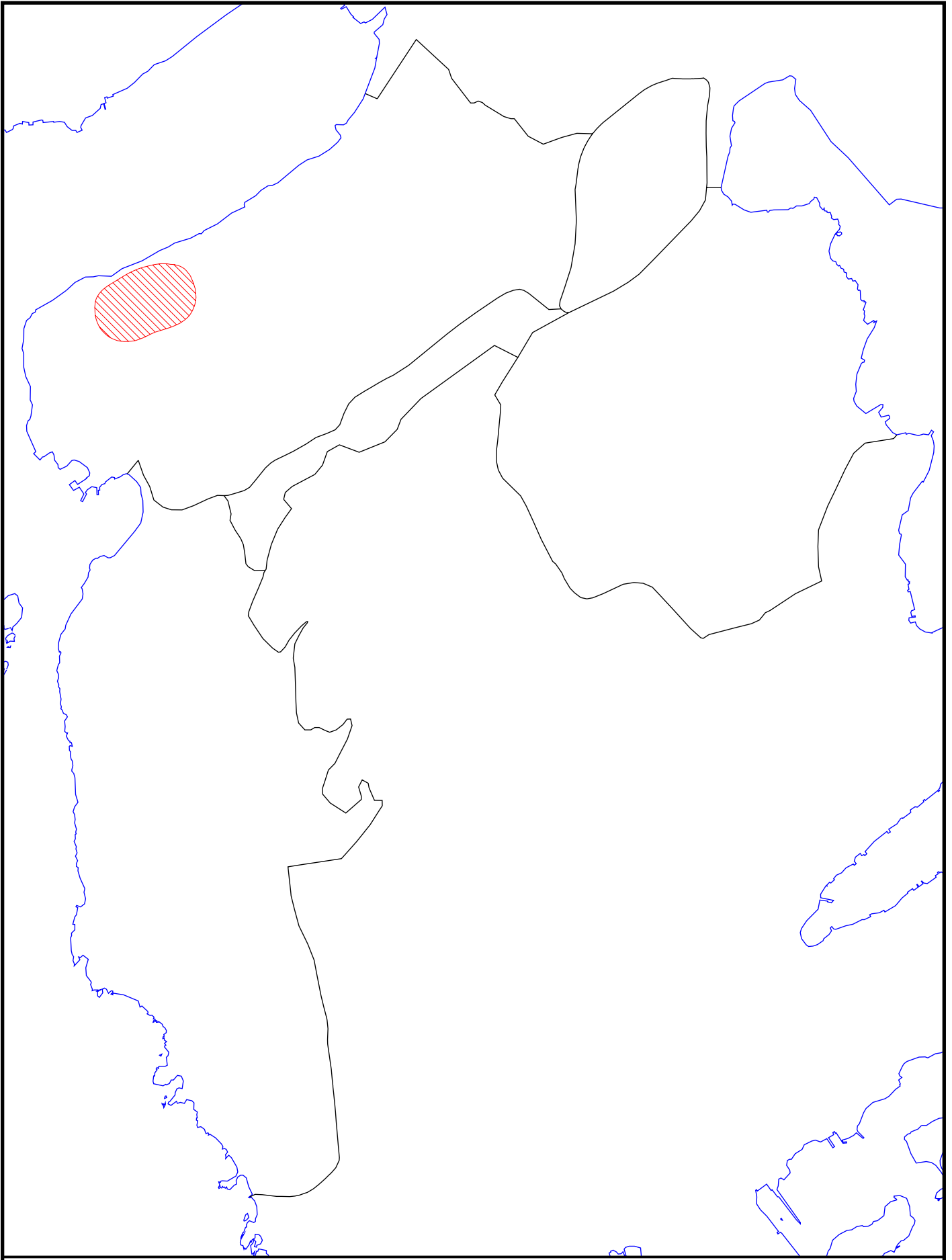

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Grankorsnebb

Revirkart Bygdøy

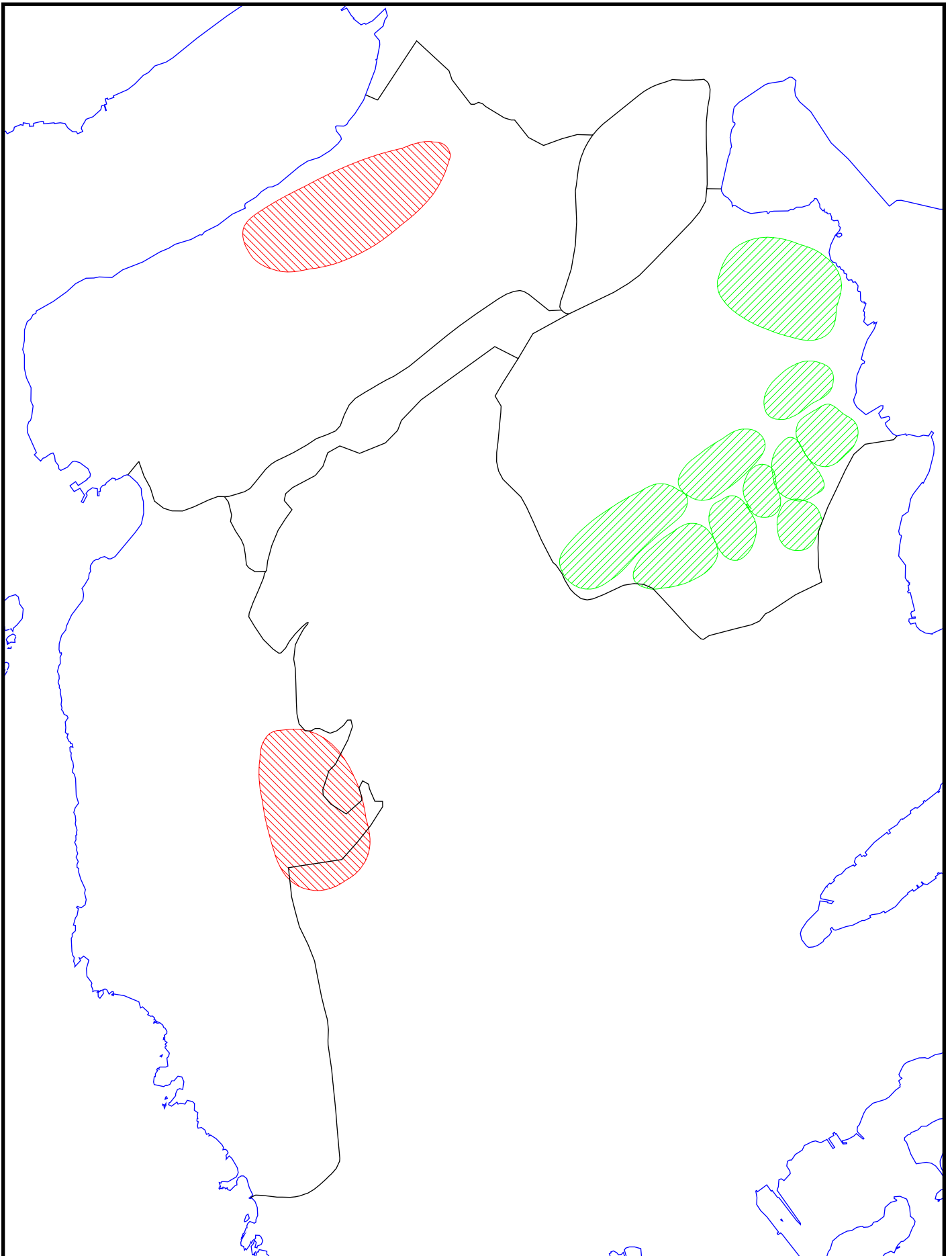
Målestokk 1:10 000

Furukorsnebb

0

500 m

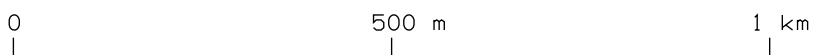
1 km

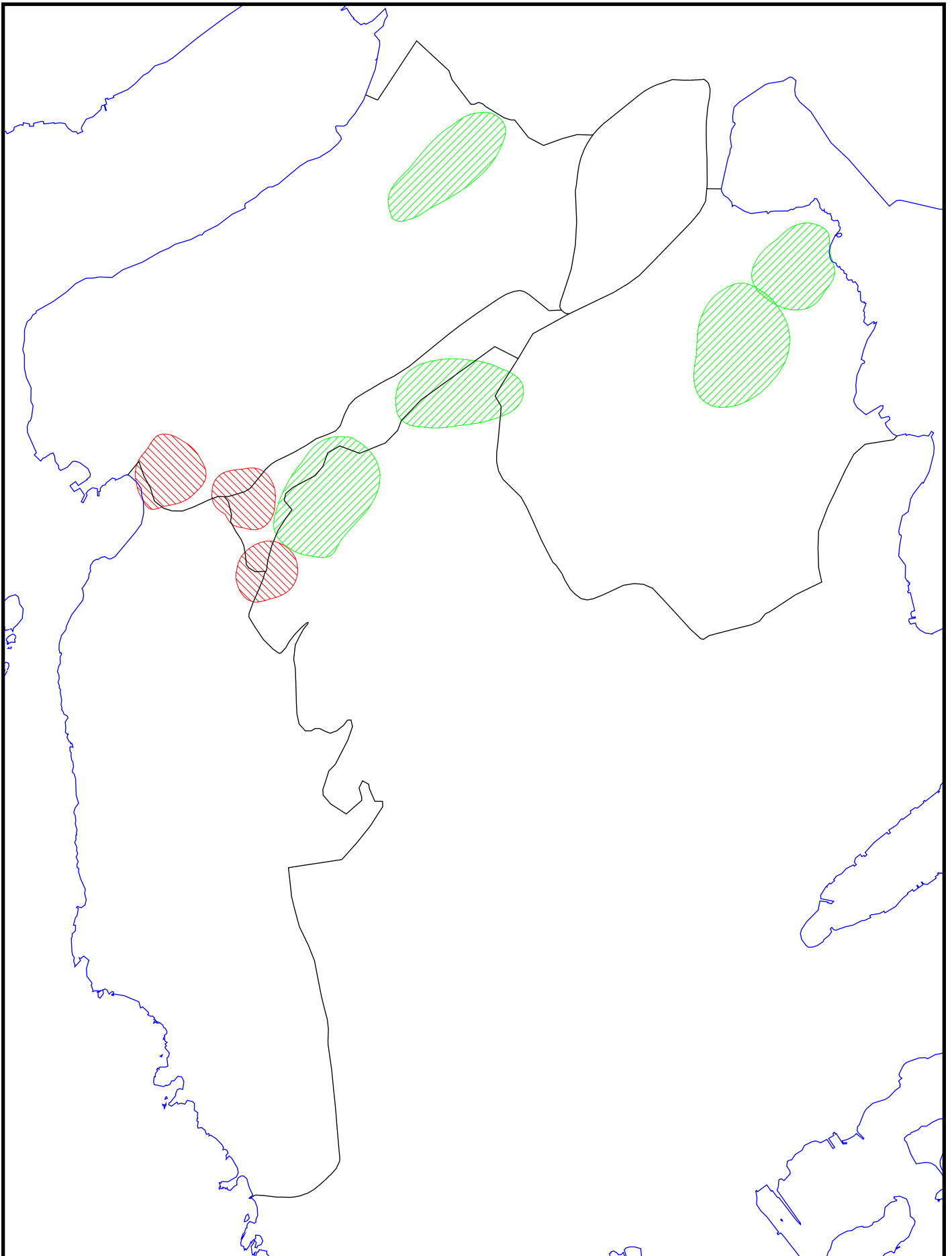

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Kjernebiter

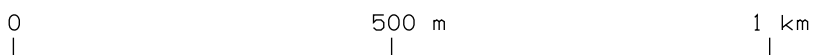

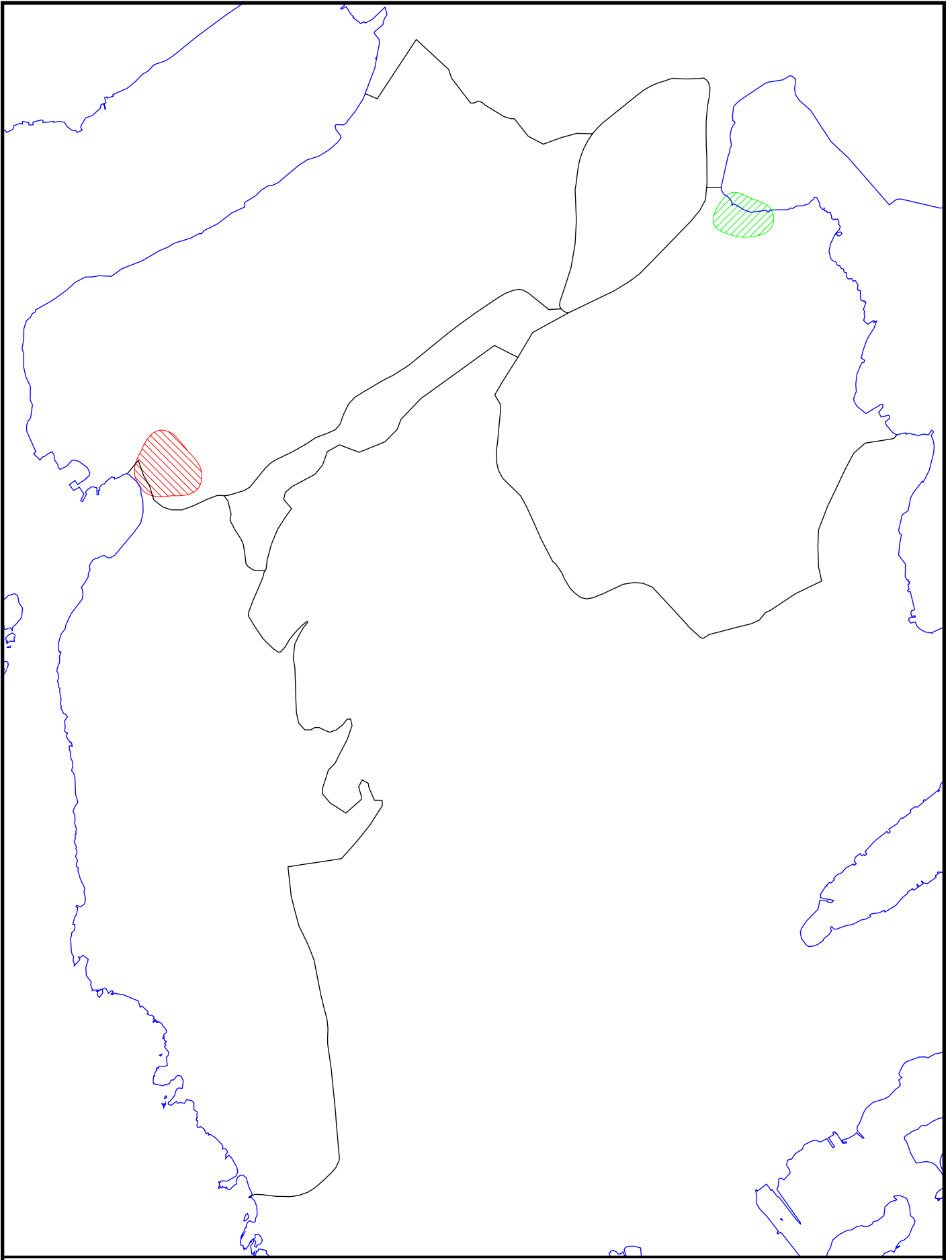

Revirkart Bygdøy

Gulspurv

Målestokk 1:10 000

Revirkart Bygdøy

Målestokk 1:10 000

Sivspurv

